

KATEHEZE.

Spisal

JOŽEF KRAGELJ,

dekan v Tolminu.

I. ZVEZEK

Z dovolitvijo preč. kn.-nadškof. Ordinariata goriškega.

V Gorici 1896.

Založil pisatelj; natisn. tiskarna sv. Hilarija (Hilarijanska).

Opomba.

Te kateheze so vrejene večidel po „načrtu za verouk v ljudskih šolah v nadškofiji goriški“ (l. 1890) in deloma posnete po knjigi „Vollständige Katechesen für die untere Classe der katholischen Volksschule von G. Meij. Freiburg im Breisgau; Herdersche Verlagshandlung“. Namenjene so v prvi vrsti katchetom, ki učijo prave; segal bo pa po njih tudi veroučitelj v viših razredih pri razlaganji in ponavljanji katekizma.

O rabi teh katehez in marsičem drugem spregovorimo tedaj, ko bo delo dovršeno.

Pisatelj.

195300232

N 232/1953

4. Znamenje sv. križa.

Prve dni šolskega leta privaja svetni učitelj otroke reda. Uči jih sedeti, vstajati, roke držati, hoditi. Kaže in razlaga jim stvari, ki so v šolski sobi i. t. d. Pa tudi križ delati in pred ukom in po uku moliti uči jih že prve ure šolskega pouka. Katehetova dolžnost je paziti, da se naučé otroci bogoslovno in slovniško *pravilno* moliti.

Želeti je, da bi se katehet in učitelj gledé molitvenih *besedi* dogovorila. Nekako čudno in nepedagogično je, če moli učitelj n. pr. „blažena“, katehet pa „žegnana“ v enem in istem razredu. Naj boljši izraz je „blagoslovljena“, ker se popolnoma vjema z latinskim.

Tudi na *izgovarjanje* posameznih besedi naj bi gledala oba in vadila prvence izgovarjati vsako besedo takó, kakor gré. Človeka ušesa bolé, ko sliši, kakó izgovarjajo n. pr. besedi „véra“ in „vérujem“ celó učenci v viših skupinah.

*

Katehet naj se z učenci najprej nekoliko seznani. Potém naj jih uči *križ* delati. — Otroci naj se vadijo znamenje sv. križa delati *pravilno*. Ravno, po konci naj se držé; levo roko naj dávajo nekoliko pod prsi. Prste desne roke naj držé skup pa rahlo stegnjene. Palec naj bo nekoliko oddaljen od njih; križ naj se dela z notranjim delom palca, ne z nohtom.

Navada, delati križ sè stisnjeno roko (s pestjo), ni prava.

Križ, ki ga delajo na čelu, ustih in prsih, naj bo zares križu podoben, ne pa zmes vseh mogočih pretvár. Ni pa tako lahko, kakor bi kdo mislil, privaditi otroke križ *pravilno* in spodobno delati. Kateheti, ki niso novinci v tej stroki pastirstva, vedó to iz skušnje. Otroci naj gledajo, kedar se križajo, na sveto razpelo na steni. Okó jim pové, kakó jim je treba palec vleči, da naredé ž njim križ *praviloma*. Tudi ne bo morebiti napačno, ako jim ka-

tehet s kredo na tabli pokaže, kako naj se križ dela. Da ne sme pa biti veroučitelj le z *zunanjostjo* zadovoljen, umé se samo po sebi. *Pomén* križa naj vcepi otrokom v srcé. Najlepšo priliko za to ponuja mu nauk o presv. Trojici.*)

11. Bog.

1. En Bog — povsod pričujoč.

O Bogu bom danes z vami govoril. — Koliko je Bogov? En sam Bog je. — Ali veste, kje je Bog? Kedar molite „Oče naš“, rečete: „Oče naš, kateri si v *nebesih*“. Kje je torej Bog? V *nebesih* je. — Ali je pa *samo* v *nebesih*? Ne, povsod je. — Imenujte mi nekoliko krajev, kjer je Bog. — Cerkev, hiša, šola, polje, travnik, gojzd, gora . . .

2. Bog — vsegavedoč (vseveden).

Ker je Bog povsod, vé tudi in vidi vse. — Ali veš, kaj se godi zdaj pri vas domá? Zakaj ne veš? Zató, ker nisi domá. Ali vé pa Bog? Zakaj pa vé? Ker je na našem domu.

Ali veš, kaj se godi zdaj v šoli? Vem. — Kakó to, da veš? Zató, ker sem tù in vidim. — Ko bi pa okna trdo trdo zaprl, da bi bila tema v šoli: ali bi vedel, kaj se tù godi? Ne bi vedel. Zakaj ne? Zató, ker bi ne mogel videti.

Ali tudi Bog ne vidi v temi? — Kaj tvoj sosed v klopi *dela*, vidiš. Ali pa vidiš, kaj *misli*? Bog pa vé, kaj misliš. Znane so mu celó tvoje najskrivniše misli.

* * *

*) Pred vsako molitvijo treba vselej počakati, da otroci misli zberejo, da je vse tiho; potem naj začnejo križ delati razumno in spoštljivo tako-le: Roko od prs do čela naj vzdignejo toliko počasi, da lahko izgovorijo besede: „V *imenu Bogá*“; ko se dotaknejo čela in prvi križ naredé, naj rečejo: „*Očeta*“; ko spuščajo roko spet doli proti ustom, naj rekó „*in*“; prekrižaje usta: „*Sina*“; ko je roka med usti in prsi, reče se: „*in svetega*“; kedar naredijo križ na prsih pa: „*Duha*“. Slednjič, ko roki sklepajo: „*Amen*“. — Z eno besedo: križci se delajo pri besedah „*Očeta*“, „*Sina*“ in „*Duha*“; vse druge besede so manj bistvene in torej vmesne,

Jakec in Anica sta bila sama domá. Jakec reče Anici: „Pojdi z mano ter poiščiva si dobre jedi“. Anica mu odgovori: „Pojdem s tabo, če veš, kje tak kraj, ker naju ne bode nikdo videl“.

„Nu“, reče Jakec, „pojdiva v *mlečnico*, tam bodeva smetano lizala“.

Anica odgovori: „Videl bi naju tam sosed, ki na dvorišču drva cepi“.

„Pojdi pa z mano v *kuhinjo*“, dejal je Jakec, „v kuhinjski omari je poln lonec medú, in va-nj bodeva kruh pomakala“.

Anica veli: „Tam naju utegne videti sosed, ki pri oknu sedi in prede“.

„Zatorej pojdiva v *klet* jabelk jest“, reče Jakec, „tam je tolika tema, da naju nihče ne more videti“.

Anica odgovori: „Jakec moj ljubi! misliš li, da bi naju tam nihče ne videl? Ali nič ne veš o tistem očesu nad nami, katero zidovje predira in tudi v temi vse vidi?“

Jakec reče prestrašen: „Prav govoriš, sestra moja! Bog vidi naju tudi tam, kjer naju ne more videti človeško okó. Zatorej nikjer ne delajva, kar ni prav“.

Bog vse vidi, Bog vse vé,
Greh se delati ne smé!

Bog nas pa ne vidi le, kedar smo hudobni, vidi nas tudi kedar dobro delamo. Dobrega otroka je Bog vesel. Rad ga ima. Kedar molite, ali kedar vam domá kaj ukažejo, mislite si: Bog me vidi, lepó bom molil in hitro ubogal, da me bo imel Bog rad in pa da pridem k njemu v nebesa.

3. Bog je — duh.

Rekel sem vam, da je Bog tñ v šoli. Vidim ga pa ne in tudi vi ga ne vidite. Zakaj ga pa ne vidimo? — Ali vidiš sosed, v klopi? Kaj vidiš na njem? Glavo, roke i. t. d. Bog pa nima glave, ne rok . ., — duh je, torej ga ne moremo videti.

4. Bog v treh osebah.

Slišali ste, da je *en sam Bog*. Koliko je pa božjih *oseb*? — Božje osebe so tri.

Kaj pa je oseba? Glej, oseba si ti, in tvoj prvi in drugi

in . . . sosed v klopi. Povej mi, koliko oseb je v klopi, v kateri sediš? Ali bi mi pa mogel povedati, koliko oseb je danes v šoli?

Opazka. Otroci naj štejejo, če znajo že toliko šteti. S tem se oddahnejo in pojem *oseba* se jim vstisne živejše v spomin.

Ti in tvoji sosedje ste *človeške* osebe, ker je vsak izmed vas človek. Oče, Sin in sv. Duh so tudi (tri) osebe, pa ne človeške, ampak *božje*; ker Oče je Bog, Sin je Bog, sv. Duh je Bog.

* * *

Rekel sem: Ti, in ti, in ti ste osebe. Tri človeške osebe ste. Povej mi, koliko vas je pa *ljudi*? Trije ljudje ste. — Oče, Sin in sv. Duh so tudi tri (božje) osebe. Ali so pa tudi tri *Bogovi*? Ne, le en Bog so vsi trije skup. Oče je Bog, Sin je Bog, sv. Duh je Bog.

Kakó se imenujejo vse tri božje osebe skupaj? Vse tri božje osebe skupaj se imenujejo *presveta Trojica*. Trojica jim pravimo, ker so *trije*.

* * *

Osebe so tri, Bog je pa le eden. Tega ne umemo, vérovati pa moramo, da je takó. Ta nauk je skrivnost. Naša pamet je ne more razumeti. Nerazumljiva je bila tudi sv. Avgustinu, čeravno je bil visoko učen. Poleg morja je hodil sv. Avgustin in skrivnost presv. Trojice premišljeval. Na bregu morja ugleda mladeniča sedeti, ki je z žličico vodo iz morja v jamico plal. „Kaj pa delaš?“ popraša sv. Avgustin dečka. „Morje prepoljem v to jamico“, odgovori deček. „To ni mogoče“, pravi sv. Avgustin. „Kakó bi nezmerno morje v to jamico in pa s to žlico preplal!“ Fantič mu odgovori: „Poprej izpoljem jaz vse morje v to jamico, kakor boš ti prečudno skrivnost presv. Trojice sè svojim umom razumel.“

5. Bog je večn.

Ali je Bog Oče starši, kot Bog Sin in Bog sv. Duh? Ne, vse tri božje osebe so enako stare: *od vekomaj* so.

Ti si starši, kot ta tū, ker si prišel prej kot on na svet. Tvoj oče je starši, kot ti, ker je bil pred tabo na svetu. — Kdaj bi rekli, da je Bog Oče starši, kot Bog Sin? Ko bi bil prej kot Bog Sin tū. Ali je pa bil prej? Ne, vse tri božje osebe so *od vekomaj*. Bog Oče, Bog Sin in Bog sv. Duh so bili *zmeraj*, niso nikdar začeli biti; nobeden ni bil prej, kot drugi. Torej Bog Oče ni starši, kot Bog Sin, ali pa kot Bog sv. Duh.

6. Bog je vsegamogočen.

Vse tri božje osebe so *enako mogočne*. Kedaj rečemo, da sta dva otroka *enako velika*? Če je eden prav takó velik, kakor drugi. — Vse tri božje osebe (Oče, Sin in sv. Duh) so enako mogočne, pomeni: Oče je takó mogočen, kakor Sin in sv. Duh. *Koliko* pa je mogočen Bog Oče? V apostoljski veri molimo: „Verujem v Boga Očeta *vsegamogočnega* stvarnika“. Vsemogočen (= vse more) je tisti, ki ima moč, da stori lahko vse, kar hoče. Bog Sin je prav tako mogočen, kakor Bog Oče; torej mu je moč, vse storiti. Ko bi ne mogel vsega storiti, ne bi bil Bog. Vsegamogočen je tudi Bog sv. Duh, ker

III. Bog je vse ustvaril.

Od Boga sem vam povedal že marsikaj. Slišali ste, da more vse, kar hoče, ker je vsegamogočen. Bog je tudi veliko storil. Naredil je veliko lepega. O tem boste slišali danes.

1. Kedar ste zunaj na poti ali pa na polji in pogledate kvišku, kaj vidite gori? *Nebó*. Časih je oblačno, t. j. z meglami zakrito. Kedar je pa jasno, vidimo je prav lepó. Višnjevo (plavo) je in kakor streha raztegnjeno nad poljem in hišami.

Zad za tem nebom je pa še drugo in lepše nebó, ki ga ne vidimo. Pravimo mu *nebesa*. V nebesih so angelji in svetniki. Tje gori k njim pridete tudi vi; zdaj ste na zemlji. Prostoru, na katerem ljudje živijo, pravimo *zemlja*. In kedo je naredil oboje, nebó in zemljo? Bog.

2. Po dnevi je na nebu *solnce*. Sije in ob enem greje. Solnce je prav prav veliko, večji je, kot zemlja. Nam se zdi majhno, ker je daleč od nas. Če greš na hrib in gledaš ljudi, ki hodijo po cesti, zdijo se ti majhni. Zakaj pa? Zató, ker so daleč od tebe. Ko bi tica letela več sto let noč in dan v eno mér, ne bi priletela do solnca. Takó daleč je od zemlje. In glejte, to veliko in lepo solnce je ustvaril Bog.

3. Zvečer gré solnce v zatón (za božjo gnado) in nekaj družega se prikaže na nebu. *Mesec* (luno) vidimo in *zvezde*. Zvezd je toliko, da jih ni moč šteti. Nebó je kar nasejano ž njimi. In kakó se svetijo in migljajo! Lepó jih je gledati, kaj ne? Tudi mesec in zvezde je naredil Bog. Kako je mogočen!

* * *

4. Na zemlji rastejo mnogovrstne rastline, majhne in velike. Sadna drevesa s slastnim sadjem (jabelka, hruške, črešnje, češplje . .). V *gojzdu* smreke, jelke, hrasti, bukve . . Na *ortu* lepe cvetlice, na *polji* trava. Vse to imenujemo z enim imenom *rastline*. In vse te rastline od kod so? Bog jih je naredil.

* * *

5. Tudi *živali* so na zemlji. Nekatere živé na *suhem* (konj, krava, vol, pès, mačka . .), druge so v *vodi* (ribe). Spet druge letajo po *zraku* (tiči). Vse te živali je Bog naredil.

Rastline in živali in vse drugo je naredil Bog, in ker jih je Bog naredil (ustvaril) pravimo jim *stvari božje*.

Povedati vam pa moram tudi, *kakó* jih je naredil. Le lepó poslušajte!

Kedó je naredil šolske klopi? Mizar (tesar). Ali jih je naredil iz *ničesa*? Ne, imeti je moral les. Če dam mizarju les in nič družega, ali mi more narediti iz njega klopi? Ne, imeti mora tudi *orodje*: stružec (oblič), žago i. t. d. Pa tudi če ima orodje in ga dene tje k lesu in reče: „Klop naj bo“, ali bo klop? Ne, z orodjem mora tudi *delati*. S stružcem mora dilje skobljati (oblati), z žago žagati, z limom limati, z žreblji pribijati. Pa tudi če ima orodje, ali naredi ž njim klop v trenutku? Ne, delati mora več ur: *časa* mu je treba, da izdela klop. Ali je Bog, kedar je ustvarjal nebó, solnce, mesec, zvezde . . tudi tako delal? Ne, *le rekel je*: naj bo, in bilo je.

* * *

Bog bi bil lahko vse to v enem *trenutku* ustvaril; le hoteti in reči bi mu bilo treba, pa bi bilo. Ni ustvaril pa vsega h kratu, ampak polagoma, eno po enem v *šestih* dneh.

Prvi dan je ustvaril *svitlobo*, da se je videlo. — Drugi dan *nebó* (podnebje). — Tretji dan *suho zemljo in rastline, pa morje in vodé*. — Četrty dan *solnce*, da sije po dnevu, *mesec in zvezde*,

da svetijo po noči. — Peti dan *ptice* pod nebom in *ribe* v vodah — Šesti dan *živino* in *laznino* (lazeče živali) in poslednjič — *človeka*. Sedmi dan pa je Bog počival, in je ta dan blagoslovil in posvetil.

IV. Bog vse vzdržuje.

Šolske klopi je naredil mizar v svoji mizarnici. Ko so bile dodelane, pripeljali ali prinesli so jih sèm v šolsko sobo. Zdaj sedite vi v njih, k letu bodo sedeli v njih drugi. Mizar ne skrbi več za klopi, odkar jih je dal iz rok, pa vendar obstojijo in obstanejo še mnogo let brez njegove pomoči.

Ali je tudi sè svetom takó? Ali bi mogel svet obstati, ko bi Bog za-nj tako nič ne skrbel, kakor ne skrbi mizar za prodane klopi? Ne bi mogel obstati; razpadel bi. Kaj pa dela Bog, da svet in kar je na njem ne razpade in na nič ne pride? *Vzdržuje* ga. Kaj je to?

Sem pogledjte pa poslušajte! V rokah imam črnilnik (tintnik). Ko bi pod njim roke ne držal, pasti bi moral na tla in ubil bi se. Vès svet bi prišel v nič in vse, kar je na njem, bi razpadlo, ko bi vsega tega Bog ne vzdržaval. Kakó dela pa to? — Domá imate v loncih ali pa v lesenih posodah nageljne. Kaj stori sestra (mati, teta), kedar je zemlja okoli njih suha? Zalije jih. Kaj bi bilo z nageljni, ko bi jih včasih ne zalivali? Ovenéli bi in se posušili. Z zalivanjem *vzdržujemo* nageljne.

Oče ti daje živež. Ko bi več dni zaporedoma ne imel kaj jesti, kaj bi bilo s tabo? Oslabel in umrl bi. Oče te vzdržuje z jedjo.

To isto dela Bog s celim svetom. Ljudjem daje živeža, kolikor ga potrebujejo, da ne umrjejo. Nekoliko ljulí vsako leto umrje, Bog pa stori, da se drugi rodijo in na njih mesto pridejo. Vsako leto se kaka žival po nesreči ubije, káko pa mesar zakolje. Živine pa vendar nè manjka, ker Bog skrbi, da se zmeraj druge živali rodijo.

Kakó dolgo bo pa Bog vzdržaval stvari? Dokler se mu bo prav zdelo. Kedar jih ne bo hotel več vzdržavati, tedaj bo konec svetá.

V. Bog vse vlada.

Bog vse vlada. Kaj pomeni pa to? Najprej vam povém, kakó vlada vaš oče domá. Tebi pravi: pojdi v šolo, bratu reče: ženi past. Sestri reče: pojdi po vode, bratu pa: pojdi po drva, po senó. Ko bi oče takó ne vladal (ukazaval), kaj bi bilo pri hiši? Zmešnjava bi bila. Včasih bi ne imeli ne s čem kuhati, ne kaj piti. Živina bi ne imela kaj jesti. Kakor vlada oče pri vas domá, tako vlada Bog na svetu. Solncu reče po leti, da naj greje; oblakom da naj dajo dežja. Ko bi solnce po leti ne pripekalo in oblaki ne dajali dežja, kaj bi bilo? Nič bi prav ne rastlo in zorélo in živeža bi nam pomanjkavalo.

* * *

S tem, da Bog tako modro vlada, tudi *skrbí* za vse. Kedó *skrbí* za vas domá? Oče. On *skrbí*, da imate vsi jesti in s čem se oblačiti.

Bolj še, kot oče, *skrbí* Bog za vse. On *skrbí* za *rastline*. (Kaj so *rastline*, veste že). Kakó *skrbí* za *rastline*? Solnce in dež daje ob svojem času, da morejo rasti. — Bog *skrbí* za *živali*. Kako pa? Trave jim daje in družega živeža.

Še bolj pa *skrbí* Bog za *ljudi*. Od Boga imamo življenje. Bog nas je ustvaril. Od Boga imate *živež*. Povej, kedó ti je dal danes jesti? Mati. Rekli smo pa, da nam daje Bog jesti. Kaj si pa jedel? Kruh. Iz česa je kruh? In moka od kod je? In kedo je dal rži in ajdi rasti? Od koga ima toraj mati kruh?

Od Boga imate *stanovanje* in *obleko*. Hiše so s kamenja. Kamenje je Bog ustvaril. Obleko so ti dali starši. Iz česa pa je obleka? Kedó je dal lanu in konopljam rasti? Tvojega tovariša obleka je volnena. Volno ima ovca. Ovco pa je Bog ustvaril. Od kod imaš torej obleko?

kako nam je Bog dober! Koliko nam je vže dal in nam daje še vsak dan! Kaj stori priden otrok, če mu kdo kaj dá? Zahvali se mu. Ko bi ti kdo dal lepe bukve, ali bi se mu ne zahvalil za nje? — Bog ti daje pa vsak dan še kaj boljšega, ali si mu pa hvaležen za tó?

Rozalija je prišla iz šole domov. V izbi najde na mizi jersbaček poln najlepšega grozdja. Krstna botra (nuna) ji ga je bila

poslala. To ti je bila vesela! Ves popoldan je ni bilo družega, kot hvala: kakó rada me ima nuna. „Kaj ne, mati, da se ji smem iti že danes zahvalit?“ „Prav“, reče mati, „da si dobri nuni hvaležna. Povedati ti imam pa še nekaj družega. Bog ti daje vsak dan jesti, včasih še kaj boljšega, kot je grozdje. Zakaj pa na Boga takó redko misliš? Zakaj te moram tolikrat priganjati k molitvi zjutraj in zvečer, pred jedjo in po jedi?“

Rozali je bilo sram. Oči je pobesila in materi obljubila, da bo za naprej Bogu bolj hvaležna.

VI. Angelji.

Kaj je Bog na nebu ustvaril, veste že. Ustvaril je solnce, mesec in zvezde. Zad za zvezdami je pa še drugo nebó. *Nebesa* mu pravimo. Ali je pa pustil Bog nebesa prazna? Ne, ustvaril je v njih *angelje*. In pa koliko jih je ustvaril! Zvezd na nebu ne moremo šteti: preveč jih je. Tudi angeljev ne moremo šteti, toliko jih je Bog ustvaril. Zato pa pravimo, da jih je ustvaril *brez števila*.

Kaki so bili angelji takrat, ko jih je Bog ustvaril? *Dobri* so bili. Kedaj rečemo otroku, da je dober? Če rad moli in hitro uboga. Tudi angelji so bili taki. Radi so molili Boga in pa hitro so ga ubogali. Bili so pa zavoljo tega tudi *srečni*.

Dobrega otroka imajo starši radi in mu naredijo včasih kako veselje. Oče mu prinese s sejma nov klobuk, ali pa kaj družega. Mati mu dá kaj boljšega jesti. Tudi Bog je imel angelje rad, ker so bili dobri in jim je napravil v nebesih veliko veselje.

Pa še nekaj družega vam povem o angeljih. *Telesa* nimajo. Nimajo ne oči, ne ušes, ne rok, ne nog. *Čisti duhovi* so, zato jih tudi videti ne moremo. Angelji so tudi *umni* ali *modri*, t. j. znajo veliko, vedó veliko več, kot ljudje. Vsega pa ne vedó; vse vé le Bog. Le on je *vsegaveden*.

* * *

Kar je Bog ustvaril, naredil je vse dobro. Tudi angelji so bili vsi dobri. Vsi so bili Bogu pokorni. Niso pa vsi pokorni *ostali*. Mnogo njih se je spridilo, *prevzeli* so se, ker so bili lepi in srečni, in niso hoteli biti pokorni Bogú. Pa tudi Bog jih ni

imel več rad. Ni jih bil več vesel, tudi v nebesih jih ni maral več imeti. Pahnil jih je v *pekel* in pa hitro, kakor bi blisknilo, jih je vrgel. V peklu pa nimajo več tako lepó, kakor so imeli v nebesih. Tudi lepi niso več, grdi so in ostudni in pa trpeti morajo grozne bolečine.

* * *

Kakó je kaznoval Bog nepokorne angelje? 1. *Zavrgel jih je za vselej*, t. j. rekel jim je: Poberite se, vas ne morem imeti več rad, vi mene ne smete več gledati. 2. *Pahnil jih je v pekel*. Pekel je strašna ječa, polna ognja, v katerem morajo vekomaj trpeti. Kako se pravi zavrženim angeljem? Hudi duhovi (hudiči). Pravimo jim hudi duhovi zató, ker ljudem le hudo želijo.

VII. Angelj váruh.

Zavrženi angelji ljudem le hudo želijo. Jezni so, da so morali nebesa zapustiti, zató nebes tudi nam ne privoščijo. Le v peklu bi nas radi videli. Ali nam morejo pa takó škodovati, kakor bi radi? Ne morejo, ker Bog za nas skrbi. Zapovedal je namreč dobrim angeljem, da naj nas várujejo na duši in na telesu.

Ko si prišel ti na svet, poklical je Bog enega angelja ter mu rekel: Pojdi, váruj mi tega otroka in pomagaj mu priti v nebesa. Vsak izmed vas ima svojega angelja váruha. Váruje vas na *telesu* in na *duši*. Vaše teló ima v vednem varstvu. Kolikokrat bi bili že padli, roko ali nogo si zlomili, da ni bilo angelja váruha pri vas. In kedar ležete spat, pristópi angelj váruh k vaši posteljici. Vi sladko spíte, on pa čuje pri vas, gleda v vas in skrbi, da se vam nič hudega ne zgodi. Kakó lepó je spati v tovaršiji takó skrbnega angelja! Naj zunaj grmí ali gorí, ní se vam bati: angelj váruh za vas skrbi. Kakó dober nam je Bog, ki nam je dal takó dobrega váruha!

* * *

Če vas pošljejo prvikrat z doma na kako senožet ali pa v oddaljeno vas k stricu ali teti, gré kdo z vami, da vam kaže pot in pa da vas ni strah. Sami bi lahko zašli ali pa prišli k ljudem ki bi vas strahovali. Ljubi Bog nam daje pa celó angelja váruha, ki hodi z nami, da se nam nič hudega ne zgodi.

Bil je nek priden, pobožen mladenič; Tobija mu je bilo ime. Oče ga pošlje v daljno, neznano deželo po pravilu. Preden pa odide, reče mu oče, da naj si poišče zvestega tovariša, da pojde z njim. Gre ga iskat in najde lepega mladeniča statí prepasanega in kakor za na pot pripravljenega. Bil je angelj. Tobija pa ni vedel, da je angelj božji, ker je bil oblečen, kakor človek. Pozdravi ga in mu reče: „Dobri mladeneč, ali ti je znana pot, ki drži tje, kamor me oče pošilja“? Odgovori mu, da mu je znana. Tobija pelje mladeneča k očetu, in ta mu pravi: „Ali bi peljal mojega sina do Gabéla v Ragez“? Mladeneč odgovori: „Popeljem ga tje, in pripeljem spet nazaj k tebi“. Na to reče oče obema: „Srečno hodita, Bog bodi z vama in angelj njegov naj vaji spremlja“.

Na večer prideta k veliki vodi. Tobija si gré noge umivat. Pa glej, silno velika riba priplava k kraju in ga hoče požreti. Tobija se ustraši in na ves glas zavpije. Angelj pa pristopi in ga váruje, da mu riba ni storila nič hudega.

* * *

Angelj váruh nas váruje pa tudi na duši. Kaj bi se nam moglo hudega zgoditi na duši? Na duši bi se nam hudo godilo, ko bi grešili. Kakó te pa váruje angelj, da ne grešiš? Bil si morebiti kedaj v shrambi, kjer hrani mati sadje, méd ali pa kaj družega. Misel te je obhajala: Sam sem, nikdo me ne vidi; kaj bi bilo, ko bi od tega nekoliko vzel in jedel. Ali se ti ni zdelo, kakor da bi ti bil nekdo skrivši šepetal na uho: Krasti se ne sme! Otrok, pusti pri miru, kar ni tvoje! Glej, takrat te je svaril tvoj angelj váruh in te obvároval, da nisi grešil.

* * *

Ker vam angelj váruh toliko dobrega stori, morate tudi vi njemu storiti. Kaj pa?

1. *Spoštujte ga.* Imenitnega gospoda spoštujete, kaj ne? Ko bi prišel škof v šolo, ali bi storili v pričo njega kaj, kar bi mu ne bilo všeč? Za ves svet bi ne storili kaj tacega. Bali bi se razžaliti ga. Takó in še veliko bolj spoštujte vašega angelja váruha. Povsod je pri vas; glejte, da ne storite kaj, kar bi ga žalilo. Posebno bodite *sramožljivi*. Kedar zjutraj vstanete, oblecite se spodobno. Na pol oblečeni ne hodite k ljudem. Tega bi angelj váruh ne bil vesel.

2. *Molite* k angelju váruhu in prosite ga, da naj vas váruje.

Storíte to vsako jutro, kedar vstanete in vsak večer, predno greste spat. Morebiti znaste kako molítvico k angelju váruhu in jo tudi molite. Dve vas bom učil danes tudi jaz. Eno molite zjutraj, drugo pa zvečer. Zjutro molite to-le :

Preljubi angelj váruh moj,
Oh, vedno mi na strani stoj !
Pred hudim danes brani me !
V nebesa srečno vodi me !

(Drobt. 1858 str. 201).

Zvečer, kedar se slačíte ali pa tudi v postelji, če ne morete zaspati, molite k angelju váruhu tako-le :

Preljubi angelj váruh moj,
Na strani stoj mi ti nocoj !
Nagle smrti váruj me,
V sveti raj pripelji me !

3. Če boste angelja váruha spoštovali, boste ga tudi radi *ubogali*. On vas prav uči in k dobremu nagiba. Zjutro, kedar se zbudíte ali vas pokličejo, kliče vam : Vstaníte in molite ! V cerkvi vam pravi : Spodobno se obnašajte ; roké skleníte, ker cerkev je svet kraj. Kedar greste memo sosedovega vrta, kliče vam angelj váruh : Ne dotikajte se tujega sadja, krasti je greh ! To vam ne pravi na uho, pravi vam pa notri v sren, v vesti. Otroci, poslušajte glas angelja váruha ! Če ga boste poslušali, pridete v nebesa in boste gledali Boga, kakor ga on gleda.

Po hišah imajo podobo, ki predstavlja umirajočega. Pri postelji njegovi stoji spovednik v roketu in stoli. Zraven njega je angelj váruh. Žalost se mu bere z obličja. Konec postelje stoji satan. Črn je in grd. — Katehet naj razloži katehumenom pomen te podobe in naj jim pojasni po nji lastnosti dobrih in hudobnih angeljev.

VIII. Prvi človek.

Na zemlji je veliko ljudi. Vsi so od Boga. Ni pa ustvaril vseh h kratu. V začetku je ustvaril le enega. Kakó ga je ustvaril, pripovedoval vam bom danes.

Bog je ustvaril človeka šele *šesti* dan. Prej ga zató ni ustva-

ril, ker je bila še tema na zemlji in ni bilo še živeža za-nj. Kaj bi bil delal človek v temi in pa brez hrane! Ko je bilo za-nj že vse lepó pripravljeno, rekel je Bog: *Naredimo človeka po svoji podobi in podobnosti*. Kakó ga je pa naredil? Mehke *prsti* je vzel in naredil iz nje človeško *teló*. Naredil je glavo, oči, ušesa, usta, prsi, roke, noge in vse drugo, kar ima telo. Lepo je bilo to teló, gibati se pa ni moglo. Bilo je *mrtvo*. Oči niso gledale, ušesa niso slišala, noge niso hodile. — Bog je to telo *oživil*. Kakó mu je dal pa življenje? Dahnil mu je v obraz in teló je oživeló. Kaj mu je pa vdahnil? *Dušo*. S tem je bil prvi človek narejen. Videl je, slišal je, govoril je, hodil je. Bog mu je dal imé *Adam*, t. j. prstén mož ali mož iz prsti.

* * *

Bog je naredil Adamu telo iz prsti, dušo mu je pa vdahnil in živ je bil. Povejte mi: Iz koliko delov je človek? Iz dveh je: iz *duše* in *telesa*. Duša je več kot telo. Teló umrje. Ali ste že videli mrliča? Ali more mrlič hoditi, delati, govoriti? Zakaj ne? Saj ima noge, roke, jezik. Duša je šla iz njegovega telesa, brez duše človek pa ne more živeti, torej tudi hoditi ne. Mrliča de-nejo v trugo. Trugo nesejo na pokopališče in jo zagrebejo s telesom vred v zemljo. Čez nekoliko let prekopajo jamo, telesa pa ní več v nji. Sama zemlja je v jami in pa kaka kost. Kam je izginilo telo? Iz prsti je bilo in v prst se je razsulo.

Truplo si iz zemlje ustvaril,

V prah ga zopet spremeniš:

„Prah si bil in prah spet bodeš!“

To Ti njemu govoriš.

Slomšek.

Ali umrje tudi duša? Ali tudi njo zagrebemo? Duša ne umrje, ona bo vekomaj živela. Zakaj pa ne umrje? Zató ne, ker je po podobi božji ustvarjena. Kaj pa je to: Po podobi božji? — Ljudje pravijo: Ta otrok je očetu *podoben*. Kaj hočejo s tem povedati? Povedati hočejo, da ima tak obraz, take oči, take lasé, kakor njegov oče. V čem je pa duša podobna Bogu? Boga ne vidimo, neviden je; duše tudi ne vidimo, nevidna je. Bog je duh, duša je tudi duh.

Vaša duša je torej podoba božja in sicer *živa* podoba, ne pa iz papirja. Ko bi vam dal kdo prav lepo podobo, ali bi ne pa-

zili, da bi se vam ne zamazala? Lepo čedno bi jo zavili in shranili in včasih tudi pogledali, ali je še lepa in ali vam je ni kdo onesnažil, ali celó raztrgal. Lepša, kot vse podobe celega sveta, je vaša duša. Glejte, da je ne umažete. Umazali bi jo pa, ko bi kaj hudega storili, n. pr. lagali, kleli, kradli. Sosebno grdó bi umazali svojo dušo, ko bi kaj mislili ali storili, kar bi vas bilo sram misliti ali pa storiti vpričo staršev in drugih poštenih ljudi.

IX. Raj.

Adam je bil sam. Dolg čas mu je bilo. Torej reče Bog: Človeku ni dobro samemu biti; naredimo mu pomočnico, njemu podobno. Dal je Adamu trdno spanje in ko je bil zaspal, vzel mu je eno rebro in iz rebra naredil ženi telo. Dušo ji je pa vdahnil, kakor Adamu. Ko se Adam zbudi, pripelje mu Bog ženo. Adam je bil žene vesel. Dal ji je ime *Eva*, t. j. mati vseh živih.

Bog je zasadil lep vrt; imenujemo ga *raj*. Va-nj je postavil Adama in Evo. Kakó je bilo v rajú lepó! Med zeleno travo so rastle cvetlice takó lepe in dišeče, da jih je bilo veselje gledati in prijetno vonjati. Drevje je bilo polno najboljšega sadja. Po vejah so prepevali tiči. Po vrtu so se sprehajale živali, po vodah so plavale ribe. Vse živali so bile krotke, nikomur niso hudega storile. Vol ni bodel, pes ni klal. Adama in Eve ni zeblo, pa tudi prevroče jima ni bilo nikdar. Lačna in žejna nista bila nikoli, bolezní nista poznala. Delala sta, utrudila se pa nista nikdar. In Bog se je ž njima pogovarjal. Oj raj, kako si bil ti lep!

Takó lepó imela sta v rajú pa le, *dokler sta bila dobra*, t. j. dokler sta ubogala. Ko bi bila vselej ubogala, bila bi vekomaj srečna. Pa ne le srečna bi bila, Bog jima je bil dal še nekaj po vrhu: *umrla bi ne bila nikdar*. Iz raja bi bila šla naravnost v nebesa.

* * *

Adam in Eva sta imela v rajú takó lepó, da si lepšega še misliti ne moremo. Vrh te sreče dal jima je Bog pa še nekaj, kar je bilo več vredno kot raj in vsa lepota njegova. Kaj jima je pa dal takó imenitnega? *Posvečujočo milost* (gnado) jima je dal.

Nekaj novega sem vam povedal. Tega ne umete, kaj ne, da ne? Le lepó poslušajte; videli boste, da ta nauk ni takó nerazumljiv, kakor se zdí. — Ali ste videli že kedaj poročenca? Kedar se imata dva poročiti (kedar se ženita), ukupijo jima stariši lepo obleko. V ti obleki gresta v cerkev k poroki. Tudi Bog je dal Adamu in Evi lepo obleko, lepšo kot jo imata ženin in nevesta na dan poroke. Dal jima je *obleko svetosti*, t. j. obleko, ki je naredila njuni duši lepi in *sveti*. Za *dušo* torej jima je dal to lepo obleko in ne za telo. To obleko svetosti imenujemo *posvečujočo milost*. Duša, ki ima to obleko, gré v nebesa, kedar umrje telo. To obleko je dal Bog prvim starišem že takrat, ko jih je ustvaril — Otroci, pri *sv. krstu* dal je Bog to obleko tudi vam. Učili ste se, da nas sv. Duh posvečuje. Prvikrat vas je posvetil pri *sv. krstu*. Na mestu tega lahko tudi rečemo: Pri *sv. krstu* vam je dal sv. Duh *posvečujočo milost* ali obleko svetosti. Adam in Eva sta bila prva, ki sta prejela to lepo obleko od Boga.

X. Prvih starišev greh.

Pravil sem vam, da je bilo v raji mnogo sadnega drevja. Adam in Eva sta smela jesti vsega drevja sad, le sad drevesa, ki je bil sredi vrta, prepovedal jima je Bog jesti. Rekel je Adamu: „Tega drevesa sadú nikar ne jej; zakaj kateri dan koli boš od njega jedel, moral boš umreti.“ Izprva sta lepo ubogala, pri miru sta pustila prepovedanega drevesa sad. Satanu pa to ni bilo prav, in glejte, kaj je storil! Spremenil se je v *kačo* in zlezal na drevo sredi vrta. Nekega dne gré Eva blizo prepovedanega drevesa in zagleda kačo na njem. Kača spregovori in reče Evi: „Zakaj vama je Bog zapovedal, da nikar ne jejta od vsega drevja v raji?“ — Eva odgovori: „Sad dreves, ki so v raji, jeva; sadú drevesa pa, katero je v sredi raja, zapovedal nama je Bog, ne jesti in ne dotakniti se ga, da kje ne umrjeva.“ Kača pa je rekla: Ne bota umrla ne; zakaj Bog vé, da, kateri dan koli bota jedla, odprle sa vama bodo vajne oči in bota kakor bogova, in spoznala dobro in hudo.“ Hudobna kača, kakó zna lagati! Eva je pa vérovala grdi lažnjivki. Radovedno začne ogledovati drevó.

Bolj ko ga ogleduje, prijetniši se ji zdi njegov sad. Roko stegne po njem, utrga ga in — jé. Dá ga tudi Adamu in tudi on ga jé.

Ali sta *prav* storila? Hudo hudo sta se s tem Bogu zame-rila. *Grešila* sta, ker nista Boga poslušala in sta jedla prepove-dani sad. Lepó poslušajte in ne zábite tega, kar vam zdaj povem. Če stori kdó, kar Bog *noče* ali kar je on *prepovedal*, — *greši*.

Otroci, poslušajte Boga. Radi storite vse, kar Bog ukazuje. Várujte se greha; veliko hudo je greh. Bog kaznuje tiste, ki grešijo. Poslušajte, kaj se je godílo Adámu in Evi.

XI. Prvega greha nasledki.

Adam in Eva sta bila do zdaj vesela in zadovoljna. Ko sta pa grešila, bila sta vsa drugačna. Notranji glas jima je rekel: „Grešila sta, kazni sta vredna.“ Ta glas je bil glas slabe *vesti*. Strah ju je bilo. Skrivala sta se med drevjem v raji. Bog ju je pa videl. Pred njim se ne more skriti nobeden. Proti večeru pride Bog na vrt in reče: „Adam, kje si?“ Adam odgovori: „Slišal sem tvoj glas v raji in zbal sem se, ker sem nag, ter sem se skril.“ Bog mu reče: „Kdo ti je neki povedal, da si nag, razun ker si jedel od drevesa, od kterega sem ti jesti prepovedal?“ Adam odgovori: „Žena mi je dala, in jedel sem“. Bog tedaj reče ženi: „Zakaj si to storila?“ Odgovorila je: „Kača me je zape-ljala in jedla sem“. Nobeden ni hotel biti kriv. Bog pa vé vse, zato je rekel Adámu: „Ker si poslušal glas svoje žene in si jedel od drevesa, od kterega sem ti bil jesti prepovedal, bodi prekleta zemlja v tvojem delu. Trnje in osat ti bo rodíla. V potu svojega obraza boš kruh jedel, dokler se ne povrneš v zemljo, iz ktere si vzet; zakaj prah si in v prah se povrneš.“ Evi je pa rekel Bog: „Veliko boš trpela sè svojimi otroci.“

Ko je bil Bog to kazen izgovoril, naredil je Adámu in ženi njegovi suknji iz *kož* ter ji je oblekel. Potem ji je pahníl iz raja in postavil pred-nj angelja z ognjenim mečem, da je varoval pot *ya-nj*.

Adam in Eva sta bila nepokorna. S tem sta grešila. Greh jima je pa škodoval na *duši* in na *telesu*.

Škodoval jima je na duši :

1. Izgubila sta *posvečujočo milost*, ali pa drugače povedano : izgubila sta *obleko svetosti*, ktero jima je bil dal Bog takrat, ko ju je ustvaril. S to obleko sta izgubila tudi *prijaznost* božjo in pa *pravico do nebes*. To je : Bog jima ni bil več prijazen, ni ju imel več rad in nebesa so jima bila zaprta. — Po grehu je Adámu in Evi tudi

2. *Pamet oslabéla*. Imela sta, potem ko sta bila grešila, takó šibko in slabo pamet, da sta mislila : Bog naju ne bo videl, če se skrijeva. Ali se more pa kdó Bogu skriti ? Zakaj ne ?

Adámu in Evi je tudi

3. *Volja oslabéla*. Zmanjševala sta greh. Izgovarjala sta se, češ, saj nisva le midva kriva, ampak tudi kdo drugi. Adam se je izgovarjal z Evo, Eva se je izgovarjala pa s kačo. Boga vsevedočega sta hotela slepiti, kar priča, da je bila njuna volja popačena in slaba.

Te kazni so ju zadele na duši.

Bog ju je kaznoval pa tudi na *telesu* :

1. *Izgnal ju je iz raja*. Lep, čudo lep je bil raj in zapustiti sta ga morala za vselej. Angelj jima je branil vhod va-nj.

2. Podvržena sta bila mnogim *težavam* in *boleznim*. Kaj je to, težava ? Če rečem : to delo (kopanje, oranje . .) opravljam s težavo, hočem povedati, da delam (kopljem, orjem , .) *težko*, da se trudim pri delu. Adam in Eva sta morala zunaj raja v potu svojega obraza zemljo obdelovati, da sta kaj pridelala ; to je : takó težko sta delala, da sta se potila. Težave je imela Eva tudi s svojimi otroci. Včasih so bili bolni, včasih nepokorni. Matere imajo pa križ z bolnimi otroci, kterikrat še spati ne morejo zavoljo njih bolezni. Nepokorni otroci pa žalijo starše in žalost boli.

3. Izgubila sta *neumrljivost*. Ko bi Adam in Eva ne bila grešila, tudi umrla nista bila nikdar. Vžívala bi bila v raji vse do brote, dokler bi bil Bog hotel. Potem bi ju bil vzel k sebi v nebesa z dušo in s telesom.

XII. Izvirni greh.

Greh, ki sta ga storila Adam in Eva v raji, ni škodoval le njima, ampak vsem ljudem. Kakó pa? Poslušajte. Bila sta mož in žena. Imela sta veliko otrok, premoženja pa malo ali nič. Blizo njene bajtice je prebival bogat gospod Bil je pa tudi prav prav dobrega srcá, zató se mu je uboga družina v srce smilila. „Kaj bi bilo“, dejal je nekega dne, „ko bi jaz te reveže k sebi vzel, saj pri meni je vsega dovolj.“ „Vesta kaj“, reče jima, „k meni pridita z otroci vred. Hišo imam ne daleč od tod. Prazna je, v njo se preselita z družino. Tudi vrt vama dam in pa polja, kolikor si ga upata obdelovati. Nekaj pa vama prepovem: *Ne hodita mi v sosedovo hišo*, ker je malopriden“. Kedo je bil srečnejši, ko ona dva! Dobro jima je bilo v novem stanovanji. Na soseda še mislila nista, nikar pa, da bi bila k njemu silila. Ni bilo pa dolgo takó. „Kaj bi pa bilo, ko bi šla k sosedu v vas“, misli si žena. „Saj ni videti takó hudoben, kakor ga popisuje gospod“. Kakor je rekla, tako je storila. Šla je v vas in za njo je šel drugi dan tudi mož. Gospod je to izvedel. Nejevoljen je bil, poklical ju pred-se. Rekel jima je: „Ali sta že pozabila mojo prepoved. S potoma pojditá mi od hiše, kamor vesta in znasta. Pri meni ni več prostora za vaju!“ — Mož in žena sta prišla ob vse. Ali sta bila pa samo ona dva nesrečna? Ne, v nesrečo so prišli tudi njuni otroci, čeravno so bili nedolžni.

* * *

Kakor temu možu in ti ženi, godilo se je tudi Adámu in Evi. Edam in Eva nista poslušala Boga, najbogatejšega Gospoda. Zató sta izgubila raj. Nista pa prišla v nesrečo le sama, nesrečni so bili tudi njuni otroci. Kdo pa so otroci Adámovi in Evini? *Vsi ljudje*. Adam je bil prvi oče, Eva je bila prva mati. Vsi smo Adamovega rodu. Po Adámu in Evi smo prišli vsi v nesrečo.

Kedar umrje oče, dobijo otroci, kar je bilo prej očetovo; n. pr. hišo, polje, travnike, obleko, denar . . .

To, kar dobijo otroci po umrlih starših, pravimo, da *podédvajo* (po(v)érbajo) za njimi. Adam je naš prvi oče, zató smo po njem nekaj podédvali. Kaj pa? Nič dobrega. *Greh* je storil Adam, in ta smo podedovali. — *Nesrečen* je bil Adam, in nesrečo smo

podedovali za njim. — *Umreti* je moral Adam, umreti moramo tudi mi. Po tem takem podedva za Adamom vsak človek : 1. *Greh*, 2. *Nadloge*, 3. *Smrt*. Podedovali smo po Adámu :

1. *Greh*. *Izvirni greh* mu pravimo. S tem grehom pride vsak človek na svet. — Videli ste že večkrat nesti male otroke k sv. krstu. Otrok ni storil še nič hudega, ker še nič ne vé. Greh pa vendar že ima na duši, namreč izvirni greh. Sv. krst mu ga zbriše.

2. Pa tudi mnogo nadlog smo podédvali po Adámu in sicer nadloge *telesne* in *dušne*. Telesne nadloge poznate tudi vi. Včasih ste bolni, kaj ne ? Po zimi vam je mraz, po leti pa vroče, da se potite. Vaš oče mora delati od zore do mraka, da imate kaj jesti in s čem se oblačiti. Mati ima križ z malimi otroci. Včasih še spati ne more zavoljo njih.

Podedovali smo za Adamom tudi *dušne* slabosti (nadloge). Adam in Eva sta poželega prepovedanega sadú ; poželega sta torej nekaj hudega. To poželjenje po hudem smo podedovali za Adámom vsi. Tudi v vašem srcu se oglašá včasih to poželjenje. Kedar ste sami doma in vidite na mizi ali v omari kaj sladkega, pride vam morebiti misel, skrivaj to lizati. Ali se to pa smé ? Ne, ne, tega ne smemo. Kdor tako željo izpolni, krade in greší.

3. Po Adámu smo podedovali tudi *smrt*. Smrti je kriv greh. Ko bi Adam in Eva ne bila grešila, tudi umrla nista bila nikdar. Pa tudi mi bi ne umrli. Ko je Bog Adámu prepovedal jesti sad drevesa, ki je rastle sred vrta, rekel mu je : „Tega drevesa sadú nikar ne jej ; zakaj kateri koli dan boš od njega jedel, moral boš umreti.“ Adam in Eva pa nista poslušala Boga. Jedla sta. Zató sta morala pa tudi umreti. Od takrat morajo umreti *vsí* ljudje. Umreti mora kralj in berač, gospodinja in dekla. Adam, kaj si storil ! V koliko nesrečo si pripravil ljudi !

Opazka. Vsi ljudje so podedovali greh po Adamu, le edna ga ni podedvala : *Marija Devica* ni imela izvirnega greha.

Marija je človek, kakor mi. Njeno dušo je Bog ustvaril, kakor našo ; le to ni hotel, da bi se je bil prijel izvirni greh, in sicer zato ne, ker jo je bil svojemu sinu Jezusu odbral za mater.

Naša duša je bila očiščena madeža izvirnega greha pri sv. krstu. Marijina duša pa ni bila nikdar očiščena, ker ni nikdar imela madeža, torej tudi očiščevanja nikdar ni potrebovala. Bog jo je *obvároval* tega madeža že takrat, ko jo je ustvaril (o njenem spočetji.)

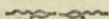
Ali je Marija s čem zaslužila, da ji je ustvaril Bog takó lepo dušo? Marija ni zaslužila tega z ničemur. Bog jo je obvaroval izvirnega greha edino zavoljo *Jezusovih zaslug*. Jezus Kristus je to zaslužil in samo zavoljo njega se je zgodilo, da Marijina duša ni imela izvirnega greha.

Če kane kaplja črnila na belo ruto, tedaj pravimo, da ima ruta *madež*. Madežu je podoben greh na duši človekovi. Pri sv. krstu se ta madež z duše spere. Duša je toraj po sv. krstu brez madeža. Na mesti, da bi rekli: Marija ni imela izvirnega greha, rečemo tudi: Marija je bila „*brez madeža spočeta*“ (ustvarjena).

To resnico spoznavamo v litanijah M. B., kedar rečemo: „Kraljica brez madeža izvirnega greha spočeta“. Imamo pa tudi en praznik, ki nas spominja te resnice. Obhajamo ga vsako leto v adventu, 8. decembra. Ime mu je *praznik brezmadežnega Spočetja Marije Device*.

* * *

Glejte, Bog je Marijo nad vse ljudi povišal. Nobenemu ni dal toliko milosti, ko nji. Zato vidi pa rad, če tudi mi Marijo bolj častimo in ljubimo, kot druge ljudi. Storite to. Otroci božji ste, bodite tudi Marijini otroci!

XIII. Obljubljeni Odrešenik.

Bog je Adáma in Evo hudo kaznoval. Toda Bog je oče, tudi kedar tepe. Usmilil se je naših prvih staršev. O tem boste danes slišali.

Če vidite dobrega otroka po zimi zmrzávati, stradati in po snegu bosega beračiti, smili se vam, ne? Ubogi otrok, kako hudo je za-nj, tako si mislite. — Tudi Adam in Eva sta se smilila Bogu. In kaj bi se mu ne bila smilila! Reveža sta bila, da več nista mogla biti. V strahu sta bila po storjenem grehu. Skrivala sta se méd drevjem. Zakaj sta pa bila Adam in Eva v tolikem strahu? Bala sta se, da jima Bog ne stori tega, kar je bil storil zavrženim angeljem. Angelje je Bog hitro po tem, ko so bili grešili, kaznoval. V pekel jih je vrgel. Tudi Adam in Eva sta to zaslužila. Bog jima pa tega ni storil. Na zemlji ji je pustil, da bi pokoro delala in v nebesa prišla.

* * *

Bog ju ni le na zemlji pustil, obljubil jima je tudi *Odrešenika*. Domá včasih tudi vam kaj obljubijo. Oče vam reče: „Če boš priden in se boš v šoli dobro učil, ukupim ti za Veliko noč novo obleko“. Ali sta ostala tudi Adam in Eva dobra? Ne! Nepokorna sta bila. Dobrega nista bila vredna. Pekel sta zaslužila, kakor zavrženi angelji. Pa vendar jima je obljubil Bog nekaj dobrega. Obljubil jima je — *Odrešenika*. *Odrešenika* jima je obljubil, kaj je to?

Kdor je zvezan na rokah in nogah, ne more ne hoditi, ne delati, dokler ga kdo ne *reši* vezi. Tudi Adam in Eva sta bila z grehom na duši nekako zvezana. Torej nista mogla nič storiti za nebesa. Priti je moral kdo in ju rešiti. Morebiti že veste, kakó pravimo obljubljenemu *Odrešeniku*. *Jezus Kristus* mu je ime.

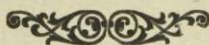
* * *

Rekel sem, da je Bog Adámu in Evi *Odrešenika obljubil*, to je: Ni ga poslal brž, ampak rekel je, da jima ga pošlje. Te obljube sta bila vesela. Rada sta delala pokoro, dokler sta živela. In ker sta v obljubljenega *Odrešenika vérovala* in svojo nepokorščino obžalovala, odpustil jima je Bog tudi greh. Po smrti nista prišla v peklo, ampak v predpeklo, v kraj, o katerem boste že še slišali. Trpela v predpeklju nista, bila sta pa kakor v ječi zaprta. Jetnik hrepeni po rešitvi. Tudi ona dva sta hrepenela po *Odrešeniku*, to je, težko sta čakala, da bi prišel in ju rešil. Čakati sta ga morala blizo štiri tisoč let. Zakaj pa ni Bog tako dolgo poslal *Odrešenika*? Poslal ga zató ni tako dolgo, da bi Adamovi otroci in njih otrok otroci spoznali, da jih je mogel le Bog rešiti in nikdo drugi in pa da so se na prihod *Odrešenikov pripravljal*i.

* * *

V spomin tega, da so ljudje štiri tisoč let pričakovali *Odrešenika*, obhajamo vsako leto *adventni* čas, skozi štiri tedne se štirimi nedeljami. Beseda „*advent*“ je latinska in pomeni po naše „*prihod*“ (namreč *Odrešenikov*).

V *adventnem* času imamo tudi *zornice*, to je sv. maše, ki se berejo *ob zoru*, ali zjutraj zgodaj, še predno je dan. Ljudje radi hodijo k „*zornicam*“. Hodíte k njim tudi vi, če vam ukažejo starši, in bodite hvaležni *Odrešeniku*, ki je tudi vas greha rešil.

KATEHEZE.

Spisal

Jožef Kragelj,

dekan v Tolminu.

— II. zvezek. —

Z dovoljenjem prečast. goriškega knezo-nadškofijstva.

1898.

Založil Jožef Kragelj, dekan v Tolminu.

Natisnila tiskarna družbe sv. Mohorja v Celovcu.

+134248
/2.

134248

195300233

N 233/1983

XIV. Oznanjenje Mariji Devici.

Nekaj prav veselega vam danes povem. Prej pa ponovim z vami to, kar sem vam zadnjič pravil. Slišali ste, da je Bog Adámu in Evi Odrešenika obljubil, to je: Ni ga poslal brž, ampak rekel je, da jima ga pošlje. Poslal ga je na svet, pa še le kakih štiri tisoč let potem, ko je ustvaril prva dva človeka. Kakó pravimo Odrešeniku, veste. Jezus Kristus mu je ime.

Ko je Bog Adáma in Evo ustvaril, dal jima je telo in dušo. Telo in dušo je privzel tudi Sin božji, ko je prišel na svet. Namestu da bi rekli: Sin božji je privzel telo in dušo, pravimo tudi: Sin božji se je *včlovečil* ali je *človek postal*. Namestu: *Sin božji* se je včlovečil, rečemo tudi: *Beseda* se je včlovečila, in sicer zató, ker se imenuje v sv. Pismu Sin božji tudi *Beseda*.

Ali je bil Sin božji potem, ko se je včlovečil, še Bog? Bil je še Bog. Postal je človek, ni pa jenjal biti Bog. Bil je Bog in človek skupaj. Ker je bil Sin božji človek, imel je tudi mater. Imé ji je *Marija*. Kakó je Marija mati Jezusova *postala*, slišali boste danes.

Marija je živela v majhnem mestu. *Nazaret* mu je imé. Bila je uboga, pa pobožna in sveta. Pravil sem vam že, da ni imela izvirnega greha. Pa tudi sama ni nikdar greha storila, tudi najmanjšega ne. Zató jo je imel Bog silno rad in je hotel, da naj bo mati Jezusova.

Nekega dné je v svoji izbici molila. Izbica se kar naenkrat razsvetlí, in pri zaprtih vratih stopi noter k nji nadangel *Gabriel* od Boga poslan, in jo pozdravi s temi besedami:

„Češčena, milosti polna, Gospod s teboj, blagoslovljena ti med ženami!“

1.) V katerem mestu je živela Marija? — 2.) Kdo je bil k nji poslan? — 3.) Kdo je poslal angela k nji? — 4.) Kje je bila Marija, ko je prišel angel k nji, in kaj je delala? — 5.) Kedar gremo h komu v hišo, potrkamo najprej na vrata in še le potle vstopimo. Ali je tudi angel na vrata potrkal? — 6.) Kedar stopimo v hišo, pozdravimo najprej tistega, katerega smo prisli obiskat. Kakó ga pozdravimo, če pridemo k njemu zjutro? Kakó po dnevi? Kakó proti večeru? — 7.) Kakó je pa angel Marijo pozdravil? Ponovite to pozdravljenje vsi skupaj!

To molitvico ste že večkrat slišali. Mólite jo domá in v šoli. Prvi jo je pa molil véliki angel Gabriel. Vas so naučili to molitvico stariši in učitelji. Kdo je naučil pa angela Gabriela takó govoriti? Sam Bog ga je naučil. On mu je rekel, da naj Marijo takó pozdravi. Ker je angel Marijo takó pozdravil ali počastil, pravimo tej molitvi *angelovo počeščenje* ali pozdravljenje.

Ko je Marija to pozdravljenje slišala, se je prestrašila. Zakaj se je pa prestrašila? Zató, ker jo je angel *pohvalil*. Hvaljena ni hotela biti od nikoga, tudi od angela ne. Angel ji je pa rekel: „*Ne boj se, Marija, ker milost si našla pri Bogu! Glej, spočela boš in rodila Sinú, in imenuj njegovo ime Jezus.*“

1.) Ko je Marija angelovo pozdravljenje slišala, se je prestrašila. Povejte, zakaj se je prestrašila? — 2.) Kaj je rekel angel Mariji, ko se je prestrašila? — 3.) Angel je rekel Mariji, da dobi sina in naj mu dá ime. Kakšno ime naj mu dá?

Marija je besede, katere ji je angel govoril, v svojem srcu premišljevala in rekla: „*Kakó se bo to godilo?*“ Angel ji odgovori: „*Sveti Duh pride v te, in moč Najvišjega te obsenči* (naredí, da boš mati božja). *Glej, Elizabeta, tvoja teta, imela bo tudi sina na svoje stare dni; ker pri Bogu ni nemogoča nobena reč.*“ Marija je vérovala, kar ji je angel rekel, in je *privolila**) biti mati božja. Privolila pa je s temi

*) Et Maria, Angelo sibi praedicenti Christum ex se nascendum, et credidit et assensit. (Offic. in fest. S. Gabriel. Archang. lect. VII.)

besedami: „*Glej, dekla Gospodova sem; zgôdi se mi po tvoji besedi.*“ In zgodilo se je. Sv. Duh je prišel nad Marijo in je spočela Sinú božjega. Zapomnite si dobro: „*Marija je spočela Sinú božjega od svetega Duha.*“ Namestu „spočela“ ga je, smemo reči: *dobila* ga je od sv. Duha.

1.) Angel je rekel Mariji, da dobi sina. Nató je Marija spregovorila in angela nekaj vprašala. Kaj ga je vprašala? — 2.) Kaj je odgovoril angel Mariji na njeno vprašanje? — 3.) Bog je hotel, da naj bo Marija mati božja, in privolila je v to. S katerimi besedami je privolila, da bo mati božja? Ponovite te besede vsi skupaj, pa lepó in spoštljivo, ker te besede so svete.

Potem se je prikazal angel Gospodov možu, po imenu *Jožef*, v spanju. Rekel mu je: „*Jožef, sin Davidov, vzemi Marijo k sebi. Sv. Duh je prišel nad njo in imela bo sina. Imenuj njegovo ime Jezus.*“ Jožef je bil svet mož, zató je hitro storil, kar mu je angel rekel. Mislil si je: Bog je angela k meni poslal, Bogu moram biti pa pokoren. Vzel je Marijo k sebi. Skupaj sta živela pod eno streho.

* * *

O sv. Jožefu boste še marsikaj slišali. Za zdaj zapomnite si to: Jožef je Marijo k sebi vzel in v Nazaretu ž njo prebival.

* * *

Vsako leto obhajamo god, ki nas spominja, da je bil angel Gabriel k Mariji poslan in ji je oznanil, da jo je Bog izvolil mater Sinú božjemu. Obhajamo ga 25. marcija, navadno v postnem času. Pravimo mu »Oznanjenje Mariji Devici«.

XV. Obisk Marije Device.

Ko je Marija rekla: „*Glej, dekla Gospodova sem!*“ šel je angel od nje zopet v nebesa. Pa tudi Marija ni več ostala v svoji izbici. Šla je ven. Kam je šla, povem vam danes.

Kake tri dni hodá od Nazareta, visoko v gorah, imela je Marija teto, po imenu *Elizabeta*. O Elizabeti je že angel

Mariji nekaj pravil. Povedal ji je, da bo imela v svoji starosti sina. Ta novica jo je silno oveselila, zato jo je šla obiskat.

1.) Kam je šla Marija, ko se je vrnil angel v nebesa? — 2.) Kako daleč je imela Marija do svoje tete? — 3.) Kako je bilo ime Marijini teti? — 4.) Marija je imela do svoje tete dolgo in težavno pot. Obiskat jo je šla pa pri vsem tem. Povejte, zakaj jo je šla obiskat?

Marija je prišla na Elizabetin dom. Ko je stopila v hišo, pozdravila je Elizabeto. Elizabeta, zaslišavši Marijin pozdrav, bila je sv. Duhom napolnjena, to je: sv. Duh ji je dal spoznati, da je Marija mati božja, in je z velikim glasom zavpila in rekla: „*Blagoslovljena ti med ženami in blagoslovljen sad tvojega telesa!*“

Te besede mólite vsak dan domá in v šoli. Zdaj veste, kdo jih je *prvi* govoril. Veste tudi, da jih Elizabeta ni govorila sama od sebe, ampak da je govoril sv. Duh po nji.

1.) Kaj je storila Marija, ko je prišla v Elizabetino hišo? — 2.) Kaj je rekla Elizabeta Mariji? Recite te besede še enkrat vsi skupaj. — 3.) Ali je govorila te besede Elizabeta sama od sebe? Kdo jih ji je navdihnil?

Marija se je mudila pri Elizabeti blizo tri mesece. Potem se je vrnila domú v Nazaret.

1.) Koliko časa je ostala Marija pri svoji teti Elizabeti? — 2.) Kam je šla potem?

* * *

Da je šla Marija svojo teto Elizabeto obiskat, ne smemo pozabiti. Temu na spomin obhajamo vsako leto poseben god. Pravimo mu: »Obisk Marije Device«. Obhajamo ga po leti (2. julija) ob košnji in žetvi. Povedati vam pa moram, da ta god ni zapovedan praznik. Delavnik je. Kdor pa utegne, naj gre ta dan k sv. maši in naj se pri nji spominja, da je šla Marija svojo teto Elizabeto obiskat.

XVI. Česčena Marija.

Ali se še spominjate, kako je angel Gabriel Marijo pozdravil; in ali veste še, s katerimi besedami je Elizabeta Marijo sprejela? Glejte, te angelove in Elizabetine besede izgovarjamo v molitvi, kateri pravimo: „*Česčena Marija*“.

Ta molitev je lepa. Molili jo bomo. Vstanite! —

Navadno molimo to molitev pred šolo in po šoli. Zakaj smo jo pa danes med podukom molili? Zató, ker vam mislim o ti molitvi nekaj novega povedati.

„Češčena Marija“ ima tri dele. V prvem delu molimo tiste besede, s katerimi je angel Gabriel Marijo pozdravil. S katerimi besedami jo je pa pozdravil? Povem jih jaz, čeravno vem, da jih znate tudi vi. Angel je Mariji tako-le rekel: „Češčena, milosti polna, Gospod s teboj, blagoslovljena ti med ženami.“

Drugi del te molitve ima besede, s katerimi je Elizabeta Marijo pozdravila. Pozdravila jo je pa takó: „Blagoslovljena ti med ženami, in blagoslovljen sad tvojega telesa.“ — Besede: „Blagoslovljena ti med ženami“ so besede angela Gabriela. Elizabeta jih je le ponovila (še enkrat povedala). Besede: „In blagoslovljen sad tvojega telesa“ so Elizabetine. Pristavila jih je angelovim, izumila jih pa ni sama, ampak sv. Duh ji je rekel, da naj Marijo tako pozdravi.

Tretji del te molitve se glasi: „Sveta Marija, mati božja, prosi za nas grešnike, zdaj in ob naši smrtni uri. Amen.“ — Te besede je dostavila sv. cerkev. Kaj je sv. cerkev, ne veste še in tudi umeti še ne morete. Za zdaj zapomnite si samo to: Tretji del angelovega češčenja je dostavila sv. cerkev.

* * *

Povem vam pa tudi, kaj besede te molitve *pomenijo*. Prav moli, kdor vé kaj moli.

1.) „Češčena (Marija)!“ — Kaj pomeni to? Kedar greste k stricu (teti) v vas, reče vam oče (mati): „Pozdravi strica!“ Kaj hoče mati (oče) s tem reči? Mati hoče s tem reči, da ima strica rada. — Tudi angel je Marijo pozdravil, in sicer takó: „Češčena (Marija)!“ — Kdo mu je ukazal, da naj jo takó pozdravi? Bog mu je ukazal. Kaj je hotel reči angel

z besedo: „Češčena“? Hotel ji je reči: Veséli se, Marija! Bog te ima posebno *rad*.

2.) „*Milosti polna*.“ — Milost je obleka svetosti, katero smo pri sv. krstu prejeli. To ste že slišali (glej IX. katehezo). Obleko svetosti imela je tudi Marija, ni je pa prejela še le takrat, ko je prišla na svet. Imela jo je že prej, ko je bila rojena. Imela je toraj *več* milosti, ko drugi ljudje. *Polna* je je bila, ker ni imela nikdar greha, tudi najmanjšega ne.

3.) „*Gospod s teboj*.“ — Biti s kom je toliko, kakor bi dejal: Pri njem biti. Bog je povsod in pri vsakem človeku. Pri tistih, ki so brez greha, je pa še posebno. V njih srcu je noč in dan, kakor v izbici. Marija je bila, kakor veste, vedno brez greha, zato je bil Bog vedno ž njo.

4.) „*Blagoslovljena ti med ženami*“ pomeni: Najbolj *srečna* med ženami. Angel ji je hotel s tem reči: Kar je bilo žen na svetu in kar jih še bo, nobene ne bodo toliko hvalili in častili, kakor tebe, Marija.

5.) „*In blagoslovljen sad tvojega telesa Jezus*.“ — Tú imamo Jezusa v mislih. Elizabeta, ki je te besede govorila, ni še vedela, kako bo Odrešeniku imé. Mi pa vemo. „Jezus“ mu je imé. Zato dostavljamo to ime Elizabetinim besedam.

6.) „*Sveta Marija*.“ — Kdo je svet? Svet je, kdor nima greha. Svetim ljudem pravimo *svetniki*. Kje pa so svetniki? V nebesih so. Svetnikov je veliko. Sveti so vsi; tako svet, kakor Marija, ni pa nobeden.

7.) „*Mati božja*.“ — Tem besedam ni treba razlage. Marija je mati Jezusova. Jezus je pa Bog. Zato ji pravimo *mati božja*.

8.) „*Prosi za nas grešnike, zdaj in ob naši smrtni uri. Amen*.“ — S temi besedami Marijo nekaj *prosimo*. Kaj pa hočemo od nje? Da naj prosi za nas, ki smo grešniki. Koga naj prosi za nas? Boga.

Da boste to lažje umeli, povem vam dogodbo. — Gospod učitelj je učencem zažugal, da ne sme nobeden brez torbe v šolo priti. Ciril je ni imel. Rad bi bil očeta prosil, da naj mu jo kupi; toda bal se ga je, ker ga je bil maloprej razžalil. V velikih skrbéh je bil. Ko se je zmračilo, šel je k materi in ji rekel: Mati, prosite vi očeta, da naj mi kupi torbo. Obljubim, da ga nikdar več ne razžalim. Oče se je dal materi pregovoriti. Kupil je Cirilu torbo še tisti večer.

Takó je tudi pri Bogu v nebesih. Marija pri njem veliko premore, ker je *mati* njegova. Če za nas prosi, dobimo od Boga, kar potrebujemo. Česa pa potrebujemo? Grešniki smo, milosti potrebujemo. Greh smo podedovali po Adámu, greh pa tudi sami večkrat storimo. Kdaj pa potrebujemo milosti? *Zdaj*, t. j. danes in jutri in vse dni, dokler živimo. Posebno pa bomo potrebni milosti, kedar nam bo treba umreti, ob *smrtni uri*. Smrtna ura, bridka ura. Mati božja nam more od Boga izprositi, da lažje umrjemo.

XVII. Angelovo pozdravljenje (češčenje).

Vsako leto obhajamo god, ki nas spominja, da je bil angel Gabriel k Mariji poslan. Oznanil ji je, da Bog hoče, da naj bo mati Jezusova. To ste že slišali.

Ali se spominjamo pa le *enkrat* v letu tega veselega dogodka? Ne spominjamo se ga le enkrat na leto, ampak vsak dan, in sicer *trikrat* na dan. Kdaj pa? Kedar zvoni zjutro, o poldne in zvečer. Zjutro zvoni *sveto jutro*, o poldne *poldan*, zvečer „*Ave Marijo*“. Zvon pravi: Mólite! — Kaj pa molimo takrat? Takrat molimo molitev, kateri pravimo: „Angelovo pozdravljenje (češčenje)“.

* * *

Nekteri jo že znate in tudi mólite. Da se je naučé tudi tisti, ki je še ne znajo, molil jo bom zdaj z vami.

„Angelovo pozdravljenje“ ima *tri* dele. Ti so:

1.) *Angel Gospodov je oznanil Mariji in je spočela od svetega Duha.* — Češčena Marija . . .

2.) *Glej, dekla Gospodova sem, zgôdi se mi po tvoji besedi.* — Češčena Marija . . .

3.) *In Beseda se je včlovečila (je meso postala) in je med nami prebivala.* — Češčena Marija . . .

* * *

Ni pa zadosti, da znate „Angelovo pozdravljenje“ le moliti. Vedeti morate tudi, kaj besede te molitve *pomenijo*. To vam danes povem. Poslušajte!

1.) Imé angela, ki je prišel pri zaprtih vratih k Mariji, vam je znano. Gabriel mu je ime. Angel *Gospodov* mu pravimo. Kdo je ta Gospod? Sam Bog je.

Kaj pa je to: Angel je Mariji *oznanil*? To hoče reči: Angel je Mariji nekaj novega *povedal*. Kaj ji je pa povedal? Povedal ji je, da sam Bog hoče, da naj bo mati božja. V prvem delu te molitve imamo še te besede: „In je *spočela* od sv. Duha“. Namesto „spočela“ je, pravimo: *dobila* je. Dobila je pa Jezusa od sv. Duha, kar sem vam že pravil in tudi vsi veste.

2.) Poglejmo, kaj pravi *drugi* del te molitve: „Glej, dekla Gospodova sem . . .“ — Marija imenuje sama sebe *deklo*. Dekla mora storiti, kar gospodarji ukažejo. Čegava dekla je Marija? Gospodova dekla je. Hotela je reči: Kar Bog hoče, to storim; v božjih rokah sem. In pristavila je še: „Zgôdi se mi po tvoji besedi“, to je: Kakor si rekel, tako bodi; ne branim se biti mati božja.

Marija je torej *privolila* biti mati božja. Privolila pa je še le tedaj, ko jo je angel *prepričal*, da Bog tega od nje želi. To je povedano v znani adventni pesmi s temi-le besedami:

D'vico Gabriel pozdravi;
 In Marija, čista, pravi:
 Glej, pokorno je srcé,
 Kar Gospod mu zapové.

3.) Na vrsto pride angelovega pozdravljenja *tretji* del. Kako se glasi? „In Beseda se je včlovečila . . .“ Ali veste še, kdo je Beseda? Sinú božjemu pravimo Beseda. — Beseda se je včlovečila pomeni: Sin božji se je včlovečil. Iz nebes je prišel in človek postal. — „In (Beseda) je med nami prebivala.“ To pomeni: Jezus Kristus (Sin božji) je bil na svetu. Koliko časa je bil na svetu? Celih 33 let. Prebival je večjidel v Nazaretu z Marijo in sè sv. Jožefom. Sv. Jožef je bil mizar. Jezus mu je pri delu pomagal. Ko je bil 30 let star, začel je učiti. Učil je pa dobra *tri* leta.

* * *

Kedar sveto jutro zvoní, navadno še spite. Molite pa angelovo česčenje, kedar vstanete in ste že spodobno oblečeni. — Če ste na cesti, kedar poldan zvoní, ne dirajte. Dečki naj se tudi odkrijejo. — Ob »Ave Mariji« so dobri otroci domá. V mraku po potih postopati ni lepo in se tudi ne spodobi.

* * *

Imamo pa tudi pesem, ki nam pravi, da nas zvon *trikrat* na dan vabi Marijo častiti. Morebiti ste jo že kdaj slišali. Glasí se takó:

1. Ko v jasnem pasu primiglja
Nam zvezdica daničica,
Se sliši milo že zvonjenje,
Mariji v čast in počesčenje;
In z zlato zarjo vse častí:
Česčena si, Marija, Ti!	2. Ko više sije solnce že,
Vzdiguje se, čez poldne gre,
Se sliši milo spet zvonjenje,
Mariji v čast in počesčenje;
Čez hrib in plan se oglasi:
Česčena si, Marija, Ti!
3. In kedar solnce, že ljubó,
Nam za goró žarí slovó,
Se glasno sliši še zvonjenje,
Mariji v čast in počesčenje;
V večernem hladu se glasí:
Česčena si, Marija, Ti!	

XVIII. Vërne duše.

Ali ste že kdaj poslušali, *kakó* „Angelovo češčenje“ zvonijo? Kedar zvonijo „sveto jutro“, poldan in „Ave Marijo“, prejenjajo z zvonom, in sicer *trikrat*. Zakaj to? Zató, ker ima „Angelovo češčenje“ *tri* dele. — Po „Ave Mariji“ se navadno daje še znamenje z *manjšim* zvonom, ki nas spominja, da naj v molitvah ne zábimo ubogih duš v vicah.*) Blizu eno uro po „Ave Mariji“ zveni pa še *posebej* za duše v vicah. Navadno se moli zá-nje „Oče naš“, „Češčena Marijo“ in pridene prošnja: „*Bog jim daj večni mir in pokoj, in večna luč naj jim sveti. Naj počivajo v miru! Amen.*“

Bog jim večni pokoj daj,

Večna luč jim sveti naj.

V miru naj počivajo,

Sveti raj uživajo!

Slomšek.

Ali veste pa, *kdo* so duše v vicah? Sem pogledjte! V roci imam podobo. Upodobljen je na nji sv. I. Podobe imate vsi radi, pa le dokler so lepe. Če so zamazane, če imajo kak madež, ne veselé vas več, zavržete jih pa ne. Če je pa podoba *vsá* zamazana, vržete jo v ogenj. — Naša duša je tudi podoba, in sicer *božja* podoba (glej VIII. katehezo). Zato je pa tudi lepa, da ni lepšega na svetu. Lahko se pa umaže, kakor vsaka druga podoba. S čim pa se umaže duša? Z grehom. Kdor stori majhen greh, pomaže dušo le *nekoliko*. Kdor pa hudo greši, kdor stori velik greh, umaže dušo *popolnoma*.

Kakor delamo mi s podobami, tako dela Bog z dušo, kedar človek umrje. Kedar človek umrje, gre duša iz njegovega telesa. Telo zagrebejo, duša gre na sodbo. Če je popolnoma čista, če nima *nobenega* madeža, tudi najmanjšega ne, vzame jo Bog k sebi v nebesa. Če je pa *vsá* umazana, ne mara za njo. Studi se mu in v ogenj (v pekel) jo vrže.

*) V nekterih krajih pravijo, da ta zvon vabi k molitvi v čast sv. Florijana († 4. maja l. 290.), pomočnika zoper časni in večni ogenj.

Kaj bo pa z dušo, ki ima le *majhne* madeže? Zavrže je ne, obsodi jo pa v kraj, kteremu pravimo *vice*.

* * *

Kako se godi dušam v vicah? Huda se jim godi. Duše v vicah *ne gledajo* Boga in povrhu tega še *trpijo*. Kako si pomagajo ljudje, kedar so v potrebah (stiskah)? K premožnim gredó in jih prosijo pomoči. Duše v vicah so tudi v potrebah, pomagati si *same* pa ne morejo. Zato jim pravimo *uboge* duše. Ker si same ne morejo pomagati, prosijo nas, da naj jim pridemo na pomoč. Ali jim pa moremo pomagati? Moremo. Kako pa? Če za nje molimo.

* * *

Molite za vérne duše! Kako bodo vesele, ko jim Bog poreče: Nekoliko madeža sem vam zbrisal, ker je ta in ta otrok za vas molil. — Vérne duše pridejo v nebesa. Kdaj pa? Kedar bodo popolnoma očiščene vseh madežev. V nebesih pa ne pozabijo nobenega, ki je za nje molil.

V nebesa bo sprejet le tist',
Ki madežev že vseh je čist.

XIX. Rojstvo Jezusovo.

Slišali ste, da je rekel angel sv. Jožefu, da naj vzame Marijo k sebi. In Jožef jo je vzel k sebi. Stanoval je ž njo v Nazaretu in skrbel za njo, kakor skrbijo vaši stariši za vas.

Danes boste slišali, da je morala iti Marija z doma. Kako ji je dobro délo, da je imela továriša! Jožef je šel ž njo. Zdaj pa le lepo poslušajte! Povém vam, *kam* sta šla, in *kaj* se jima je prigodilo na poti.

* * *

Bil je cesar po imenu *Av gust*. Vedeti je hotel, koliko ljudi ima v svojem cesarstvu. Zato je zapovedal, da se mora vsak v svojem mestu oglasiti in svoje ime povedati. Svoje

mesto je imenoval vsak tisto, v katerem je bil rojen, ali pa kjer so bili rojeni stariši ali predniki njegovi.

Jožef in Marija sta šla v Betlehem, v Davidovo mesto, ker sta bila rodú Davidovega. V mesto sta prišla zvečer, in ker je bilo tam že vse polno tujcev, skrbelo ju je, kje ostane čez noč. Prosila sta po hišah, da bi ju prenočili, pa vsak se je izgovarjal, da nima prostora. Kaj jima je bilo storiti? Na cesti nista mogla biti čez noč. Šla sta naprej. Zunaj mesta je bila jama ali votlina, ki so jo imeli za hlev. Vanjo sta šla. Tú nista imela ne stola, ne klopi, da bi sedla, ne mize, da bi pri nji jedla, ne postelje, da bi se na nji odpočila. Na golih tleh sta morala sedeti in ležati.

Marija je po svoji navadi tudi v štalici molila. Vedela je, da se bo to noč Zveličar rodil. Ko je zmolila, zagledala je pred sabo na slami ležati dete Jezusa. Vzela ga je v naročje, povila v plenice (povoj) in položila v jasli na seno.

To je bilo po zimi okoli polnoči. Mraz je bil v štalici, mraz v jaslicah. In glej, živina se Jezusa usmili! Vol in osel,*) kakor bi imela pamet, dihata v božje Dete s svojo toplo sapo. Nató sta Jožef in Marija pokleknila in Jezusa molila. Zakaj sta ga molila? Jezus je *Bog*, in Boga moramo moliti.

* * *

Glejte, tó dete, ki je bilo rojeno v Betlehemu, je obljubljeni Odrešenik! Marija je *mati* njegova. Kdo je bil pa Jezusov oče? Kot človek Jezus ni imel očeta. Namestu očeta je imel *rednika*, sv. Jožefa. Rednik mu pravimo zato, ker je Jezusa redil, to je: živil in oblačil ga je in pa vároval, da se mu nič hudega ni zgodilo.

* * *

Noč, v kateri se je Zveličar rodil, imenujemo Sveto noč. O vseh drugih praznikih, tudi največjih v letu, hodimo po dnevu k službi božji, o Božiču pa že po noči, ker je Marija po noči (o polnoči) Jezusa rodila.

*) Sred *dveh* živali se boš dal spoznati. (Habak. III.)

O drugih praznikih bere mašnik le eno sv. mašo, o Božiču sme pa trikrat maševati. Na Sveti večer je cerkev nenavadno lepo razsvetljena. Staro in mlado prepeva v nji vesele božične pesmi. Nenavadno slovesna zdi se nam tudi sv. maša, ki se začne kmalu po polnoči.

Zavoljo veselja, da se je Zveličar rodil, pripuščeno je na Sveti dan, tudi kedar pride v petek, mesó jesti.

* * *

Svete noči se pridni otroci veselé. In zakaj bi se je ne veselili? Saj je Jezus lepa nebesa zapustil in to noč *otrok* postal. Ker je bil pa sam otrok, ima otroke silno rad.

Rekel sem, da ima Jezus otroke rad. Ali ima pa *vsakega* rad? Kaj se vam zdi, katerih otrok Jezus ni vesel? Bodite dobri in recite Jezusu:

O Jézusek moj,
Za vselej sem Tvoj!

XX. Pastirji pri jaslicah.

Pravil sem vam, da je bil Zveličar v Betlehemu rojen. V jaslicah je ležal, in Marija in Jožef sta ga molila.

Danes boste slišali, da so ga prišli tudi *drugi* molit.

Zveličar se je po noči rodil. V Betlehemu je takrat že vse spalo, le pastirji so še čuli pri svojih čredah na polji. Blizu Betlehema so namreč veliki pašniki, in ker tam ni takó mraz, kakor pri nas, gonijo tudi po zimi past. Bogati niso bili ti pastirji, bili so pa dobri in pobožni, zato jih je Bog rad imel. In ker jih je imel rad, poslal je k njim po noči angela. Bil je neizrečno lep in svetel. Pa tudi okoli njih je bilo hkrati svetlo, kakor po dnevu. Groza jih je bilo te svetlobe po noči. Angel jim je pa rekel: „Ne bojte se! Naznanjam vam veliko veselje: *Danes vam je v mestu Davidovem rojen Zveličar*, kateri je Kristus, Gospod. In to vam bodi v znamenje: Našli boste Dete v plenice povito in v jaslice položeno.“

1. Glej, angel Gospodov
 Približa se sam,
 Pastirjem oznanja,
 Ki čujejo tam:
 »Nikár se ne bojte,
 Veselje povém:
 Zveličar vsem rojen
 Nocoj je ljudém.

2. Ne daleč pri mestu
 Se čudo godí;
 Tam v jaslicah Dete
 Sirotno leží.
 Živino priprosto
 Za družbo imá.
 Tje k njemu hitite,
 Hvalíte Bogá!»

* * *

Ko je angel izgovoril, pridružila se mu je množica nebeških duhov, to je: veliko veliko angelov je prišlo k njemu. Kaj so pa delali ti angeli tam? Lepo pesem so peli. Peli so pa takó: „Čast (slava) Bogu na višavah, in na zemlji mir ljudem, ki so dobre volje.“

Lepše pesmi, ko je ta, ni bilo slišati, odkar svet stoji. V Sveti noči so jo peli angeli, zdaj jo pojejo tudi ljudje. Pri sv. maši slišite, da jo poje (moli) mašnik. Moli jo pa po latinsko: „Gloria in excelsis Deo . . .“

Naj slava v višavah
 Bogú se glasí,
 In mir osrečuje
 Naj dobre ljudi!

* * *

Povedati vam pa moram, kaj ta pesem *pomeni*. Ta pesem ima *dva* dela. Prvi se glasí: „Čast Bogu na višavah.“ Bog na „višavah“ je Bog v nebesih. „Višava“ pravimo nebesam zato, ker so *visoko* nad nami. „Bogu bodi čast!“ Boga moramo častiti in hvaliti, ker se je nas usmilil in nam poslal Odrešenika na svet. — Drugi del se glasí: „In na zemlji mir ljudem, ki so dobre volje.“ To pomeni: Odslej bo boljše na svetu; Zveličar prinese ljudem *mir*. Namesto „mir“ smemo reči *srečo*. Ali dá Zveličar pa *vsakemu* srečo (mir)? Vsakemu je ne dá, ampak le tistemu, ki je *dobre volje*. „Dobre volje“ so pa tisti, ki v Jezusa vérujejo in ga ubogajo. Dobre volje so bili pastirji, ki so angelu vérovali

in storili, kar jim je rekel. Kaj jim je pa rekel angel? Rekel jim je, da naj gredó v „štalico“. In šli so nemudoma.

* * *

Ali ste tudi vi dobre volje, kakor pastirji? Ali poslušate svojega angela váriha? Kako in kaj vas angel varih uči, pravil sem vam že. Ali poslušate svoje stariše?

Bog otroku srečo dá,
Stariše ki rad imá. *Slomšek.*

* * *

Jaslice. O Božiču narejajo jaslice. Od kod je ta navada? Prve jaslice je postavil sv. Frančišek Asiški tri leta pred svojo smrtjo (umrl 45 let star 4. oktobra 1226). Izbral si je za nje zapuščen hlev v gozdu. Na Sveti večer so ga praznično razsvetlili in ob določeni uri je prišel sv. Frančišek s svojimi brati redovniki k jaslicam, na katerih je bil altar narejen. Prišla je tje tisti večer tudi pobožna množica od blizu in daleč. O polnoči je bila slovesna služba božja. Po odpetem evangeliju je sv. Frančišek o uboštvu božjega Deteta s tako živimi besedami govoril, da se je vse na glas jokalo.

Ta lepa božična pobožnost se je sčasoma križem sveta razširila. Dandanašnji stavijo jaslice po hišah in po cerkvah. S kakim veseljem stojé ali klečé otroci pred njimi! S kako radovednostjo ogledujejo ležeče Dete in okoli njega Marijo in sv. Jožefa, angelce in pastirčke! Pri tem pogledu bi človek vskliknil: »Oj blažena leta nedolžnih otrok!«

Oj Detece ljubó;	Ti naš si pravi Bog,
Kakó si mi lepó.	Ki vidiš vse okrog.
Tam v jaslicah ležiš,	Takó nam tú klečé
Prijazno se smejiš.	Pastirci govoré.

* * *

Božično drevesce — z mnogobrojnimi lučicami in darili za otroke — spominja drevesa spoznanja dobrega in hudega v sredi raja. Zató visé na njem jabelka. Dokler nista Adam in Eva v raju grešila, imela sta vsega v obilnosti. — Spominja nas pa tudi lesa sv. križa, na katerem je Sin božji umrl in nam zgubljeni raj zopet odprl. Na to kažejo lučice in sladčice na vejicah.

* * *

Čez osem dni je bilo Dete *obrezano*. Dano mu je bilo ime *Jezus*, kakor ga je bil angel že pred rojstvom imenoval.

Osmi dan po Božiču obhajamo zapovedan praznik. Pravimo mu „Obrezovanje Gospodovo“. Ta praznik (1. januarja)

nas spominja, da so dali Sinu božjemu osmi dan po njegovem rojstvu ime „Jezus“. To ime je *sveto*, zato glavo uklanjamo, kedar je izgovarjamo. S tem imenom se tudi pozdravljamo: „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ — „Na vekomaj! Amen.“ Temu imenu na čast obhajamo (2. nedeljo po sv. treh Kraljih) praznik presv. Imena Jezusovega.

1. Ko zjutraj se zbudim,
Najprej izgovorim:
Hvaljen bodi Jezus Kristus!	5. Če v cerkev prihitim,
Rekoč se poškopim:
Hvaljen bodi Jezus Kristus!
2. In ko oblačim se,
Vsa misel moja je:
Hvaljen bodi Jezus Kristus!	6. Pozabiti ne smem,
Če v kako hišo grem:
Hvaljen bodi Jezus Kristus!
3. Po poti tud' gredoč
Pozdravljam vse, rekoč:
Hvaljen bodi Jezus Kristus!	7. Naj pijem, ali jem,
Al' zdrav na delo grem:
Hvaljen bodi Jezus Kristus!
4. Ko mimo križa grem,
Pobožno tud' povém:
Hvaljen bodi Jezus Kristus!	8. Ko delati nehám,
V roké se Tebi dam:
Hvaljen bodi Jezus Kristus!
9. In predno še zaspím,
Naj vselej ponovim:
Hvaljen bodi Jezus Kristus! <i>Slomšek.</i>	

XXI. Modri iz jutrove dežele in Herôd.

Ko se je Zveličar rodil, živeli so na jutrovem trije pobožni in skoro kakor kralji imenitni možje. Pravimo jim *Sveti trije Kralji*. Bili so pa tudi modri (pametne glave) in učeni (veliko so vedeli), zato jim rečemo tudi trije *Modri*.

Ker so bili pobožni, pričakovali so željno obljubljenega Odrešenika. In glejte, česar so pričakovali, to so tudi dočakali! Ko je bil Jezus rojen, hotel je Bog, da naj se prikaže na nebu silno lepa *zvezda*, ki je bila lepša in večja ko druge zvezde. Povedal je Bog pa že davno poprej, predno so bili sv. trije Kralji na svetu, da se prikaže ta *zvezda* tistikrat, ko bo rojen Zveličar, in je dal to zapisati tudi v

svete bukve (sv. Pismo, Num. 25, 17). In ko se je prikazala tisto noč nenavadna zvezda, vedeli so (od Boga razsvetljeni) precej, kaj pomeni in so rekli med seboj: „Glejte zvezdo, o kateri je pisano: Odrešenik se je rodil; pojdimo ga iskat!“

1. Blišči prečudne zvezde žar;	2. Iskati Njega z neba glas
Svet take videl ni nikdár.	Očito opominja nas;
Nebó je zemlji znam'nje dalo,	Saj zvezda bo nam pot kazala,
Da ljudstvom kralja je poslalo.	Do kralja bo nas pripeljala.

J. Bilc.

Sv. trije Kralji se hitro napravijo na pot. Prišli so v Jeruzalem, glavno mesto judejsko. Tu se jim je zvezda skrila. Šli so h kralju Herodu, češ, kralj bo že vedel, kje se je Odrešenik rodil. Vprašali so ga: „Kje je kralj judovski, ki je rojen? Videli smo njegovo zvezdo na jutrovem, in smo ga prišli molit.“ Ko je kralj Herôd to slišal, se je prestrašil. Sklical je vse vélike duhovne in pismarje ter jih izpraševal, kje bi imel Kristus rojen biti. Véliki duhovni in pismarji mu odgovorijo: „V Betlehemu na Judejskem.“

Ko je slišal Herôd, da se ima novi kralj v Betlehemu roditi, pokliče Modre na skrivnem k sebi in jih natanko izprašuje, kdaj se jim je zvezda prikazala. Nato jih pošlje v Betlehem, rekoč: „Pojdite, in skrbno poprašujte po Detetu. In ko je najdete, pridite mi povedat, da je pojdem tudi jaz tje molit.“

XXII. Modri pri jaslicah.

Kralj Herôd je rekel Modrim: „Pojdite, in skrbno poprašujte po Detetu. In ko je najdete, pridite mi povedat, da je pojdem tudi jaz tje molit.“

Herôd pa ni govoril resnice. Odkar je bil zvedel, da je Jezus rojen, ni imel več mirú. Bal se je. Zakaj se je pa bal? Hudoben je bil in ljudje ga niso imeli radi. Mislil si je: Kedar Jezus vzraste, bo on kralj, in ne jaz.

Od Heroda so šli sv. trije Kralji naravnost proti Betlehemu. Zvezda, ktera se jim je bila skrila, prikazala se je zunaj Jeruzalema zopet na nebu. Kako so bili veseli! Šla je pred njimi, dokler ni obstala nad krajem, kjer je bilo Dete. Ko so videli, da se zvezda ne gane z mesta, mislili so sami pri sebi: Tú je tisti, ktereга iščemo. Šli so v štalico, in kaj so notri našli? To, kar so našli prej pastirji: Marijo, Dete in Jožefa. Pokleknili so pred Dete in je molili. Niso pa prišli s praznimi rokami. Prinesli so Detetu *zlata, kadila in mire*.

Prinesli z jutra daljnjeга

So Jezusu darila:

Dišeče mire in zlatá

In dragega kadila.

* * *

Ali poznate zlato? Zlato je zlahtna ruda (kovina) rumene barve. Iz zlata narejajo lepe reči. Ali poznate uhane? Prav! Uhani so iz zlata. Ali ste videli že kdaj prstan? Prav! Prstan je zlat (iz zlata). Tudi denar delajo iz zlata. Ali ste videli že kdaj zlat denar? Kelih, ktereга se poslužuje mašnik pri daritvi sv. maše, je vsaj deloma pozlačen. Zlato so nosili nekđaj le kraljem v dar. Ker so Modri Jezusu zlato darovali, spoznali so ga za kralja.

Kadilo poznate. Večkrat ste že videli v cerkvi in drugod, da potrosi mašnik na žerjavico v kadilnici nekaj zrnja, ki se potem kadi in lepo diši. Tisto zrnje imenujemo kadilo. Lepo dišeče kadilo se žge Bogu v čast. Ker so sv. trije Kralji detetu Jezusu kadilo darovali, spoznali so ga za Boga.

Mire ne poznate. Mira je smola, ki lepo diši, ima pa grenko slast. Narejali so iz nje grenko pijačo in so jo dajali piti tistim, ktere so križali. Iz mire so narejali tudi mazilo, s katerim so mazilili trupla, da niso hitro strohnela (zgnjila). Ker so sv. trije Kralji detetu Jezusu miro darovali, spoznali so ga za človeka in naznanili s tem, da bo moral kot človek trpeti in umreti (na križu).

* * *

Da ne pozabite, kaj *pomenijo* darovi, ki so jih sv. trije Kralji Jezusu prinesli, zapomnite si to pesmico:

Da Bog in kralj je, kažeta

Kadilo in zaklad zlatá.

Mazilo mire pa uči,

Človeku grob odprt stoji.

Kmalu po Božiču, 13 dni pozneje, obhajamo vsako leto (6. januarja) velik praznik. Pravimo mu »Sveti trije Kralji« (Razglasenje Gospodovo). Ta dan bi se morali spominjati dogodbe, ki ste jo zdaj slišali. Ni pa zadosti, da se je le spominjamo, tudi darovati bi morali nekaj Jezusu. Kaj pa?

XXIII. Darovanje v templu.

Bog je bil Judom nekaj posebnega ukazal. Mati je morala svojega prvega otroka (prvorojenca), če je bil deček, v tempel nesti in Bogu *darovati*. Tempel so rekli veliki in lepi cerkvi v Jeruzalemu. V Jeruzalem torej so nosile matere svoje prvorojence darovat. Tudi Marija je nesla Jezusa tje, ko je bil *štirideset dni star*.

1.) Kam je nesla Marija Jezusa, ko je bil 40 dni star? — 2.) Čemu ga je nesla v tempel? — 3.) Kaj hoče to reči: Marija ga je nesla darovat? Zahvalit se je šla Bogu, da ji je dal otroka in prosit pomoči, da bi mogla Jezusa prav rediti in várovati.

Bog je bil Judom pa še nekaj družega zapovedal. Matere, ki so darovale dečke, morale so takrat še nekaj darovati. Če je bila mati premožna (bogata), darovala je tisti dan, ko je prinesla dečka v tempel, jagnje in mladega goloba. Če je bila uboga, pa dve grlici ali dva mlada goloba. Marija je bila uboga, zato je darovala dva goloba.

* * *

Ta čas, ko je prinesla Marija Jezusa v tempel, živel je v Jeruzalemu star duhoven po imenu *Simeon*. Srčno je želel videti Odrešenika pred svojo smrtjo. Noč in dan je prosil Boga za to. In Bog mu je razodel (povedal), da ne umrje, predno ne bo videl Jezusa. Ko je prinesla Marija Jezusa v tempel, bil je tudi Simeon tam. Kako pa to, da je šel ravno tisti dan in prav ob tisti uri kakor Marija v tempel? Sv. Duh je to storil. Rekel mu je skrivši, notri v srcu: Zdaj pojdi v tempel in boš videl Jezusa. Ko je zagledal Marijo z Detetom v naročji, spoznal je brž, da ta otrok je

obljubljeni Odrešenik. V naročje ga je vzel in ves vesel rekel: „Zdaj spusti svojega služabnika v miru po svoji besedi, ker so moje oči videle tvoje zveličanje, katero si pripravil pred obličjem vseh národov, luč v razsvetljenje poganom.“ — Hotel je reči: Zdaj rad umrjem, Odrešenika sem videl.

Hkrati s Simeonom je prišla v tempel tudi štiri in osem-deset let stara vdova Ana. Tudi nji je sv. Duh razodel, da je to dete obljubljeni Odrešenik. Pokleknila je in božje dete molila.

V templu je bilo tisti dan pa tudi mnogo ljudi. Slišali so Simeona na glas moliti, videli so Ano pred Detetom klečati. Pristopili so k njima in popraševali, kaj je. Tako so zvedeli tudi drugi, da Dete v Marijinem naročji ni navaden otrok, ampak obljubljeni Odrešenik.

* * *

Štirideseti dan po Božiču (2. februarja) obhajamo praznik, kteremu pravimo Svečnica. Zakaj se imenuje ta god »Svečnica«? Zato, ker se ta dán pred véliko mašo voščene sveče blagoslavljaajo. Te sveče navadno domá prizigajo, zlasti pri bolnikih, ko prejmejo sv. popotnico. Goreče sveče dajejo tudi umirajočim v roke.

Zakaj se pa ravno ta dan sveče blagoslavljaajo? Zató ker je Simeon, ki je bil štirideseti dan po rojstvu Jezusovem v templu, imenoval Zveličarja »luč v razsvetljenje poganom« (Luk. 2, 32). Ta praznik se imenuje tudi Darovanje Gospodovo. Zakaj takó? Zato, ker je Marija Jezusa, ko je imel štirideset dni, v templu darovala.

XXIV. Sveta družina beží v Egipet.

Pravil sem vam, da je poslal kralj Herôd tri Modre v Betlehem in jim naročil, da naj pozvejo, kje se je Jezus rodil, da ga pojde tudi on molit. Ali ga je mislil pa res iti molit? Ne, umoriti ga je hotel. Zakaj pa? Bal se ga je. Herôd je bil namreč neusmiljen in ljudje ga niso imeli radi. Zato se je bal, da ga zapodijo in Jezusa na mesto njega za kralja izvolijo.

Modri se pa niso vrnili h kralju Herodu. Angel Gospodov je prišel po noči k njim in jim rekel, da naj nikar ne hodijo k njemu, in sicer zato ne, ker misli Jezusa umoriti. In vrnili so se po drugi poti domov na jutrovo.

* * *

Ker sv. treh Kraljev ni bilo nazaj, razsrdil se je Herôd in sklenil Jezusa umoriti. Poslal je vojščake v Betlehem in v vsako vas okoli Betlehema. Ukazal jim je pomoriti vse dečke po dve leti in manj stare, mislé si, da ž njimi vred tudi Jezusa umori. Vojščaki so storili, kakor jim je kralj ukazal. Joj, kako so matere jokale, ko so jim otroke z naročja trgali in morili!

* * *

Ali so vojščaki pa tudi Jezusa umorili? Ne, niso ga umorili. Zakaj ne? Poslušajte, kaj se je ž njim zgodilo. — Tisto noč, ko so se sv. trije Kralji domov vrnili, prikazal se je angel sv. Jožefu v spanju. Rekel mu je: „*Vstani, vzemi Dete in njegovo mater in beži v Egipet, in bodi tam, dokler ti ne porečem (vrniti se).* Zakaj Herôd bo Deteta iskal, da bi je umoril.“

Sv. Jožef ni čakal dneva, in se ni izgovarjal, da po noči ni varno hoditi po svetu. Vstal je precej in osedlal oslička. Nanj je sedla Marija z Detetom v naročji, in vsi trije so se vzdignili na pot. V Egiptu so ostali blizu dve leti, do smrti Herodove. Kdo jim je pa povedal, da Herôd ni več živ? Angel se je prikazal Jožefu v spanju in mu rekel: „*Vstani, vzemi Dete in njegovo mater in pojdi na izraelsko zemljo; zakaj umrli so, kateri so stregli Detetu po življenju.*“ Jožef je precej vstal in šel z Detetom in njegovo materjo iz Egipta. Ni se pa vrnil v Betlehem. Šel je v Nazaret, kjer je bila Marija doma.

* * *

Otročiče, ktere je dal Herôd umoriti, imenujemo nedolžne otročiče. Njih god obhajamo vsako leto tri dni po Božiču (28. decembra). Ker so morali

zavoljo Jezusa umreti, dal jim je Bog poseben prostor v nebesih. Kralja Heroda je pa hudo hudo tepel. Poslal mu je grdo, nagnusno bolezen. Črvi so živega jedli. Smrdel je, da ni mogel nobeden pri njem obstati. Umrli je v strašnih bolečinah. Bog hudobne že na tem svetu kaznuje.

XXV. Dvanajstletni Jezus v templu.

Iz Egipta, kjer je bil blizu dve leti, prišel je Jezus v Nazaret. Tu je živel do svojega *tridesetega* leta. O njegovi mladosti vemo prav malo. To pa vemo, da je bil ves ta čas svojim starišem *pokoren*. Če mu je rekla mati, da naj gre po vode ali po kaj družega, šel je *brž*. Če mu je rekel Jožef, kedar je tesal, da naj pobira treske, pobiral jih je *rad*. Ali delajo vsi otroci tako? Če otrok joče, kedar mu mati kaj ukaže, ali je pokoren? Ali je tudi Jezus jokal, kedar sta mu Jožef in Marija kaj ukazala?

Mladenič Jezus nas pa še nekaj družega uči, kar si dobro zapomnite. Uči nas v cerkev hoditi. — Judje niso imeli toliko cerkev, kakor mi. Imeli so le *eno*, in sicer v Jeruzalemu. O Jeruzalemu ste že slišali. Kako je bilo ime kralju, ki je bil v Jeruzalemu in je poslal tri Modre v Betlehem?

* * *

Jožef in Marija sta hodila vsako leto o Véliki noči v Jeruzalem. Ko je bil Jezus *dvanajst* let star, vzela sta ga s seboj. Rad je šel ž njima. Otroci, hodite tudi vi radi v cerkev!

Iz Nazareta v Jeruzalem je kake tri dni hodá. Po poti so molili (peli), kakor molimo (pojemo) pri nas, kedar gremo za procesijo. Ko so prišli v mesto, šli so v tempel molit. Kako pobožno je molil Jezus v templu! Z nobenim se ni pogovarjal, nikamor se ni oziral. Ljudje so to videli in veselilo jih je.

Po praznikih sta se vrnila Jožef in Marija v Nazaret. Jezus je ostal pa v Jeruzalemu. Bog je takó hotel. Pogrešila sta ga pa še le zvečer, ko sta se v prenočišči sešla.

Popraševala sta pri sorodnikih in znancih: „Ali je Jezus pri vas?“ Odgovorili so jima: „Nismo ga videli!“ Oj, kako sta se prestrašila, ko sta Jezusa izgubila! Vso noč nista očesa zatisnila. Ko se je zdanilo, vrnila sta se v Jeruzalem. Vso pot sta po njem popraševala. Proti večeru sta prišla do mesta. Tu sta preiskala vse kote in vprašala po vseh hišah po njem, pa zastonj. Vsa trudna in ujokana sta se ulegla spat. Drugo jutro ob zori sta šla v tempel. Bil je že *tretji* dan, odkar sta bila Jezusa izgubila. In glejte, tu v templu sta ga našla! Kaj je pa delal v templu? V sredi učenjakov je sedel. Poslušal in popraševal jih je. Ljudje so se čudili in popraševali: Kdo je ta otrok? Več zna, kot vsi učenjaki. Tudi Jožef in Marija sta se čudila, ko sta ga našla v sredi učnikov.

* * *

Marija in Jožef sta bila zopet vesela, ker sta Jezusa našla. Vrnili so se vsi trije v Nazaret. Marija bi bila rada vedela, zakaj je Jezus v templu ostal. Zato mu je rekla: „*Sin, zakaj si nama to storil? Glej, tvoj oče (rednik) in jaz sva te z žalostjo iskala!*“ Zapomnite si dobro te besede! Kaj je pa Jezus odgovoril? Rekel je: „*Zakaj sta me (z žalostjo) iskala? Ali nista vedela, da moram biti v tem, kar je mojega Očeta?*“ Kaj je hotel Jezus s tem reči? Reči jima je hotel: Čemu ta skrb! Saj vesta, da moram vedno delati to, kar Oče *nebeški* hoče. Hotel je, da naj ostanem v templu, in ostal sem.

XXVI. Rožni venec.

V roci imam molek. Poznate ga menda vsi. Na njegovem koncu vidite križec. Namestu križca imajo nekteri svetinjico s podobo kakega svetnika. Križec (svetinjica) nas nekaj uči. Kaj pa? Pravi nam: Kedar molite, mislite na svete reči, in ne na kaj drugega (tovariše, igro, jed itd.). Za križcem (svetinjico) imamo na moleku eno debelo in tri

tanjše jagode (zrna). Kaj molimo na nje? Na križec molimo apostolsko vero, na debelo jagodo en „Oče naš“, na tanjše pa tri „Češčena Marije“.

Opomba. Rožni venec se v različnih krajih različno moli. Navada, to molitev z apostolsko vero začenjati in dostavljati ji en »Oče naš« in tri »Češčena Marije«, ni splošna. Apostolska vera, en »Oče naš« in tri »Češčena Marije«, ki se v nekterih krajih še le po peti skrivnosti molijo, pa tudi niso bistven del rožnega venca. Katehet naj se drži navade svojega službenega kraja.

Ko to zmolimo, pomaknemo prste na druge jagode, ki so, kakor vidite, drugače razvrščene. Razvrščene so pa v *pet* odstavkov (oddelkov), katerih vsak ima eno debelo in deset tanjših jagod. Pri vsakem odstavku molimo en „Oče naš“ in deset „Češčena Marij“. Zakaj pa molimo *tolikrat* „Češčena Marijo“? Zato, ker ta molitev Marijo posebno veseli. — Vsaki „Češčena Mariji“ pa tudi nekaj dostavljamo. Te dostavke imenujemo *skrivnosti* rožnega venca. Skrivnosti, katerih je trikrat po pet (t. j. petnajst), so pa *trojne*: 1.) vesele, 2.) žalostne, 3.) častitljive. Po teh skrivnostih delimo rožni venec na tri dele: 1.) na *veseli*, 2.) na *žalostni* in 3.) na *častitljivi* del. Za zdaj vam le o prvem (veselem) delu nekaj povem. O drugih dveh delih spregovorim pozneje.

Zakaj pravimo prvemu delu *veseli* del? „Veseli“ del mu pravimo zato, ker nas spominja dogodkov (rečij, ki so se dogodile), ki Marijo neznano veselé, in katerih bi morali tudi mi veseli biti.

Veselih dogodkov iz Jezusovega in Marijinega življenja se spominjamo v molitvi rožnega venca s temi-le besedami:

- 1.) Kterega si, Devica, od svetega Duha spočela.
- 2.) Kterega si, Devica, ob obiskanju Elizabete nosila.
- 3.) Kterega si, Devica, rodila.
- 4.) Kterega si, Devica, v templu darovala.
- 5.) Kterega si, Devica, v templu našla.

Skrivnosti veselega dela rožnega venca so razložene v katehezah XIV, XV, XIX, XXIII, XXV. Zato tu ne potrebujejo posebne razlage. Saj imajo učenci vsebino dotičnih svetopisemskih dogodov že v spominu. Za nekaj drugega pa naj skrbi katehet, za to namreč, da si katehumeni skrivnosti dobro zapametijo. Znati jih morajo od besede do besede. V ta namen naj jih počasi in razločno dopoveduje, učenci (sedaj posamezni, sedaj vsi skupaj) naj jih pa za njim govoré.

XXVII. Obnašanje v cerkvi.

Dogodba o dvanajstletnem mladeniču Jezusu je ogledalo za učence. Kako to? Če se v ogledalo (špegel) pogledate, vidite notri sami sebe in veste, kakšni ste. Oglejte si dvanajstletnega Jezusa in povejte mi, ali ste mu kaj podobni, so-sebno kedar ste v cerkvi? — Ali se sme v cerkev tako hoditi, kakor hodimo iz ene hiše v drugo? Ne! Cerkev je hiša božja. Ko so jo dozidali, prišel je škof in jo je posvetil. S palico (škofovsko) je naredil križ na nje prag. Zmislite se na ta križ, kedar pridete k cerkvenim vratom. V cerkev stopite mirno, lepo in sè spoštovanjem.

* * *

O *Mojzesu* vam nekaj povem. Nanj mislite, kedar greste v cerkev. Mojzes je bil nekega dné sam na polju. Ovce je pasel. Zagledal je grm, ki je svetlo gorel. Dolgo je gorel, zgorel pa ni. „Lej, lej, to je pa čudno! Gledat pojdem, kaj je to.“ Tako se je Mojzes sam s seboj pogovarjal. Ko se je pa grmu približal, oglasil se je nekdo iz njega: „Mojzes, Mojzes, ne hodi preblizu.“ Izzuj svoje čevlje, zakaj kraj, na katerem stojiš, je *sveta zemlja*.“ Mojzes se nagloma izzuje. Čegav je bil ta glas? Božji glas je bil. Bog je govoril iz-sred grma. In kaj je govoril? Da je kraj, na katerem je bil Mojzes, svet.

* * *

Otroci, tudi cerkev je *svet kraj*! Mojzes se je izzul. Izzuti se vam ni treba. Nekaj drugega pa morate odložiti, predno v cerkev stopite. Smeh pustite zunaj in pa norčije.

Notri v cerkvi blizu vrat je kamnata posoda (kropilnik). V nji je voda, pa ne navadna voda, kakoršno imate doma v škafu ali v kaki drugi posodi. *Blagoslovljena* (žegnana) voda ji pravimo, zato, ker jo mašnik blagoslavlja. Ali ste kdaj videli vodo blagoslavljeni? Kdor tega ni še videl, naj pazi, če prej ne, tisti dan pred Sv. tremi Kralji, kako se to dela. Kako pa blagoslavlja mašnik vodo? Moli in križe dela nad njo in pa soli vsuje vanjo. S tem zadobi voda posebno moč.

* * *

Umazani nikar ne hodite v cerkev. Obleko imejte snažno, obraz umiti, roke čiste. Voda, ki jo imamo doma, opere nam obleko in umije život. Pa tudi na *duši* mora biti čist, kdor gre v cerkev. Pri sv. krstu je bila vaša duša *očiščena*. Morebiti je pa zdaj že kak madež na nji. Blagoslovljena voda spira madeže z duše. Pokrižajte se toraj ž njo. Pokrižajte se pa *pobožno*, če ne, nima moči.

* * *

Ko ste se pokrižali, pojdite vsak na svoje mesto in pokleknite. Ni pa dovolj, da le pokleknete, tudi pozdraviti morate nekoga. Koga pa? Poslušajte! Pred velikim oltarjem visi svetilnica (lampa), ki noč in dan gori. Pravimo ji zato *večna luč*. Čemu pa gori pred velikim oltarjem in pa noč in dan? Sred oltarja vidite lepo omarico. S pozlačenimi vratci je zaprta. Omarici pravimo *tabernakelj*. V tabernakeljnu prebiva Jezus Kristus v podobi kruha noč in dan. Jezus je pa, kakor veste, Bog. Zato moramo predenj poklekniti in kleče ga pozdraviti z molitvijo.

* * *

V cerkev hodite k sv. maši. Kaj je sv. maša, tega ne veste še in tudi razumeti še ne morete, ker ste premladi. Povém vam pa, kako se vam je obnašati pri nji. — Med sv. mašo glejte na oltar. Ne ozirajte se po ljudéh, to bi ne

bilo prav. Posebno grdo bi pa bilo, ko bi se kdo med sv. mašo smejal ali pa govoril. To se ne spodobi na sv. kraji. Kedar odraščeni vstanejo ali pokleknejo, vstanite in poklekните tudi vi. Tudi pokrižajte se, kedar se pokrižajo drugi. Če drugi v cerkvi na glas molijo (rožni venec, litanije itd.), molite za njimi tudi vi, kolikor znate. Tako se obnašajte, kedarkoli ste v cerkvi.

* * *

Po sv. maši ali po dokončani službi božji ne dirjajte iz cerkve. Lepo mirno zapustite hišo božjo, v kateri ste ravnokar molili in svete reči gledali. Pri kropilniku pokrižajte se zopet z blagoslovljeno vodo.

Če se ne vrnete v šolo, ne postopajte po potéh. Pojdite precej domov, pa mirno, kakor se spodobi dobrim otrokom. Pridružite se starišem ali pa tistim, od katerih veste, da se lepo obnašajo. Tako hodite v cerkev in Bog vas bo imel rad.

Cerkev hiša božja je,
Lepo v nji obnašaj se!

XXVIII. Jezusovo skrito življenje v Nazaretu.

Solnce je po dnevi na nebu. Ne vidimo ga pa zmeraj, ker se včasih za oblake skriva. Včasih naenkrat izpod oblakov prisije, pa le za en hip, in se zopet skrije. — Tako je delal Jezus, dokler je bil mlad. Sin božji je bil, videlo se mu pa ni, da je, ker je svoje božestvo prikrival. Samo enkrat je pokazal ljudem svojo modrost, to je bilo takrat, ko je v templu med učeniki sedel. Od svojega dvanajstega do tridesetega leta je živel pa tiho in nepoznan. V teh letih je svoje božestvo prikrival. Ljudje so mislili, da je Jožefov sin. Zato imenujemo to življenje Jezusovo v Nazaretu njegovo *skrito* življenje.

* * *

O življenju Jezusovem v Nazaretu pravi sv. Pismo to-le:
*„Jezus je bil svojim starišem pokoren in je rasel v modrosti
 in starosti in milosti pri Bogu in ljudeh.“*

Poglejmo, kaj to pomeni.

1.) Jezus je bil svojim starišem *pokoren*, t. j. poslušal jih je in storil, kar so mu ukazali. Ali ste videli kedaj sv. Jožefa naslikanega? Žago ima pri sebi, šestilo in kotnik (oglomer). Tesar (mizar) je bil. Od jutra do mraka se je trudil v delavnici. Večkrat je imel čelo potno in roke žuljate. Kdo mu je pa pomagal pri delu? Nobeden drug, kakor Jezus. Pomagal mu je, pa ne le na besedo, ampak na vsak migljaj. — Ali delajo vsi otroci tako? Ne delajo, ne. Dokler so majhni, že še poslušajo. Ko pa odrastejo, starišem radi kljubujejo in odgovarjajo. To ni prav. Takih otrok Bog ni vesel.

Jezus je pa tudi svoji materi pri delu pomagal. Kar koli mu je rekla, vse je voljno storil. Bil je pri delu pa tudi *natančen*. Delal je tako, da ni bilo treba za njim ničesa popravljati. Če mu je rekla mati, da naj pobriše prah z mize, pobrisal ga je tako, da se je miza svetila. — Ali delajo vsi otroci tako? Če vam reče gospod učitelj: „Prepišite to iz knjige na ploščico (tablico)“, vi pa naredite v pisanju pogreške, ali ste *natanko* prepisali?

* * *

2.) Rasel je v *modrosti*. — Otrok raste v modrosti, če rad v šolo hodi, zvesto posluša in se pridno uči. Ali ni res, da ste se v šoli marsikaj naučili, česar prej niste vedeli? Ko ste začeli v šolo hoditi, niste še nič vedeli o lastnostih božjih, o stvarjenju, o angelih, o človeku itd. Modrejši ste, kot prej. *Zrastli* ste torej v modrosti.

* * *

3.) Rasel je v *starosti*. — V tem je bil vam enak. Tudi vi rasete v starosti. Danes ste za en dan starši, kakor ste bili včeraj. Za koliko ste od včeraj *zrastli* v starosti?

Za en dan. Če boste danes leto še živi, porečemo, da ste za eno leto v starosti zrastle. Ko pa rasete v starosti, rasete tudi v velikosti. Tudi Jezus je bil vsak dan starši in večji.

* * *

4.) Rastel je v *milosti*. — Milost je obleka svetosti, obleka, ki naredi našo dušo *sveto*. Milost smo prejeli pri sv. krstu. Sv. Duh nam jo je dal in našo dušo ž njo *posvetil*. (Glej IX. katehezo.) Če otrok, kedar odraste, rad moli, sv. sakramente vredno prejema itd., vlije mu sv. Duh še milosti v dušo. Ker ima tak otrok več milosti, ko je je imel pri sv. krstu, pravimo, da v milosti *raste*.

Kedar pa rečemo: Jezus je rastel v modrosti in milosti, ne smemo misliti, da je še le s *časom* (od leta do leta) v modrosti in milosti rastel. Nikakor ne! Modrosti in milosti (svetosti) je bil že takrat *poln*, ko je prišel na svet, ko se je rodil. Že v jaslicah je bil modrejši, kot vsi modrijani, in svetejši, kot vsi svetniki. Ni čuda, saj je Sin božji, torej Bog. Kedar pravimo, da je *rastel* . . . , hočemo reči, da se je ljudem vsak dan modrejšega in . . . *kazal*. Bolj ko se je staral, bolj je kazal, da je *več*, kot so drugi. Ljudje so to spoznavali in o tem med seboj govorili: Nenavaden otrok! Sama modrost in ljubeznjivost ga je!

* * *

Marijina hišica v Lorétu. — Srečna hišica nazareška! V nji se je angel Gabriel z Marijo pogovarjal. V nji je Jezus večino svojega človeškega, pozemeljskega življenja prebil. Pobožno izročilo pravi, da so apostoli po smrti Kristusovi to hišico v cerkev spremenili. Nevérniki, katerih je bilo v sv. deželi vse polno, svetih krajev niso spoštovali. Oskrunili in podrli so sčasoma marsikaj, kar je bilo kristjanom ljubo in drago. Bati se je bilo, da tudi Marijino hišico poderejo. Pa Bog tega ni pri-pustil. Bog je hotel sv. hišico ohraniti kristjanom kot predrag spomenik velike skrivnosti včlovečenja Sina božjega. Leta 1291. po Kristusovem rojstvu prenesli so jo angeli v hrvatsko Primorje, na Trsát (blizu Reke). Tu je ostala dobra tri leta in pol. Leta 1294. so jo angeli zopet odnesli ter postavili na Laško blizu mesta Lorét, kjer stoji še dandanašnji. Obstala je pri prenesenju v lávorovem (lorbarjevem) gozdu. Po tem drevju

(po lávorih) so imenovali Marijino hišico pozneje lavretansko.*) Tu sem so prihajali romarji na božjo pot, treba je bilo torej hiš. Te so stavili okoli svetišča in tako je nastalo mestoce, po lavretanski hiši imenovano Lorêt. Od tod imajo ime tudi litanije Matere božje lavretanske litanije.

Veličastno cerkev, ki zdaj objema in varuje Marijino hišico, začel je zidati okoli leta 1468. papež Pavel II. Dozidana je bila leta 1587.

XXIX. Ivan Krstnik.

Kako je Marijini teti ime, veste. Elizabeta ji je ime. Tudi tega se še spominjate, da jo je že angel Gabriel v mislih imel, ko je bil pri Mariji v Nazaretu. Kaj je rekel o nji? Rekel je, da dobi sina, čeravno je bila že v letih. Dobila ga je in vesela ga je bila ona in vsa njena rodovina (žlahta). Dali so mu ime *Ivan*. O njem vam imam marsikaj lepega povedati. Najprej zapomnite si, da je bil Ivan svet mož. Sveti ste bili tudi vi, ali ste pa še? Če ste lagali, če ste bili starišem nepokorni: zamerili ste se Bogu. Sv. Ivan se je pa bal, Bogu se zameriti. Da bi nič slabega ne videl, ne slišal, šel je še mlad v puščavo. Kaj je puščava, ne veste, ker je niste še nikdar videli. Puščava (v zmislu sv. Pisma) je samotni kraj brez prebivalcev, vabeč k premišljevanju. Kaj je pa jedel v tem kraju? Divji med**) in pa kobilice.***) Z ljudmi ni imel znanja, za svet se ni menil; molil je pa in svete reči premišljeval.

Ker je rad molil in na svete reči mislil, ni nikdar grešil in Bog ga je imel rad. Če boste radi molili, se posebno vsako jutro in vsak večer in pa kedar zvoni, imel bo Bog tudi vas rad.

* * *

*) Ker se „Lorêto“ po latinsko imenuje *Lauretum*.

**) Méd bčel, ki so delale satorje v votlih drevesih ali pa v skalnih razpokah.

***) Otrokom se gnusi, ko slišijo, da je Ivan kobilice jedel. Mislijo namreč na naše kobilice, ki gredo k večjemu perutnini v slast. Kobilice so še dandanes živež ubožnim prebivalcem jutrovnih krajev. Popotniki pripovedujejo, da so medvedjim rakom (Bärenkrebs) podobne in da imajo tudi slast po njih. Jedó kuhane ali pa pečene.

Ko je bil Ivan *trideset* let star, ukazal mu je Bog, da naj gre učiti. Zapustil je puščavo in šel kraj reke, ki se imenuje *Jordan*. Ali veste, kaj je *reka*? Reka je velika tekoča voda, ki nikoli ne usahne, tudi ob hudi suši ne. Ali poznate kako reko po imenu? Soča, Ipava, Sava in Drava so reke.

Ko se je zglasilo, da Ivan uči, hotel ga je vsak slišati. Hodili so k njemu, kakor hodimo pri nas ob nedeljah v cerkev. Kaj jih je pa učil? Govoril jim je: „Delajte pokoro, poboljšajte se! Odrešenik je blizu, zdaj zdaj pride.“ Mnogo se jih je pokorilo in poboljšalo. Te je Ivan krstil z vodo iz Jordana. Ker je krščeval, pravimo mu Ivan *Krstnik*.

* * *

Rojstvo (god) sv. Ivana Krstnika obhajamo po leti (24. junija). Kdaj je njegov god, ni težko zapomniti si. Na večer pred sv. Ivanom zažigajo namreč vsako leto kresove. O sv. Ivanu je dan najdaljši in noč najkrajša.

XXX. Ivan krsti Jezusa.

Slišali ste, da so hodili k Ivanu, kakor hodimo pri nas ob nedeljah v cerkev. Hodili so pa k njemu, da bi ga poslušali in se mu dali krstiti. Njim se je pridružil tudi Jezus, ko je imel trideset let, in je hotel, da naj ga Ivan krsti. Ivan ni Jezusa prej še nikdar videl, spoznal ga je pa brž, ko ga je zagledal. Po čem ga je pa spoznal? Bog mu je povedal, ne z besedo, pač pa notri v srcu. Povedal mu je, *kdo* je tisti, ki želi od njega krščen biti. Ivan je rekel Jezusu: „*Meni je treba, da bi me Ti krstil, in Ti si prišel k meni?*“ Jezus je pa Ivanu rekel: „Ne brani se krstiti me.“ In krstil ga je. Kako ga je pa krstil? Jezus je stopil v reko Jordan in Ivan ga je z vodo oblil.

Ko je bil Jezus krščen, zgodilo se je nekaj, kar si morate dobro zapomniti. Zato poslušajte dobro, kar vam zdaj povém.

Ko je bil Jezus krščen, stopil je iz vode. Na to je pokleknil in molil. Med tem ko je molil, odprlo se je nebo in iz nebes je prišel sv. Duh. Sv. Duh je Bog in ga ne moremo videti. Neviden je. Ko je bil Jezus krščen, dal se je pa videti. Kako pa? V podobi goloba je plaval nad Jezusom. Ljudje so mislili, da je golob. Ni bil pa golob, le *podoben* mu je bil. Pa tudi glas se je slišal iz odprtih nebes. Od zgoraj, z višave, je nekdo govoril: „*Ta je moj ljubi sin, nad katerim imam dopadenje.*“ Čegav je bil ta glas? Glas Boga ~~Očca~~ je bil. Kaj je hotel Bog Oče s tem reči? Reči je hotel: Ta, ki ob Jordanu moli, je moj sin. Rekel je pa tudi: „*Ta je moj ljubi sin, nad katerim imam dopadenje.*“ To je toliko, kakor bi rekel: Tega sina imam posebno rad. Rajši ga imam, kot vse ljudi in angele.

* * *

Pri krstu Jezusovem se je sv. Trojica *vidno* prikazala, to je: tri božje osebe so se dale ali *videti* ali *slišati*. Bog Oče je govoril iz nebes. Dal se je *slišati*. Bog Sin je klečal ob Jordanu. Dal se je *videti*. Bog sv. Duh je plaval v golobji podobi nad Jezusom. Dal se je *videti*.

Namesto da rečemo: Sv. Trojica se je vidno *prikazala*, pravimo: Sv. Trojica se je *razodela*. Kaj se pravi *odeti* in *razodeti*, veste. Odeni se čez glavo in nobeden ne bo videl tvojih las, ušes itd. Če se pa razodeneš (razgrneš, razkriješ), videl jih bo vsak, ki ima zdrave oči in je blizu tebe.

XXXI. Hudi duh skuša Jezusa.

Pri krstu Jezusovem so se godile čudežne reči. Nebo se je odprlo in iz nebes je Bog Oče govoril. Sv. Duh je plaval v golobji podobi nad Jezusom, ki je ob Jordanu klečal in molil. Čez nekaj časa se je nebo sklenilo (zaprlo), sv. Duh se ni dal več videti, in Jezus je vstal in proč šel.

Kam je pa šel? V puščavo je šel, peljan od sv. Duha, t. j. sv. Duh ga je nagovoril, da je šel v puščavo, kjer se je štirideset dni in štirideset noči postil. — Dobro si zapomnite to: Ko je bil Jezus krščen, šel je v puščavo in se je 40 dni in 40 noči postil. — Kaj je puščava, veste. Kaj je pa to: Jezus se je *postil*? Kedar se pri vas doma postite, jeste enkrat na dan do sitega. Jezus pa 40 dni in 40 noči ni nič jedel. Zato je bil lačen. Lačnemu se je pridružil hudi duh (zavržen angel, satan) v človeški podobi (človeku podoben) in ga je *skušal*. Kaj je to: Skušal ga je? *Zagovarjal* ga je s sladkimi, prijaznimi besedami, da naj stori, kar se *ne smé*, kar je greh. Kaj je pa hotel, da naj bi bil Jezus storil? Satan je Jezusa *trikrat* skušal. Kaj je vsakikrat od njega hotel, povem vam zdaj.

* * *

Prva skušnjava. — Satan je vedel, da je Jezus lačen, zato mu je rekel: „*Ako si Sin božji, reci, da naj bodo ti kameni (tu pred tabo) kruh.*“ Jezus tega ni storil. Zavrnil je pa satana z besedami: „*Pisano je, da človek ne živi le ob kruhu, ampak ob vsaki besedi, ki pride iz ust božjih.*“ Ali bi bil Jezus mogel narediti iz kamenja kruh? Mogel. Saj je Bog; Bog je pa vseмогоčen (t. j. vse lahko stori). Zakaj pa ni spremenil kamenja v kruh, čeravno je bil lačen? Zato ne, ker je *satan* to hotel. Kar satan od nas hoče, ne smemo nikdar storiti.

* * *

Druga skušnjava. — Od tod je peljal satan Jezusa v *sveto mesto* (v Jeruzalem). V Jeruzalemu je bil lep tempel, kar že veste. Postavil ga je *vrh* templja, na streho, in mu rekel: „*Če si Sin božji, vrzi se tu doli; zakaj pisano je: Svojim angelom je zavoljo tebe zapovedal, da naj te varujejo. In na rokah te bodo nosili, da kje s svojo nogo ob kamen ne zadeneš.*“ — Ali se je pa vrgel Jezus s strehe? Ne, ni

se vrgel. Odgovoril je pa satanu: „*Zopet je pisano: Ne skušaj Gospoda svojega Boga.*“ — Ali bi se bil mogel Jezus, ne da bi se bil poškodoval, s take visočine vreči? Mogel; saj je Bog. Zakaj pa se ni vrgel? Zato ne, ker je *satan* to od njega hotel. Satana ne smemo nikdar poslušati.

Povej, da so po jutrovem strehe drugačne, kakor pri nas. Tam so večinoma ravne, le malo vzbočene, da se voda odteka, in zidane, kakor ozidje. Ob straneh imajo zidano ograjo, da nihče ž njih ne pade. Na strehi so jutrovci prav radi. Na nji se sprehajajo, molijo in tudi spijo.

* * *

Tretja skušnjava. — Na to je vzel satan Jezusa na silno visoko *goro*. Pokazal mu je ž nje vsa kraljestva svetá in njihovo veličastvo ter rekel: „*Vse to tebi dam, ako pred-me padeš in me moliš.*“ Tedaj mu reče Jezus: „*Poberi se, satan! Zakaj pisano je: Gospoda svojega Boga moli in njemu samemu služi.*“ Zdajci je šel satan od njega in angeli so pristopili in mu stregli (molili so ga in mu dali jesti).

Hudi duh je skušal Jezusa, skuša pa tudi nas. Učili ste se (glej VII. katehezo), da zavrženi angeli (hudi duhovi) ljudem le hudo želijo. Jezni so, da so morali nebesa zapustiti, zato nebes tudi nam ne privoščijo. Le v peklu bi nas radi videli, zato nas neprenehoma skušajo, to je: zapeljujejo nas, da bi storili, kar se ne sme, kar je greh.

Slabi duh tudi vas skuša. Kedar si lačen, pravi ti skrivši, kakor na uho: Vzemí kruha, saj te nihče ne vidi. Pastirjem na paši pravi: Splazite na drevo in poberite gnezdo, saj vas nobeden ne vidi in tudi padete ne. Kedar vas je več vkup in si kdo kaj slabega umisli, šepetá vam skrivši na uho: Le storite to. Nič se ne bojte, saj ni greh!

* * *

Zdaj pa tudi nekaj o *postu*. Kristus se je postil. Pa tudi pri vas doma se včasih postite, kaj ne? Kedar se postite, ne jeste kakor po navadi. Samo *enkrat* na dan (pri kosilu) jeste do sitega, zjutro in zvečer pa le kaj malega. Ali velja postna zapoved tudi za vas? Ne velja še. Postiti se je dolžan kristjan še le kedar je 21 let star. Pa tudi v ti starosti ni *vsak* dolžan postiti se. Kdor je bolehen, kdor težko dela itd., ni dolžan se postiti. — Nekaj družega velja

pa tudi za vas, — *zdržek* namreč. Kaj je pa to? Znano vam je, da ob nekterih dnevih ne smemo jesti *mesnega*. Taki dnevi so n. pr. petki. Pravimo jim *zdržni dnevi* ali *zdržek*. Zakaj tako? Zato, ker se zdržujemo tiste dni mesnih jedij, ali drugače povedano: ker ne uživamo mesnega. Mora se pa zdrževati mesnih jedij ob določenih dnevih vsak vernik, ki je pri *pameti*. S katerim letom pa pride človek k pameti? Navadno izpolnivši *sedmo* leto.

V letu imamo več postov. Najbolj znan je *štirideset-danski* post, ki se začne na pepelnico. Pepelnica ima ime od *pepela*, ki ga troši tisti dan mašnik vérnikom v podobi križa na glavo, rekoč: „Spominjaj se človek, da si prah in da se v prah povrneš!“ — Ta pepel se žge iz oljčnih vej, ki so bile na Cvetno nedeljo prejšnjega leta blagoslovljene. Čemu pa pepelí mašnik vérnikom glavo? Namen pepelitve je povedan v besedah: Spomni se, človek, da si *prah*...

... in pepél.

Mrtvaško pesem je zapél:

Na zemlji, kar se je rodilo,

V pepel se bode spremenilo. *Praprotnik*.

XXXII. Jezus učenik.

Puščava, v kateri se je Jezus postil in bil skušan, imenuje se dandanašnji *Kvarantánija*, po naše: Kraj 40 dnij. Od tu se ni več vrnil v Nazaret. Začel je učiti. Hodil je od kraja do kraja in učil dobro *tri leta* v templu, po mestih in vaséh, po gorah in puščavah. Učil je tudi na vodi in kjerkoli se mu je priložnost ponudila. Učil je pa tako lepo, da so ga hodili od daleč poslušat.

Kaj pa je učil? Vas učimo v šoli pisati, brati, računati itd. Ali je tudi Jezus to učil? Ne, Jezus tega ni učil. Učil je ljudi, kaj naj *vérujejo* in *storijo*, da pridejo v nebesa. Kaj pa je to: *vérovati*? Beseda „vérovati“ pomeni

za *res* imeti, kar nam kdo pové. Če vam stariši kaj povedó, imate za *res* (t. j. vérujete). Toda vaši stariši ne morejo vselej resnice govoriti, ker ne vedó, ali je vse *res*, kar slišijo. Lahko da to, kar so slišali in potem drugim pravili, ni *res*. Jezus pa vedno resnico govori, ker je Bog.

Božji Sin je iz nebes,
Kar učil je, vse je *res*.

* * *

Veliko je tega, kar nas je Jezus vérovati učil. Vsega bi se ne mogli zapomniti. Kar nas je Jezus vérovati učil, zapopadeno je ob kratkem v teh-le šesterih *poglavitnih resnicah*:

- 1.) Da je en Bog.
- 2.) Da je Bog pravičen sodnik, ki dobro plačuje in hudo kaznuje.
- 3.) Da so tri božje osebe: Oče, Sin in sveti Duh.
- 4.) Da se je Bog Sin, druga božja oseba, včlovečil, da bi nas s svojo smrtjo na križu odrešil in večno zveličal.
- 5.) Da je človeška duša neumrjoča.
- 6.) Da je milost božja k zveličanju potrebna.

* * *

Ker je Jezus prav lepo učil, imel je vedno vse polno poslušalcev. Nekteri so bili posebno pridni in so ga nena-
vadno zvesto poslušali. Te je imel vedno in povsod pri sebi. Zato so pa tudi ves njegov nauk slišali in vse, karkoli je delal, videli. Imenoval jih je svoje *učence*. Najboljše izmed teh učencev je pa še *posebej* učil. Povedal jim je še marsikaj, kar drugi niso slišali. Te odbrane učence (bilo jih je *dvanajst*) imenoval je *apostole*. Ne mara, da bi radi vedeli, kako jim je ime? Vseh dvanajst bi si težko zapomnili, povem vam samo *tri* po imenu. Te tri je imel Jezus posebno rad. Ime jim je: *Peter, Jakob in Janez*. Povem vam pa, kje so imena *vseh* 12 zapisana. Domá imate molitvene bukvice. Poiščite v njih *litanijske vse* svetnikov. Tam najdete imena vseh apostolov.

Učence, katerim pravimo apostoli, učil je Jezus še posebej. Zakaj pa? Glejte, to je storil zato: Jezus je le v *domači* deželi učil; v druge dežele je imel poslati apostole. Apostol pomeni toliko kot *poslanec*. Kdor hoče pa druge učiti, mora se poprej sam učiti. Apostoli so učili po celem svetu. Učili so pa to, kar so od Jezusa slišali.

* * *

Jezus je pa tudi učil, kaj naj *storimo*, da bomo zveličani. — Prišel je k Jezusu bogat mladenič ter mu rekel: „Dobri učenik, kaj mi je storiti, da večno življenje dosežem?“ Jezus mu je rekel: „Ako hočeš v življenje iti (zveličati se), *izpolnuj zapovedi!*“

Nauk o zapovedih boste prihodnjič slišali.

XXXIII. Deset božjih zapovedi.

Ko je Bog angele ustvaril, ukazal jim je med drugim, da naj mu *služijo*, to je: naj storijo, kar jim poreče. Namesto: *ukazal* jim je, da naj mu služijo, smemo reči: *zapovedal* jim je, ali: dal jim je *zapoved*, da naj mu služijo. Da niso vsi angeli te zapovedi izpolnili, veste.

Tudi prvim starišem, Adámu in Evi, je Bog nekaj ukazal. Rekel jim je, da ne smejo jesti sadú z drevesa sredi raja. Namesto: *rekel* jim je, da ne smejo jesti, pravimo: *prepovedal* jim je jesti, ali pa: dal jim je *zapoved*, da ne smejo jesti.

Kar Bog storiti ukaže ali pa prepové, imenujemo *zapoved* (prepoved). — Angelom je torej Bog povedal, kaj *morajo* storiti, da bodo srečni. Prvim starišem je pa rekel, česa da *ne smejo* storiti, da jim bo dobro na zemlji.

* * *

Bog je dal pa tudi *druge* zapovedi. Pravimo jim *božje zapovedi*. „Božje“ jim pravimo zato, ker jih je Bog dal.

Komu jih je pa dal? Izraelskemu ljudstvu (Izraelcem, Judom). Izraelce je imel Bog posebno rad. Dal jim je zapovedi pa tako-le: Poslal je k njim pobožnega moža. *Mojzes* mu je bilo ime. Ta je peljal Izraelce pod goro *Sinaj*, in z gore doli jim je oznanil Bog deset zapovedi. Naznanil ali povedal jim jih je, kakor se oznanja ali pripoveduje v cerkvi z lece (prižnice). Dal jim je pa zapovedi zategadelj, da bi vedeli, kaj morajo delati in česa ne smejo, da bodo srečni.

Nekaj dni prej ko je Bog zapovedi dal, peljal je Mojzes ljudstvo pod goro. Tam ni bilo hiš. Da so vedeli kam pod streho, postavili so si *šatore* ali hišice za silo. Naredili so jih pa tako: Kole so zabili v tla in razpeli čez nje živalske kože.

Tretji dan, zjutra zgodaj, začelo se je bliskati in grmeti. Gora je bila strašna: tresla se je in dim se je valil iz nje kakor iz peči. Ljudstvo je strahú trepetalo in se balo iti iz šatorov. Mojzes je je nagovarjal, da naj le gré in je je peljal pod goro. In Bog se je oglasil z ognjene gore in je zbra-nemu ljudstvu tako govoril:

- 1.) Vêruij v enega samega Boga.
- 2.) Ne imenuj po nemarnem božjega imena.
- 3.) Posvečuj praznik.
- 4.) Spoštuj očeta in mater, da boš dolgo živel in da ti bo dobro na zemlji.
- 5.) Ne ubijaj.
- 6.) Ne prešestuj.
- 7.) Ne kradi.
- 8.) Ne pričaj po krivem zoper svojega bližnjega.
- 9.) Ne želi svojega bližnjega žene.
- 10.) Ne želi svojega bližnjega blaga.

Zakaj je razglasil Bog svoje zapovedi ob *gromu* in *tresku*? Hude ure se ljudje bojijo. Ena sama strela lahko hkrati več ljudi ubije in več poslopij užge. Bog je hotel, da naj bi Judje spoznali, kako mogočen in oblasten je on, in kako lahko kaznuje tiste, ki ne živijo po njegovih zapovedih.

Bog pa ni dal zapovedi, da bi samo Izraelci po njih živeli; dal jih je za vse ljudi, torej tudi za nas. In da bi jih nikdar ne pozabili, *zapisal* jih je s svojo roko na dve kameniti tabli. Zakaj pa je pisal na *kamen* in ne na kaj drugega? Kar zapišemo na papir ali les, ni stanovitno; papir se strga, les se skroji ali strohni. Kamen je pa trpežen, pisava na njem se ohrani in bere še čez sto in sto let.

XXXIV. Božje zapovedi razložene.

1. zapoved.

Le *en* Bog je. Zato moramo le v *enega* Boga *vérovati*. Daleč daleč proč od nas pa so ljudje, ki *vérujejo* v *več* bogov. Takim ljudem pravimo pogani (ajdje, malikovalci). — Boga moramo pa tudi *moliti*. Moliti moramo vsak dan zjutro, ko vstanemo, in zvečer, prej ko ležemo. Tudi pred jedjo in po jedi je treba moliti. Moliti moramo pa *pobožno*, t. j. misliti moramo na to, kar z jezikom govorimo. — Kdor *ne* moli ali pa *slabo* moli, greši zoper prvo zapoved.

2. zapoved.

Bog je *svet*. Sveto je tudi njegovo *imé*. Izgovarjaj je torej *pobožno*. Kedar izgovarjaš *imé* „*Jezus*“, pripogni glavo. — Kdor ime božje, imena svetnikov in svetih rečij nespoštljivo (lahkomišljeno, brez potrebe) izgovarja, greši zoper drugo zapoved.

„*Jezus, Marija, kaj je to!*“ ima navado reči sosedov Janez, kedar se nad čim začudi. S tem izgovarja po nemarnem, brez potrebe, božje ime.

„*Da bi se ne ganil z mesta, če ni res*“, rekel je Ferdinand součencem, ki niso vérovali, da je Sočo prebredel. Po nepotrebnem je prisegel. Pridušil se je.

Posebno pa greši, kdor ime božje ali kakega svetnika *v jezi* izgovarja. To delajo tisti, ki *kolnejo*. Otrok, váruj se kletve!

3. zapoved.

Posvečuj praznik. — „Šest dni delaj . . . , sedmi dan pa je *sabota* (t. j. počitek) Gospoda tvojega Boga. Ne delaj nobenega dela . . .“ (II. Mojz. 20, 9. 10.) Izraelci so saboto posvečevali. Sabota jim je bila praznik. Apostoli so ustanovili *nedeljo* za praznik. Za nas je torej nedelja dan *počitka*. Ob nedeljah (nedelja t. j. ne delati) ne opravljaj hlapčevskih del (telesnih del, ki jih navadno hlapci in posli opravljajo), hodi k službi božji. Pri sv. maši *moraš* biti, če nisi veljavno zadržan. Prav je, če greš tudi k *popoldanski* službi božji.

4. zapoved.

Najprva zapoved na drugi tabli je *četrta*. Na *prvo* mesto jo je Bog zapisal, da se nikomur ne prikrije.

1.) Očeta in mater *spoštuj!* Ali veš, kaj so ti oče in mati? Majhnega otroka poglej! Tak si bil pred leti tudi ti. Sam si ne more pomagati. Drugi ga morajo rediti. Bog ga je dal. Prav za prav bi moral *on* zanj skrbeti. To skrb pa je prepustil starišem. Stariši so torej *namestniki božji*. — Stariše spoštuj, če jih

2.) *ljubiš*. Za Bogom so stariši tvoji prvi dobrotniki. Povej, če moreš, kaj so za te storili. Kdo ti je prvi kosček kruha urezal? Kdo ti je prvo krilce dal? Tvoj oče. — Kdo je bil pri tebi, ko si bil bolan? Kdo ti je po noči v hudi zimi piti dajal? Tvoja mati. Kdor stariše ljubi, jim je tudi

3.) *pokoren*. Kar ti oče in mati ukažeta, to ti ukaže *Bog*. Očetov in materin opomin je božji opomin. Torej ubogaj! Jezus je bil starišem pokoren, in kdo je bil on! — Oče ukaže kaj storiti, in ti vprašaš: „Zakaj?“ — Mati ti reče kam iti, in ti praviš: „Kaj mi pa daste za to?“ S tem starišem kljubuješ. — „Otroci, bodite pokorni svojim starišem zavoljo Gospoda!“ (Efež. 6, 1.) — „Otroci, slušajte svoje stariše!“ (Kol. 3, 20.)

Pa še nekaj ne smete pozabiti. Ker so stariši vaši prvi dobrotniki za Bogom, *povračujte* jim dobrote! Praviš: „Saj bi rad, pa nimam s čim.“ Povračuj jim dobrote s tem, da se boš lepo obnašal in pridno učil. Nobeden dan ne pozabi za nje moliti. Kedar je očetov ali materin god, pojdi k sv. maši in moli za nje. Tvoja molitev jim bo v nebesa pomagala.

Poleg starišev spoštuj tudi svoje *predstojnike*, t. j. vse tiste, ki ti smejo *ukazovati*. Za očetom in materjo so tvoji prvi predstojniki *učitelji*, h katerim hodiš v šolo. Bodi jim pokoren. Spoštuj in ljubi jih!

* * *

Spoštuj tudi *stare* ljudi. „Pred sivo glavo vstani in spoštuj osebo starega človeka.“ (III. Mojz. 19, 32.) Kdor stare ljudi zasmehuje, ne bo srečen. Otroci, ki so preroka Elizeja zasmehovali, naj vam bodo svarilen vzgled. Elizej je šel enkrat v mesto Betel. Ker je bil star, hodil je počasi v breg. Malopridni dečki so prišli iz mesta, ter so ga zasmehovali, govoreč: „Plešec, plešec, pridi gori!“ Elizej se ozre in jim zažuga v imenu Gospodovem. V tem hipu sta prišla dva medveda iz hoste in jih raztrgala, dva in štirideset dečkov.

5. zapoved.

„Ne ubijaj!“ — Življenje komu vzeti, to bi bil velik greh, kaj ne? Pa ne le ubijati, ampak tudi sebi ali drugim na telesu *škodovati*, prepoveduje peta zapoved.

Sosedov sin je streljal s samokresom, ki ga je očetu skrivši vzela, in si je roko ostrelil. — Jožef je zadel svojega sošolca s sneženo kepo in mu je oko izbil. Oba sta prelomila peto božjo zapoved.

* * *

Pa tudi na *duši* človek človeka lahko ubije. Če vpričo drugih kolneš ali grdo govoriš, učiš jih kleti in grdo govoriti. Kar od tebe slišijo, radi ponavljajo. Po tvojem govorjenju

postanejo *hujši*. Pohujšajo se. Od tod beseda „*pohujšanje*“.
— Otroci, takih ne poslušajte in ne družite se z njimi, da vas ne umorijo na duši. Pa tudi sami nič nepoštenega ne zinite, da drugih ne pohujšate. Pohujšanje je greh zoper peto božjo zapoved.

* * *

Ali smemo živati *trpinčiti*? Nikdar ne! Živali smemo v svoj prid obrniti (n. pr. konje vpregati, vole za meso dajati), smemo jih tudi pokončati, če so nam škodljive (n. pr. kače); ali neusmiljeno trpinčiti jih in po *nepotrebnem* bolečine jim delati, tega nas Bog varuj! Tudi žival boli. Ko bi znala govoriti, rekla bi ti: „Kaj sem ti storila, zakaj me tepeš (trpinčiš)?“ (IV. Mojz. 22, 28.) — Kaj bi rekel od otrok, ki hrošče (kebre), muhe, kobilice lovijo ter jim peruti in nožice pulijo, da ne morejo letati in gibati se!

Ne preganjaj tičev in ne lučaj jih! Ne razdiraj jim gnezd in ne jemlji iz njih jaje in mladičev. (II. Mojz. 22, 6.) — Ali si videl že kedaj, kako skrbi starka za svoje mlade? V kljunu jim nosi črviče in gosence. V dežji in hladni noči razgrinja svoje mehke peroti nad njimi, da se ne močijo in da jih ne zebe. In če se kdo njih gnezd le bliža, kako vpije, sem ter tje leta in po svoje prosi, da naj ji mlade pri miru pusti. Le malopridnemu otroku se tiči ne smilijo.

Kdor v gnezdú tičice loví,
Ta v svojem srcu priden ni.

Otroke, ki živati trpinčijo, Bog hudo tepe. Poslušajte dogodbo!

Anton, vinogradnikov sin, bil je neusmiljenega srca. Pri vsaki priložnosti je svoje sošolce dražil in šibkejše od njega pretepal. Posebno rad je pa živati trpinčil. Ko je nekega dne vjeti prepelici nožice lomil, nameril se je nanj gospod župnik. Očital mu je to grdo, nečloveško dejanje. In ali mislite, da se ga je kaj prijelo? Čisto nič, še smejal se je. Slednjič mu reče gospod župnik: „Zapomni si, deček, kar

ti povém: Božji kazni ne uideš. Kakor *ti* zdaj s tičico delaš, tako bodo delali *drugi* s teboj.“ Predrzen fantalin se posmehuje svarilnim besedam dobrega gospoda, gre svojo pot in ravna odslej z nedolžnimi živalimi še grše. — Dvajset let je imel, ko je nekoč svojega tovariša, ki mu je neusmiljenost očital, s kladivom s tako silo po glavi udaril, da se je zvrnil. Misleč, da ga je ubil, zbeži in gre k vojakom. Kmalu potem se vname vojska in tudi on mora v boj. To mu je bilo po godu. Mislil je namreč, da bo smel v vojski druge kakor bo hotel in pa brez strahú trpinčiti. Bog je pa drugače obrnil. V prvi bitvi mu je debela krogla obe nogi zdrobila. Od velike bolečine je na vès glas vpil. Zdravniki rane ogledajo in mu rečejo: „Da ne umrješ, moramo ti obe nogi odrezati.“ V srce ga je zbolelo, ko je to slišal. Globoko je vzdihnil: „Oh, kaj sem storil! Mučil in moril sem božje stvari, ki mi niso nikdar hudega storile. Tičem sem nožice lomil in z veseljem gledal, kako so se od bolečine zvijali; in glej, zdaj so moje noge — zdrobljene! Dobri gospod župnik mi je to prerokoval, jaz sem se mu pa smejal. Bog je pravičen.“ — Odžagali so mu obe nogi. Živel je po tem še deset let. Doslužen vojak ga je samotež po svetu vozil in zanj miloščino pobiral. Po ti nesreči se je čudovito spremenil. Nič več ni bil podoben prejšnjemu neusmiljenemu Antonu. Otrokom, ki so se okoli njegovega vozička zbirali, pripovedoval je ginljivo, kako je prišel ob nogi, in zakaj ga je Bog kaznoval. Zvesto so ga poslušali in z objokanimi očmi obljubovali, da ne bodo nikdar živali trpinčili.

6. zapoved.

Ko se zjutro zbudiš, obleci se. Na *pol* oblečen ne hodi k ljudem. Glave, vratú in rok ne pokrivamo. Tudi bos smeš hoditi. Druge dele života pokrivamo, tudi po leti v največji vročini. — Če vidite otroka, ki ni spodobno odet, posvarite ga ter recite mu: „Pokrij se, sram te bodi!“ Sv. Alojzij

še *golorok* ni hotel biti vpričo svojega strežnika. Kedar se napravljáš spat, ne slači se vpričo drugih. Leži spodobno. Božje oko tudi v temi vidi in tvoj angel varih je pri tebi. Tri reči imej vedno pred očmi: *Oko* božje, ki vse vidi; *uho* božje, ki vse sliši; in pa tiste *bukve*, v ktere Bog vsa tvoja dejanja zapisuje.

Če ti pride kaj nespodobnega *na misel*, izbij iz glave, odženi, kakor odženeš muho, ki ti sede na obraz. Nič ne misli več na to. Slaba misel je le tedaj greh, čo jo *rad* imaš.

Če *nehoté* kaj grdega *vidiš*, poglej proč, obrni hrbet.

Otrok! Ne misli, ne govori, ne gledaj in ne delaj, česar bi te bilo pred Bogom strah, pred poštenimi ljudmi pa sram. Bog vse vidi, Bog vse vé. Angel varih te povsod gleda.

7. zapoved.

Ne kradi! t. j. ne jemlji, kar je *drugih*. — Trije otroci so šli po šoli čez zid na županov vrt jabelka trgat. Andrejček je vzel svojemu sošolcu skrivši svinčnik. Marija je vzela doma materi sladkor. Vsi ti so kradli.

* * *

Ne poškoduj tujega blaga! Tudi to je Bog v sedmi zapovedi prepovedal. — Anton je svoje ime v lipo vrezal. Lipa je začela vsihati. Pastirji so na paši ovce lučali in eni nogo zlomili. Ko je Janez drobnico pasel, šel je gnezda iskat. Med tem je šla čreda na sosedov travnik v škodo. Otroci so se po šoli na trgu kepali in okna pobili. Mimgredočega psa so na tovariša dražili. Strgal mu je obleko. Vsi ti so tuje blago poškodovali in zoper sedmo zapoved grešili.

* * *

Kar najdeš, daj lastniku! Na cesti najdeš *nož*. Pobereš ga in rečeš: Moj je. Ali je to res? Zakaj ne? Če veš, čegav je, daj ga nazaj. Če pa ne veš, poprašuj, čegav je, ali pa starišem povej, da bodo oni po lastniku popraševali.

* * *

Posojeno vrni! — Sošolec ti je bukve posodil, pa to pozabil. Ti molčiš in jih ne vrneš. Ali se sme to? Ne, to je zoper sedmo zapoved. Posojeno vrni!

Ne kradi!

In če najdeš kaj,

Lastniku hitro daj nazaj.

8. zapoved.

Osmo zapoved prepoveduje *lagati*. — Kdo laže? Kdor *vedoma* govori, kar ni res. — Zaprt si bil. Oče te vpraša: Kje si bil tako dolgo? Odgovoriš mu: Pri teti sem bil. Lagal si. Zakaj? Zato, ker si vedoma govoril, kar ni bilo res.

V šoli si slišal, da je sosedov sin bolan. Véroval si in tudi drugim pravil. Ni bil pa bolan. Ali si lagal? Zakaj ne?

* * *

Ali se *sme* kedaj lagati? Steklenico si ubil, pa si rekel, da jo je mačka ubila, ker si se bal kregan ali celó tepen biti. Ali si prav storil? Ne. Bog je prepovedal lagati. Rajši trpeti, kot lagati. Ali veš, kdo je *prvi* lagal? Satan, ki je Adámu in Evi v raju rekel: „Ne bosta umrla, ne.“ Dobro je vedel, da to ni res, pa je vendar govoril. Laž je v *peklu* domá. Kdor laže, posnema slabega duha.

9. in 10. zapoved.

Kar se ne sme storiti, to se tudi *želeti* ne sme. Kaj grdega bi ne storil, ker veš, da je greh. Greh je pa tudi kaj grdega *želeti*. Krasti je greh. Pa tudi krasti *želeti* je greh. — „Joj, kako so lepa ta jabelka. Ko bi jih mogel utrgati, da bi me nobeden ne videl“, rekel je Anton, ko je šel po sosedovem polji mimo sadnega drevja. Kaj menite, ali je bilo to brez greha? Ni bilo brez greha. Otrok, ki bi kradel, ko bi ga nobeden ne videl, je pred *Bogom* tat.

XXXV. Sveti sakramenti.

Kdor hoče v nebesa priti, mora zapovedi spolnovati. Ali je pa *mogoče* spolnovati zapovedi? Mogoče je, pa ne z *lastno močjo*. Kaj je to: „Z lastno močjo“? Vzgleđ vam to pojasni. — Brata Filip in Jakob sta napolnila na polju vsak svojo pletenico z jabelki, ki jih je oče natrgal. Filip je hotel svojo pletenico zadeti in domov nesti. Bila mu je pa preteška. Poklical je sestro, da mu je pomagala zadeti jo in nesti. Jakob je pa svojo pletenico *sam* zadel in *sam* nesel. *Kdo* je nesel pletenico z lastno močjo, Filip ali Jakob? Jakob. Zakaj? Zato, ker mu ni nobeden pomagal. Sam je bil dovolj močan. Filip pa ni imel dovolj moči, *pomagati* mu je morala sestra. Zato pravimo, da pletenice ni nesel z lastno močjo. — Kdaj bi spolnovali zapovedi z *lastno močjo*? Ko bi nam nobeden ne pomagal spolnovati jih, ko bi jih *sami* mogli spolnovati. Ali pa moremo *sami*? Ne moremo. Pomagati nam mora *Bog*. *Pomoč božja* nam je potrebna, da spolnujemo zapovedi. Pomoči, ki nam jo Bog daje, da moremo zapovedi spolnovati, pravimo *milost*. Kaj je torej milost? Kdo nam jo daje? Čemu jo potrebujemo? Otroci, brez milosti božje je nemogoče zapovedi spolnovati in v nebesa priti. — Po čem nam pa Bog milost daje? Milost nam daje sosebno po *svetih sakramentih*.

* * *

O sv. sakramentih ste morebiti že domá kaj slišali. Danes vam jih jaz povem. Koliko je sv. sakramentov? Sedem. Ti so:

- 1.) sveti krst,
- 2.) sveta birma,
- 3.) sveto Rešnje Teló,
- 4.) sveta pokora,
- 5.) sveto poslednje olje,
- 6.) sveto mašniško posvečenje,
- 7.) sveti zakon.

Eden sakrament ste že vsi prejeli. Kteri pa? *Sv. krst.* Krščeni ste bili vsi. Kdor ni krščen, ne more iti v nebesa. Zakaj ne? Zato ne, ker ima *izvirni* greh. Greh je pa *madež* na duši. Z dušnim madežem pa ne more nobeden v nebesa priti. (Glej XII. katehezo.)

Pri sv. krstu si prejel tudi *imé* svetnika. Ali so ti dali ime morebiti le za to, da te po njem *kličejo*? Ne, ampak zato, da bi ti bil ta svetnik *várih* (pomočnik, patron) in *vzgleđnik*. „Várih“ ali „patron“ naj bi ti bil. Kaj je to? To je: Naj bi bil tvoj *poseben* pomočnik v nebesih, da bi za te Boga še posebno, bolj kot drugi svetniki, prosil. Krstni patron naj vam bo tudi — *vzgleđnik*. V berilu (čitanki) imate na nekterih stranéh posebno lepe *črke*, da pri pisanju na nje gledate. Te črke so vam za vzgleđ ali *posnemanje*. Kdor jih zna tako pisati, kakor so v berilu, piše prav lepo in gospod učitelj ga hvali. Glejte tudi na svojega krstnega patrona in *posnemajte* ga. Posnema ga pa tisti, ki se pri-zadeva tako *živeti*, kakor je *on* živel.

XXXVI. Molitev.

Molili ste že mnogokrat v svojem življenji. Kedar molite, ne mislite ne na šolo, ne na tovariše, ne na igro, ampak na Boga. In tako je prav. Samo *misliti* na Boga se pa še ne pravi moliti. Če n. pr. samo misliš: Bog je vse ustvaril, Bog je neskončno dober ..., s tem še ne moliš. Če hkrati, ko na Boga misliš, ž njim v *srcu* tudi *govoriš*, tedaj še le moliš.

Pravil sem vam, da se je Bog z Adámom in Evo v rajú pogovarjal. (Glej kateh. IX., str. 16.) To isto je pripovedoval škof sv. Frančisek Saleški pri neki priložnosti otroku vaše starosti. Ko je otrok to slišal, rekel je škofu: „Škoda, da ne moremo več z Bogom govoriti. Kako lepo bi bilo, ko bi imeli Boga za tovariša! Škof mu na to smehljaje reče: „Nič ne maraj za to. Raj smo po grehu sicer izgubili, Boga

pa ne. Povsod je pri nas, vsak čas in povsod lahko ž njim govorimo, kedar *molimo*. Moliti se pravi z Bogom govoriti.

Jezus je na vrtu Getsemani molil. Da bi ga nobeden ne motil, bil je sam. Kako je pa molil? *Mislil* je na svojega nebeškega Očeta in pa *pogovarjal* se je ž njim, rekoč: „Oče, ako je mogoče, naj gre ta kelih od mene.“ Moliti se pravi z Bogom govoriti. Otroci, molite radi tudi vi. Kdor ne moli, je podoben *svetilnici* brez olja, *telesu* brez živeža, *ribi* brez vode. Svetilnica, ki nima olja, ugasne; telo, ki nima hrane, umrje; riba na suhem pogine.

* * *

Sv. Frančišek je rekel otroku, da lahko *povsod* molimo. Zakaj? Zato, ker je Bog povsod. Molimo lahko doma in v cerkvi, na polju in na paši, na cesti, v gozdu itd. Pa tudi *vsak čas* lahko molimo, in sicer zato, ker nas Bog vsak čas posluša. Z ljudmi ne moreš govoriti, kedar bi hotel. Včasih ne utegnejo, včasih nočejo.

Molimo lahko vsak čas, vendar imajo kristjani po starodavni navadi še *posebne* čase, ob katerih molijo. Molijo pa sosebnostno: 1.) zjutraj; 2.) zvečer; 3.) kedar zvoni angelovo češčenje; 4.) pred jedjo in po jedi. O tem vam drugikrat kaj povém.

XXXVII. Jutranja molitev.

1. O Bog, Ti čuval si nocoj
Skrbno kot oče nad menoj;
Slavim Te in častim zato,
In hvalim Te za vse srčno.	2. Obvárni greha in nadlog
Me danes tudi, dober Bog,
In blagoslovi, Oče, Ti
Vse misli in vsa dela mi.
3. In Ti, o angel varih moj,
Povsodi mi na strani stoj.
Marija, mati ljubljena,
Ti prosí za-me Jezusa.	

Kedar je čas vstati, pokličejo vas. Včasih se tudi sami vzbudite. Ko ste vzbujeni, ne polegajte. Sédite in pokrižajte

se. Tako delajo vsi dobri kristjani, in dobri kristjani hočete biti tudi vi, kaj ne? Pokrižajte se: V imenu Očeta, in Sina, in sv. Duha. Na to *vstanite*. Vem, da včasih težko vstanete, zlasti po zimi, ko je mraz. Pomislite pa, da je Jezus še kaj hujšega prestal, in sicer zavoljo vas. Dal se je za vas križati. Torej vstanite in recite: „V imenu mojega križanega Jezusa vstanem. On, ki me je odrešil, naj me obvaruje vsega hudega. Amen.“

Potem *oblecite se*. V izbi, ali kje drugde, opravite jutranjo molitev. Otrok, ki zjutraj ne moli, naj tudi ne jé. Da boste znali jutranjo molitev prav moliti, poslušajte zvesto, kar vam zdaj povem.

* * *

Pri jutranji molitvi ne pozabite *treh* rečij. 1.) *Zahvalite* Boga, da vas je vároval preteklo noč. 2.) *Prosíte* ga, da naj vas váruje še današnji dan in blagoslovi vse, kar boste čez dan mislili in delali. 3.) *Priporočíte* se Bogu, Mariji in angelu várihu v varstvo. Vse to nas uči jutranja molitev, katero sem prej z vami molil in jo bom zdaj razlagal.

1.) Če zjutra zdravi vstanete, je to Bog naredil. On, ki vas je ustvaril, vas je tudi vároval, da ste sladko spali in veseli vstali. Marsikdo bi bil rad mirno spal kakor vi, ni pa mogel, ker je bolan. Za to dobroto bodite Bogu hvaležni in recite mu:

Slavím Te in častim zató,
In hvalim Te za vse srčnó.

2.) Ko ste se mu zahvalili za nočni počitek, prosíte ga, da naj vas obvaruje čez dan „greha“ na duši, in „nadlog“ (t. j. nesreč) na telesu. Ni pa zadosti, da ga le za to prosíte; obljubiti mu morate vrh tega, da se boste greha in nesreč tudi *sami* várovali. Greha se várujete, če se ogibate malopridnih tovarišev in krajev, kjer se nič dobrega ne vidi in ne sliši. Nesreč se ognete, če se várujete vsega, kar bi utegnilo vašemu zdravju in življenju škodovati. (Plezanje po

visočinah, lučanje s kamenjem, skakanje čez jarke, kopanje v pregloboki ali dereči vodi, drsanje po ledu itd.)

Obváruij greha in nadlog
Me danes tudi, dober Bog!

Toda ne le váruije, ampak tudi *blagoslovi* naj nas Bog čez dan. Blagoslovi naj vse, kar bomo čez dan mislili in delali. — Bog vam daje dan, tirja pa od vas, da mislite in delate, kar je njemu všeč. Kaj pa dopade Bogu, kaj hoče od vas? Da radi molite, da se pridno učite, da ste pokorni starišem, učiteljem in drugim predstojnikom. Sami od sebe pa tega ne morete storiti, pomagati vam mora Bog. Prosite ga torej za to, in recite mu:

In blagoslovi, Oče, Ti
Vse misli in vsa dela mi.

3.) Priporočite se vsako jutro tudi *angelu várihu*. Vsak izmed vas ima svojega angela. Dal vam ga je Bog že takrat, ko ste prišli na svet. Bog vé, kolikokrat vas je že obvaroval hudega na duši in na telesu! Molite k njemu in prosite ga, da naj vas tudi za naprej varuje:

In Ti, o angel várih moj,
Povsodi mi na strani stoj!

Priporočite se vsako jutro tudi *Mariji*. Ona v nebesih veliko premore, ker je *mati* Jezusova. Vemo pa tudi, da rada pomaga, in da ni bil še nobeden zapuščen, ki jo je pomoči prosil. Priporočite se ji torej zjutra in recite:

Marija, mati ljubljena,
Ti prosí zá-me Jezusa.

XXXVIII. Večerna molitev.

1. Bog, predno ležem, še roké
Do Tebe dvignem in srcé,
In hvalo pojem Ti vesél
Za vse, kar danes sem prejel.

2. In ako sem užalil Te,
Odpusti, Oče, žal mi je.
Potlej lahko zaspim nocoj,
Saj angel váruije me Tvoj.

3. Marija, k Tebi prihitím,
 I Tebi se priporočím.
 In Jezus, Ti Zveličar moj,
 O ne zapusti me nocoj.

Bog je dal dan za delo, noč pa za počitek. Zvečer gremo spat. Predno pa ležemo, moramo moliti. Zakaj pa? Zato, da se *zahvalimo* Bogu za vse, kar smo čez dan od njega prejeli. Jed, ki ste jo uživali, obleko, s katero ste bili oblečeni, stariše, ki so za vas skrbeli, angel várih, ki vas je povsod spremljal...: to imate od Boga. In ali mu ne boste hvaležni za to? Otrok, povzdigni roke in srce k Bogu, rekoč:

In hvalo pojem Ti vesel
 Za vse, kar danes sem prejel.

Bog ti je bil dober. Kako si se pa ti čez dan obnašal? Ali nisi morebiti kaj storil, kar Bogu ni bilo všeč? Ali si bil starišem in učiteljem pokoren? Ali nisi morebiti domačih, bratov in sester zmerjal? Ali si se s kom tepel? Morebiti si lagal, kradel? To se ne sme. S tem se Bog žali. Če ti vest kaj tacega očita, *obžaluj* to, predno zaspíš. Studi naj se ti, grdo naj se ti zdi, da si to storil in Boga razžalil, ter reci:

In ako sem užalil Te,
 Odpusti, Oče, žal mi je.

Nesreča tudi po noči ne počiva. Noč ima svojo moč. Lahko nas tatje okradejo, nastati utegne ogenj, bodisi da ga kdo po neprevidnem zaneti, bodisi da ga hudobna roka podtakne. — Po noči pa tudi *satan* okoli hodi. Tema mu je celo ljuba, ker rad po tatinsko dela. Tat krade najrajši po noči, ko vse spi. Ali nas váruje pa kdo po noči nesreč in slabega duha? Ko drugi spijo, čuje Bog nad nami. Pa ne le to, tudi *angela váriha* nam pošilja, da nas varuje. Kjer pa angeli varih čujejo, tam lahko vsi brez skrbi spijo. Zato moli:

Potlej lahko zaspim nocoj,
 Saj angel váruje me Tvoj.

Če se otrok česa boji, pribeži k materi in se je oklene. Misli si: Mati ne bo pustila, da bi mi kdo kaj hudega storil. Zraven prave matere imamo še drugo mater. Marija, Jezusova mati, je tudi *naša* mati in mi smo njeni otroci. Ona nas ima prav rada. Če se ji zvečer priporočimo, spali bomo brez skrbi. Prosila bo Jezusa za nas, in on ne bo pustil, da bi prišla nesreča pod našo streho. Priporoči se ji vsak večer ter reci:

Marija, k Tebi prihitim,
I Tebi se priporočim.

XXXIX. Molitev pred jedjo in po jedi.

Dober otrok ne moli samo zjutraj in zvečer, ampak tudi pred jedjo in po jedi. In zakaj ne bi molil, saj Bog sam zapoveduje: „Ko boš jedel in se nasitil, varuj se pozabiti svojega Gospoda.“ (V. Mojz. 6, 12.) Tudi Jezus je molil, *predno* je nasitil pet tisoč ljudi s peterimi kruhi in dvema ribama (Mark. 6, 4). In ko je na Veliki četrtek z apostoli jedel velikonočno jagnje, zapel je ž njimi *po večerji* zahvalno pesem.

Pa tudi *spodobi se*, da pred jedjo in po jedi moliš. Poslušajte dogodbo! Bil je pobožen kralj. Ime mu je bilo Alfonz. Zvedel je, da njegovi dvorni dečki pred jedjo in po jedi ne molijo. Nekega dne je navlašč ž njimi kosil, dal je h kosilu pa tudi berača povabiti. Molčé sede berač k mizi in se dobro gosti. Po jedi vstane in gre iz hiše, ne da bi se od kralja poslovil. Dvorni dečki se niso mogli načuditi zarobljenemu vedenju beračevemu. Kralj izpregovori in reče: „No, povejte mi, kako vam je ta gost všeč?“ — „Grdin“, rekó enoglasno, „kdo bi mogel biti tako predrzen, kakor ta berač. Molčé je sédel, molčé vstal in šel.“ — Nato kralj vstane, dečke osorno pogleda in s pretresljivim glasom reče: „Ravno *vi* ste tako predrzni, kakor ta berač. Vsak dan jeste pri mizi nebeškega kralja in s slastjo uživате

njegove darí. K mizi sedete, pa ne prosite; od jedi vstanete, pa se ne zahvalite. Zapomnite si ta nauk, in sram vas bodi!“ Sram jih je bilo, in molčé so šli iz obednice. Od tistega dne so pred jedjo in po jedi vselej molili.

Pred jedjo.

O Bog, to vse nam daješ Ti,
Kar vsaki dan nas preživí.
Dodeli, da nam to jedilo
Po Tvoji volji bo teknilo.

Po jedi.

O Bog, s pijačo in jedjó
Nahranil si nas milostno.
Za vse, kar roka Tvoja dala,
Naj bo pristréna zdaj Ti hvala.

XL. Oče naš.

Danes bom govoril o molitvi, kateri pravimo „Oče naš“. Znete jo vsi, saj jo vsak dan molite.

Zakaj pravimo ti molitvi „Oče naš“? „Oče naš“ pravimo ti molitvi zato, ker se s temi besedami *začenja*. Imenuje se tudi „Gospodova molitev“, ker jo je Jezus učil, komur so rekali apostoli „Gospod“.

To molitev bom zdaj molil. Poslušajte, *kako* jo bom molil. Štejte, kolikokrat se med molitvijo oddahnem.

1.) Oče naš, kateri si v nebesih! — 2.) Posvečeno bodi Tvoje ime. — 3.) Pridi k nam Tvoje kraljestvo. — 4.) Zgôdi se Tvoja volja, kakor v nebesih, tako na zemlji. — 5.) Daj nam danes naš vsakdanji kruh. — 6.) In odpusti nam naše dolgé, kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom. — 7.) In nas ne pelji v skušnjavo. — 8.) Temuč reši nas hudega. — Amen.

Tako! Če ste dobro poslušali in se niste všteli, veste, da sem se med tem ko sem molil — *osemkrat* oddahnil,

Zakaj sem se *tolikrat* oddahnil? Zato, ker ima „očenaš“ osem delov. Prvemu delu pravimo *nagovor*. Drugih sedem delov imenujemo *prošnje*. „Oče naš“ ima tedaj *en* nagovor in *sedem* prošenj.

Nagovor.

Oče naš, kteri si v nebesih. — Tem besedam pravimo nagovor. Kaj je to? Včasih bi v šoli rad kaj zaznamoval, pa svinčnika nimaš. Kako si pomagaš? K součencu greš in mu rečeš: „I., posodi mi svinčnik!“ Izposodiš si ga, pa *kako*? Součenca najprej po *imenu* pokličeš ali drugače povedano: *nagovoriš* ga. V „Oče naš-u“ Boga tudi nekaj prosimo. Predno ga zaprosimo, nagovorimo ga z besedami: „Oče naš!“

Zakaj pravimo Bogu *oče*? Zato, ker za nas *skrbi* (ponovi V. katehezo). — Oče *naš*. Ne rečemo: Oče *moj* ali *moj* oče, ampak oče *naš*, ali drugače povedano: *naš* oče. Zakaj to? Zato, ker Bog ni le moj in tvoj oče ali pa oče tvojega prvega, drugega ali tretjega tovariša v klopi. On je oče *vseh* ljudi.

Kteri si v nebesih. — Ali je Bog samo v nebesih? Ne, *povsod* je. Ne vidimo ga pa *povsod*. *Gledati* se dá le *v nebesih*. V nebesa pridemo tudi mi, če bomo lepo živeli. Kedar molite: „Oče naš, kteri si v nebesih!“ mislite na nebesa in pa kako je tam gori lepo.

Prva prošnja.

Posvečeno bodi Tvoje ime! — Posvečevati božje ime pomeni: Imeti božje ime za *sveto*. V cerkvi imamo podobe. Pravimo jim *svete* podobe. Ali bi si upal sveto podobo *pomazati*? Za vse na svetu ne. — Za službo božjo imamo posebne posode. Pravimo jim *svete* posode. Kelih, ciborij, monstranca itd. so svete posode. Ali bi si upal dotakniti se jih? Ne, tega bi ne storil. — Če imamo cerkvene podobe in posode v časti, ker pravimo, da so svete, koliko bolj moramo imeti v časti Boga, ki je sama *svetost*.

Angeli ime božje posvečujejo, ker Boga neprenehoma častijo. To bi morali delati tudi ljudje. Mnogo jih pa ne dela tega. Nekteri na Boga še mislijo ne; drugi ga brez časti izgovarjajo, nekteri celo kolnejo. To bi se ne smelo goditi. Molite, otroci, molite, da bi vsi ljudje Boga častili, kakor ga angeli časté!

Druga prošnja.

Pridi k nam Tvoja kraljestvo. — Modri so darovali Jezusu zlato. S tem so ga za kralja spoznali. Bog je torej kralj. Kje je pa njegovo kraljestvo? Nebesa so njegovo kraljestvo. Vsi smo za nebesa ustvarjeni. V nebesa pa ne more nobeden, če mu Bog ne pomaga. — Kedar molite drugo prošnjo, recite v srcu: Oče nebeški, vzemi me v nebesa! Vzemi tje gori pa tudi moje stariše, moje brate in sestre in vse ljudi.

Tretja prošnja.

Zgodi se tvoja volja, kakor v nebesih, tako na zemlji. — V nebesa bi vsi radi prišli, kaj ne? Kdo pa pride tje gori? Kdor voljo božjo izpolnuje. Kaj je volja božja? Volja božja je to, kar Bog hoče. Namesto da bi n. pr. rekel: Volja božja je, da stariše spoštujete, smem tudi reči: Bog hoče (ukazuje), da stariše spoštujete. — Ali vemo pa, kaj Bog hoče? Vemo, saj nam je sam to povedal. Kje nam je to povedal? Na gori Sinaj, ko nam je dal zapovedi. Koliko zapovedi nam je dal? Deset. Kdor zapovedi izpolnuje, stori voljo božjo. — Ali vemo pa, kako moramo voljo božjo izpolnovati? Tudi to vemo. Ali se še spominjate, kaj sem vam o angelih pravil? Učili ste se, da so Bogu pokorni, to je, na storijo, kar jim Bog ukaže. Na podobah imajo angeli repetnice (peruti). S tem hočemo reči, da so hitri. Tiči letajo hitro, pa še hitrejšje storijo angeli, kar jim Bog ukaže. Kakor delajo angeli v nebesih, tako bi morali delati ljudje na zemlji. Vsak človek bi moral hitro izpolniti božjo voljo, t. j. hitro bi moral storiti, kar Bog hoče (ukáže).

Kedar tretjo prošnjo izgovarjate, recite prav iz srca: Oče nebeški, daj, da ti bom pokoren, kakor so ti angeli pokorni! Daj mi milost, da bom vse tvoje zapovedi zvesto spolnoval!

Četrta prošnja.

Daj nam danes naš vsakdanji kruh. — Da živimo, moramo jesti in piti. Kaj bi bilo z nami, ko bi več dni zaporedoma ne jedli in ne pili? Umrli bi. Ali pa potrebujemo samo jedi in pijače, da živimo? Ne, tudi obleke in stanovanja nam je treba. Kdo nam pa vse to daje? Bog. (Glej V. katehezo.)

Človek ima pa tudi dušo. Ali tudi za *dušo* kake reči potrebujemo? Tudi. Česa pa? *Milosti* ali *pomoči* božje potrebujemo, da ne grešimo. Brez pomoči božje ne more nobeden v nebesa priti.

Peta prošnja.

In odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom. — Kdor hoče Bogu dopasti in v nebesa priti, ne sme imeti dolgov. Ali veste pa, kaj so dolgov? Kedar v štacuni kaj kupuješ, moraš plačati. Če ne plačaš, narediš dolg (zadolžiš se). Štacunar ti vpiše dolg v bukve. Ali imamo tudi pri Bogu dolgove? Imamo jih. S čim smo jih pa naredili? Z grehom. *Grehi* so toraj naši dolgov. Kdo pa dela greh? Greh dela, kdor stori, kar Bog *noče* ali kar je on prepovedal. (Glej X. katehezo, str. 18.) Če se v cerkvi nespodobno obnašate, če starišev ne slušate, če lažete ali kaj drugega storite, kar se ne sme, delate dolg pri Bogu.

Kedar kupljeno blago plačaš, izbriše štacunar tvoj dolg iz bukev. Ali moremo tudi pri Bogu dolg poplačati? Moremo. S čim pa? Z molitvijo, s prošnjo. Prositi moramo Boga, da naj nam odpusti naše dolge. Ali nam Bog pa *vselej* dolg odpusti, kedar ga prosimo za odpuščanje? Ne vselej. Kdaj pa? Bog nam odpusti naše dolge le tedaj, če tudi *mi* od-

pustimo svojim dolžnikom, t. j. tistim, ki so nas razžalili. Ali razumete to? Včasih vas kdo udari, na tla vrže, zmerja. Tega bi ne smel storiti. Če je pa storil, ali ga smete zato sovražiti? Bog ne daj! Odpustiti mu morate iz srca. Če vi njemu ne odpustite, tudi Bog vam ne odpusti.

Šesta prošnja.

In nas ne pelji v skušnjava. — Kaj je skušnjava in kaj pomeni skušan biti, pojasnim vam z dogodbo.

Andrejček je šel k sosedovim v vas. Nobenega ni bilo domá. Stopil je v izbo. Na mizi zagleda denar. Na misel mu je prišlo: Vzemi ga, saj te nobeden ne vidi in tudi zvě se ne, kdo ga je vzel. Toda vest se mu oglasi. Zmislil se je na Boga, ki vse vidi in vé. Poslušal je glas svoje vesti in precej šel iz izbe, ne da bi se bil denarja dotaknil.

Andrejčku je notranji glas rekel: „Vzemi denar!“ Čegav je bil ta glas? Bil je glas *slabega duha*. Satan je peljal Andrejčka v skušnjava, t. j. v greh ga je hotel zapeljati.

Otrok, tudi ti prideš lahko v skušnjava. Delaj, kakor je storil Andrejček. Spomni se Boga, ki je povsod domá. Beži iz nevarnega kraja! Pa ne le satan, tudi slabi tovariši te lahko peljejo v skušnjava z grdim govorjenjem in grešnim dejanjem. Ogibaj se jih! Ne hodi v njih družbo!

Od daleč se ogni hudobnih ljudi,
Hudobnež pravičnega lahko skazi.

Sedma prošnja.

Temuč reši nas hudega.

Hudega je vse polno na svetu. — Pri sosedovih imajo *bolnika*. Že več let leži. Prekladati ga morajo. To je hudo. — Ko se je pisalo 1817 (koliko let je od tega?), bila je v naših krajih huda *lakota*. Ljudje niso imeli kaj jesti, in še to, kar so užili, jim ni teknilo. Stradali so in lakote mrli. To je bilo hudo. Zato pravijo temu letu še sedaj *hudo* leto. — Največje hudo je pa *greh*. V raju tega ni bilo. Adam

in Eva nista vedela, kaj je hudo, dokler nista grešila. Po grehu prvih starišev je prišlo hudo na svet. Čutimo je vsi. Pa dobrotljivi Bog nas more rešiti greha in drugih nadlog. To prosimo v sedmi prošnji.

* * *

Amen. — Tudi ta besedica ima svoj pomen. Pomeni pa: „Tako bodi!“ Ali pa: „Usliši nas, Oče nebeški, da dosežemo, česar smo prosili.“

XLI. Jezus dela čudeže.

Jezus ni le učil, ampak je tudi *čudeže* delal. Kaj pa je čudež? Čudež je delo, ki ga človek *ob svoji moči* ne more storiti.*) Kdo pa je dal Jezusu tako moč? Sam, ker je Bog. Ako ljudje čudež vidijo, *se čudijo*. Odtod ime „čudež“.

Vseh čudežev, ki jih je Jezus storil, ni mogoče naštet. Povem vam jih le nekaj.

A. Ženitnina v Kani.

V Kani Galilejski, mestecu blizu Nazareta, bila je ženitnina. Mati Jezusova je bila tam. Povabljeni pa so bili na ženitnino tudi Jezus in njegovi učenci. Ženin in nevesta sta bila, kakor kaže, uboga. Med jedjo je namreč vino poteklo. Zato reče Marija Jezusu: „Vina nimajo!“ In Jezus je čudežno pomagal. V obednici (v izbi, v kateri so jedli) je bilo šest kamenitih vrčev. Jezus reče služabnikom: „Napolnite vrče z vodo!“

Jezus je okol' pogledal,
Mignil je služabnikom,
Vrčev šest je zapovedal
Napolniti z vodo tam.

Stara pesem. *Drobt. 1848.*

*) Čudeži so taka izredna dela, katerih ne morejo izvršiti naravne moči. ampak samo božja vsemogócnost. (Vel. katekizem, str. 39.)

In napolnili so jih do vrha. Nato jim reče Jezus: „Zajmite sedaj in nesite starešini!“ Natočijo in nesó. Starešina pokusi. Bilo je najboljše vino. Pili so ga vsi, ki so bili na ženitnini. Čudili so se temu. Jezus je vodo v vino spremenil.

Je v Kani na gostiji bil,
Je vodo v vince spremenil. *Slomšek.*

S tem je pokazal, da je *Bog*. To je bil *prvi* čudež, ki ga je Jezus *očitno* pred ljudmi storil.

B. Vihar na jezeru (morju).

Jezero je velika stoječa voda. Ko bi bila tu, kjer je zdaj polje (govori o polju, ki je otrokom znano) sama voda, to bi bila velika voda, kaj ne? Po taki vodi se je vozil Jezus v čolnu. Ali veste pa, kaj je *čoln*? Tu imam pol orehove lupine. Če jo denem tako . . . na vodo, ne utone. Plavalala bo po vodi. Mislite si velik oboj (kišto) iz desk, sto in stokrat večji kot to lupino, pa bolj podolgast in tako prostoren, da kakih dvajset oseb lahko v njem sedi. To bi bil čoln (barčica). V takem čolnu se je Jezus s svojimi učenci po jezeru vozil. Kar nastane velik vihar. Valovi so čolnič premetavali. Zdaj se je vzdigaval, zdaj potapljal. Voda je na vseh stranéh v čolnič lila. Bati se je bilo, da utone. Jezus je pa spal, kakor bi ne bilo nič. Učence prevzame strah in groza. Stopijo torej k njemu in ga zbudé, rekoč: „Gospod, otmi (reši) nas, tonemo!“ Tedaj vstane, zažuga vetru in reče morju: „Umolkni, potihni!“ In veter se je poglel, in bila je velika tihota.

To se je godilo na Tiberijskem (Genezareškem) jezeru. Ker je veliko (pet ur in pol dolgo in blizu dve uri in pol široko), pravili so mu tudi morje (Galilejsko). Sluje še dandanašnji po svoji lepoti in po čudežih Gospodovih.

C. Jajirova hči.

Prišel je k Jezusu mož po imenu *Jajir*. Imel je kakih dvajset let staro hčer, ki je bila tako bolna, da je že umirala.

Pokleknil je pred Jezusa ter mu rekel: „Hči mi umira, pridi in položi roko na njo, da ozdravi in bo živa.“ Jezus vstane in gre ž njim. Med potjo pride nekdo naproti ter reče Jajiru: „Tvoja hči je umrla, čemu nadleguješ še Učenika (ki ne more več pomagati)?“ Jezus pa, slišavši to govorjenje, reče očetu: „Ne boj se, le veruj (da jo morem obuditi) in oživela bo.“ Ko stopi Jezus v hišo, najde ondi mnogo ljudi, ki so jokali. Reče jim: „Ne jokajte, deklica ni mrtva; deklica le spi.“ In so se mu posmehovali (ker so vedeli, da je mrtva). On pa veli vsem iz hiše iti ter vzame s seboj Petra in Jakopa in Janeza in očeta in mater dekličino, stopi k deklici, prime jo za roko ter ji reče: „Deklica, vstani!“ In precej je vstala in hodila. Da bi pa kdo ne mislil, da je le *na videz* živa, ukazal je starišem, da naj ji dajo jesti.

D. Mladenič v Najmu.

Nekega dne je šel Jezus v mesto, ki se imenuje *Najm*. Ž njim je šlo mnogo učencev in obilo ljudstva. Ko se približa mestnim vratom, glej, nesó mrliča. Bil je edini sin svoje matere, ki je bila vdova. Veliko ljudij iz mesta je bilo ž njo. Ko jo Gospod ugleda, zasmili se mu in ji reče: „Ne jokaj!“ Pristopí in se dotakne nosila. Nosilci obstojé. Jezus reče mrliču: „Mladenič, rečem ti, vstani!“ In mrlič sede in začne govoriti. Jezus ga dá materi.

E. Lazar.

Majhno uro od Jeruzalema je bil trg, po imenu *Betanija*. V tem trgu ste prebivali sestre *Marija* in *Marta*. Imeli ste brata, kteremu je bilo ime *Lazar*. Jezus je imel vse tri rad.

Prigodilo se je, da je Lazar hudo zbolel. Sestri pošljete posla k Jezusu in mu sporočite: „Gospod, glej, ta, ki ga ljubiš, je bolan.“ Mislili ste, da pride nemudoma k njim pogledat. Ostal je pa še dva dni na tistem kraju. Med tem je Lazar umrl. Ko so Judje v okolici to zvedeli, šli so v

Betanijo sestri tolažit. Šel je tje tudi Jezus s svojimi učenci, in si je dal pokazati grob, kamor so ga bili položili ter jim je rekel: „Odvalite kamen!“ (Ti grobi so bili v skalo vsekane votline, ne jame v zemlji, kakor pri nas.) Marta pa mu reče: „Gospod, že diši; zakaj štiri dni že leži (v grobu).“ Jezus ji reče: „Ali ti nisem povedal, da boš videla slavo božjo, če boš verovala?“ Nato odvalijo kamen. Jezus pogleda kvišku, moli k nebeškemu Očetu in zakliče z močnim glasom: „Lazar, pridi ven!“ In glejte, Lazar oživi in stopi iz groba.

* * *

Ali veste pa, *zakaj* je Jezus čudeže delal? Dokazati (spričati) je hotel ž njimi, da je *Bog* in da je njegov nauk resničen (Jan. 10, 37). Kako to? Poslušajte! Ko bi kdo zdaj v šolo prišel in rekel, da je slikar (da zna slikati ali malati), ali bi mu naravnost vérovali? Težko. Mislili bi si lahko: *Le dela se*, da zna slikati. Ko bi pa vpričo vas s kredo na tabli lepo podobo narisal, kaj bi si pa potem o njem mislili? Vérovali bi mu, kaj ne, in rekli: Ta mož govori resnico. — Tudi Jezus je večkrat pravil, da je Bog. Ali so mu pa vsi vérovali? Ne. Ko je pa pred njimi vodo v vino spremenil, mrliča obudil itd., ali so mogli biti še neverni?

XLII. Zadnja večerja.

Tri leta je hodil Jezus po svoji domači deželi. Učil je, čudeže je delal, dobre je delil. Hotel je pa tudi *umreti*, da bi nas večnega pogubljenja rešil. In ta čas se je približal. Kaj je Jezus tisti večer pred svojo smrtjo storil, povém vam zdaj. Nekaj prav svetega boste slišali. Bodite torej mirni in zvesto poslušajte, kakor da bi bili v cerkvi.

* * *

Tisti večer pred svojo smrtjo je šel Jezus z apostoli v Jeruzalem v neko dvorano. Dvorana je velika in lepa izba.

Tu je imel *zadnjo večerjo*, t. j. večerjal je zadnjikrat pred svojo smrtjo. Kaj pa je večerjal? Velikonočno jagnje. To jagnje se imenuje *velikonočno*, ker so morali Judje o Veliki noči *jagnje* jesti.

Ko so povečerjali, umil je Jezus apostolom noge. Umival jim jih je pa tako: Vstal je od mize, vzel platnen prt (brisačko) in skledo z vodo (umivalnico). Umil jim je noge in potlej s prtom obrisal. Najprvo je umil noge Petru, potlej drugim apostolom.

Ko jim je bil noge umil, usedel se je zopet k mizi. Nato je vzel *kruh* v svoje roke. Blagoslovil ga je in razlomil. Dal ga je potem apostolom, rekoč: „*Vzemite in jejte, to je moje telo.*“ Apostoli niso jedli kruh, ampak meso Gospodovo. — Potem je vzel *kelih* v svoje roke. V kelihu je bilo *vino*. Jezus je vino blagoslovil in rekel nad kelihom: „*Pijte iz njega vsi! To je moja kri.*“ Potem jim je dal iz keliha piti. Apostoli niso pili vino, pili so *kri* Jezusovo.

Ali je pa mogel Jezus spremeniti kruh v svoje telo in vino v svojo kri? Mogel, saj je Bog. Bog je pa vsemogočen (t. j. vse more). — V Kani je spremenil vodo v vino, pri zadnji večerji je spremenil pa vino v svojo kri, in kruh v svoje meso.

Slednjič je rekel apostolom: „*To storite v moj spomin.*“ Hotel jim je reči: Kar sem zdaj jaz storil, to delajte tudi vi. Spreminjajte kruh v moje meso, in vino v mojo kri.

Zapomnite si dobro, kar sem vam o zadnji večerji povedal. Kaj je storil Jezus pri zadnji večerji? Pri zadnji večerji je jedel Jezus s svojimi apostoli velikonočno jagnje; — potem je apostolom noge umil; — na to je spremenil kruh in vino; — in dal apostolom svoje meso jesti in svojo kri piti. — Nazadnje jim je še rekel: Delajte tudi vi tako. Spreminjajte, uživajte sami, dajajte pa tudi drugim uživat.

Miza, pri kateri je imel Jezus sè svojimi apostoli zadnjo večerjo, kjer je torej postavil sakrament svojega presvetega Rešnjega Telesa, hrani se v Rimu v cerkvi sv. Janeza v Lateranu.

* * *

Kteri dan v tednu se je godilo to, kar ste zdaj slišali? V četrtek. Zato obhajamo spomin zadnje večerje na Véliki četrtek. — Na Véliki četrtek je pripuščena ena sama sv. maša in še ta le v farnih cerkvah. Drugi mašniki gredó k sv. obhajilu. Obhaja jih tisti mašnik, ki mašuje. To pa v spomin, da je Kristus ta dan najsvetejši sakrament ustanovil in samo on kruh in vino v svoje telo in svojo kri spremenil in potlej apostolom užiti dal.

Pri zadnji večerji je Jezus apostolom noge umil. V spomin tega se opravlja na Véliki četrtek v stolnih (škofovskih) cerkvah, samostanih itd. velepomembna šega — umivanje nog. Sv. Oče papež umivajo noge 12 mašnikom, škofje bogoslovcem ali ubozim, samostanski predstojniki svojim podložnim. Tudi cesarji in kralji so imeli ali imajo še navado ubozim sivim starčkom noge umivati (n. pr. naš cesar avstrijski).

XLIII. Sv. maša.

Po zadnji večerji je spremenil Jezus kruh in vino v svoje telo in svojo kri. To so delali tudi apostoli in delajo mašniki na altarju pri sv. maši.

O sv. maši zapomnite si za zdaj to-le: Sv. maša ima štiri poglavitne dele. Ti so: 1.) evangelij, 2.) darovanje, 3.) povzdigovanje, 4.) obhajilo.

Prvi del je *evangelij*. Kdaj je evangelij? Takrat, ko strežnik mašne bukve privikrat od leve strani oltarja na desno stran prenese. K evangeliju vstanemo in se pokrižamo.

Drugi del je *darovanje*. Kako se pa vé, kdaj je darovanje? Pri darovanji vzame mašnik v roke okroglo pozlačeno skledico. Pravimo ji *božja mizica* ali *paténa*. Na paténi je okrogla hostija, iz pšenične moke napravljena in na ognju pečena. Hostija je torej *kruh*. Potem vzame mašnik *kelih* v roko, vlije vanj vina in nekaj kapelj vode. Kelih je posoda, iz ktere se pije. Podoben je čaši (kozarcu, glažu) na stojalu ali stebričku. Nato *daruje* (nekoliko kvišku vzdigne)

mašnik, sred oltarja stoječ, hostijo na paténi in vino v kelihu. Od tod ima drugi del sv. maše ime „darovanje“.

Tretji del sv. maše je *povzdigovanje* (spremenjenje). Povzdigovanje je *najsvetejši* del sv. daritve. Zakaj pa najsvetejši? Kmalu boste to vedeli. — Nad kruhom, ki je na božji mizici, in nad vinom, ki je v kelihu, reče mašnik ravno *tiste* besede, ktere je rekel Jezus nad kruhom in vinom pri zadnji večerji. Ktere besede je rekel nad kruhom, ktere nad vinom? Glejte čudo! Ko izreče mašnik *te* besede, *spremeni* se kruh v telo in vino v kri Jezusovo. Nato mašnik z desnim kolenom poklekne in oboje, najprej hostijo, potlej kelih *povzdigne*. Od tod ima ta del sv. maše ime *povzdigovanje*. Temu delu pravimo tudi *spremenjenje*. Zakaj tako? Zato, ker mašnik kruh in vino *spreminja*.

Četrty poglavitni del sv. maše je *obhajilo*. Pri obhajilu zaužije mašnik telo in kri Jezusovo. Namesto da rečemo: Mašnik *zaužije*, pravimo tudi: Mašnik se *obhaja*. Obhajati se je toliko, kakor uživati telo in kri Gospodovo. — Mašnik obhaja pa tudi druge. Prostor pred vélikim oltarjem je pregrajen. Ta pregraja je podobna klopi, ki ima stebriče namesto nog. Včasih je z belim prtom pregrnjena in vérniki klečé pred njo. Mašnik jim kaže z oltarja, proti njim obrnjen, sv. hostijo, ktero drži s palcem in kazalcem desne roke. Ta hostija je manjša od *tiste*, ki jo kaže mašnik pri povzdigovanju. Sveta je pa *ravno tako*. Take hostije polaga vernikom, ki pri ograji klečé, na jezik. Pravimo, da jih *obhaja*. Od tod ima ta pregraja ime *obhajilna miza* (obhajilnica). Kaj pa zauživajo verniki pri obhajilu? Telo in kri Jezusovo. Pri *sv. maši* torej, na oltarju, in sicer pri *povzdigovanju*, delajo mašniki to, kar je Jezus pri zadnji večerji storil. Kruh in vino spreminjajo v telo in kri Gospodovo.

Zdaj veste, *kdo* je sv. mašo *ustanovil*. Jezus Kristus jo je ustanovil (postavil), in sicer tisti večer pred svojo smrtjo, na Véliki četrtek.

Pri povzdigovanju dajejo (vsaj v nekterih krajih) znamenje z zvonom v zvoniku. Zvon hoče reči vsem, ki niso v cerkvi: Ravno zdaj je stopil Jezus iz nebes na oltar. Kdor je domá, naj dene za trenutek delo iz rok, poklekne in od daleč sv. Rešnje Telo počasti in moli.

XLIV. Jezus na Oljski gori.

Vélíki četrtek je Jezus z apostoli v Jeruzalemu večerjal in sakrament sv. Rešnjega Telesa ustanovil (postavil). Po večerji je šel ž njimi dobre četrť ure ven iz mesta na Oljsko goro. Ime ima ta gora od oljk, katerih je bilo nekđaj vse polno na nji. Pod goro je vrt *Getsemani*. Tu sem je zahajal Jezus pogosto molit. Vanj je šel tudi to noč z apostoli vred. Prišedši na vrt, ukazal jim je sestí. Sam je šel pa dalje po njem in vzel s seboj tri apostole: *Petra, Jakopa in Janeza*, ter začel bití žalosten in otožen. Rekel je apostolom: „*Moja duša je žalostna do smrti; ostanite tukaj in čujte z menoj.*“ Potlej se je odtegnil od njih za lučaj kamena, padel je na svoj obraz (do tal pripognjen, z obrazom na rokah) in molil, rekoč: „*Moj Oče, ako je mogoče, naj gré od mene ta kelih* (trpljenje in smrt); *vendar ne moja, ampak tvoja volja naj se zgodi.*“

Malo potem je vstal in šel k trem apostolom. Našel jih je speče in se je vrnil žalosten na prejšnje mesto ter *drugič* molil: „*Moj Oče! ako je mogoče, naj gre od mene . . .*“ Po molitvi je šel zopet k apostolom, pa so še spali; in jih je popustil in zopet šel in *tretjič* molil ter ravno tiste besede govoril. Bil je močno žalosten in smrtne težave so ga obšle. Njegov pôt pa je bil kakor krvave kaplje, tekoče na zemljo. *Krvav pôt je potil.* Krvav pôt je potil, kaj je to? Mislite si otroka z bolno roko. Zdravnik mu svetuje kar vé in zna, ozdraviti pa mu je ne more. Na vse zadnje mu reče: Veš kaj, odrezati ti jo moram, če hočeš še kdaj zdrav biti. S seboj prinese *nož*, da bi mu bolno meso odrezal; *žago*, da

bi mu kost prežagal; *šivanko*, da bi mu kožo sešil. To in kar je še tega orodja, dene na mizo pred bolnika. Žalosten pogled! Groza ga obhaja in strahú se začne potiti.

Nekaj enacega se je godilo Jezusu na Oljski gori. Pred očmi je imel *bič*, s katerim so ga topli; *trnje*, ki mu je glavo prebodlo; videl je *žreblje* v svojih rokah in nogah, *kladivo*, s katerim so mu jih pribijali in *križ*, na katerem je razpet visel. Vse to je imel jasno pred očmi, saj je Bog. Bog pa vse vidi in vé.

Pa ne le to; nekaj družega še je imel pred očmi, kar mu je delalo posebno žalost. Videl je namreč *grehe* vseh ljudi. Ali se vam ni še nikdar sanjalo, da leze kača proti vam, ali da vas hoče pes ali kaka druga žival uklati? Kak strah, in pa kako so se vam studile te živali! Zbudili ste se, kaj ne? Jezusu se pa en sam greh bolj studi, kot vam ne vem koliko takih živalij. In koliko grehov je imel na Oljski gori pred očmi! Videl je tudi *vaše* grehe in vse, kar ste hudega storili (lagali, kradli . . .). Vrh tega je vedel, da bo veliko ljudi tudi pogubljenih, čeravno za vse umrje. To mu je stiskalo srce. Obhajala ga je taka žalost, da se je potil, in sicer *krvavo* potil.

Ko je tretjič molil, prikazal se mu je angel iz nebes in ga je pokrepčal. Dobro je déla ta tolažba Jezusovemu žalostnemu srcu. Vstal je in šel k apostolom, ki so še spali. Rekel jim je: „*Vstanite in molite, da ne pridete v skušnjava.*“ Govoril je še in pred njim je stala množica vojakov in služabnikov višjih duhovnov (judovskih) sè svetili, bakljami, z meči in kolmi. Kdo jih je pa pripeljal na vrt? *Judež*, dvanajsterih apostolov eden. Da bi Jezusa lože spoznali, šel je ž njimi ter ga je vpričo vseh *poljubil*. Jezus, ki je vse vedel, kar je imelo čezenj priti, šel jim je naproti ter rekel: „Koga iščete?“ Rekli so mu: „Jezusa nazareškega.“ Jezus jim reče: „Jaz sem.“ Ko je to izustil, padli so na zemljo in kakor mrtvi na nji ležali. Lahko bi bil med tem

Jezus proč šel, pa še ganil se ni. Hotel je trpeti in umreti za vse ljudi. Ko so vstali, stegnili so roke nadenj in so ga prijeli. Petra je to zgorelo. Izdril je meč in mahnil po hlapcu višjega duhovna in mu je uho odsekal. Jezus je pa rekel Petru: „Vtakni meč na svoje mesto“ (v nožnico). Potem se je dotaknil hlapčevega ušesa ter ga ozdravil. Vojaki so peljali Jezusa zvezanega v Jeruzalem. Učenci so ga pa strahú zapustili in zbežali. Le Peter in Janez sta šla od daleč za njim.

* * *

Na gori, z oljko venčani,
V molitvi Rešenik kleči:
Žaluje, trese se, medlí,
Z obraza krvni pot rosí. *J. Bilc.*

* * *

V vrtu tam na Oljski gori,
Izveličar naš kleči,
Luna sije v blede zori,
On krvavi pot poti.
Ga obdajajo težave,
Gleda strašno Golgato;
V tem, ko poleg trudne glave
Učencev mirno spavajo.

* * *

Oljska gora je četrť ure od Jeruzalema. Med njo in Jeruzalemom je potok Cedron (Kedron). Čez most tega potoka je šel Jezus po zadnji večerji na Oljsko goro: — Pod goro je vrt Getsemani. Dolg je 160 čevljev, širok 150. V njem je še 8 oljk, ktere so bržkone pognale še iz korenin onih dreves, pod kterimi je Gospod molil. Te oljke so lastnina Franciskanov (várihov tega svetega kraja), ki jih skrbno obirajo in iz njih zrn rožne vence narejajo.

XLV. Jezusa bičajo.

Z Oljske gore so gnali vojaki in biriči Jezusa v Jeruzalem k judovskim duhovnom. Po poti so ga zasramovali in grdo ž njim delali. Jezus je pa vse voljno trpel. V hiši duhovnov se je zbralo mnogo ljudi, ki so ga, sevéda po

krivem, tožili. Jezus je molčal. Le ko ga je višji duhoven vprašal: „Ali si ti Kristus, sin božji?“ tedaj je izpregovoril in rekel: „Jaz sem“. Sploh je to noč mnogo prestal. V obraz so mu pljuvali, za uho so mu jih dajali in s pestmi so ga v obraz bili.

V petek jutro so ga peljali k *Ponciju Pilatu*, deželnemu poglavarju, t. j. k možu, ki je judejski deželi namesto cesarja zapovedoval. Tu so ga začeli zopet tožiti. Resnična pa ni bila nobena njih tožba, ker Jezus ni nikomur nič hudega storil. Prepričan je bil tudi Pilat, da je Jezus nedolžen. Rad bi ga bil izpustil, pa tako, da bi se Judom ne bil zameril. To so Judje dobro vedeli, zato so kričali: Ako tega človeka izpustiš, nisi prijatelj cesarjev. Ko je Pilat videl, da se Judje ne dajo pregovoriti, dal je Jezusa *bičati*.

Poslušajte, kako so Jezusa bičali. Slekli so mu oblačilo, privezali ga h kamnatemu stebru in bičali. S čim so ga pa bičali? Bič (gajžlo), s kakoršnim vozniki konje poganjajo, poznate. Mislite si tak bič, pa ne z enim jermenom, pet do šest naj jih bo in vsak naj ima na koncu železno rogljato krogeljico, bodečo kot trnje. S takim bičem so pretepali vojak Jezusa neusmiljeno po hrbtu. Z vsakim udarcem mu je šla bodečina pod kožo. Meso se je trgalo ž njegovega telesa in kri je tekla curkoma po njem. Bolelo je Jezusa neizrekljivo, tožil pa ni. Vse je potrpežljivo prenašal. Zakaj pa je prestajal te bolečine? Zavoljo *naših* grehov.

* * *

Jezusa so do nazega slekli in vpričo ljudi na steber privezali. Nezaslišno dejanje! Kdo je tega sramotenja kriv? Tisti, katerih ni sram, ki života ne skrivajo ali pa mislijo in delajo, česar bi se morali sramovati. Otroci, várujte se grdih in gnusnih rečij, da ne boste krivi nagote Jezusove!

Po izdajalcu bil prodan,
V trpljenje večni Bog pelján;
Vezi ga trde vežejo,
Telo mu biči režejo. J. Bilc.

XLVI. Jezusa s trnjem kronajo.

Vojščaki niso Jezusa samo bičali, tudi norčevali so se ž njim. Pilat ga je namreč vprašal: „Ali si ti kralj judovski?“ In ker mu je Jezus odgovoril, da je kralj (ne svetni, ampak nebeški), oblekli so ga po kraljevo, da bi ga pred ljudstvom smešili. Nosili so pa kralji: *Plašč* (kraljevski) čez rame, *krono* na glavi, *žezlo* (palico) v desni roki. Vse to so dali tudi Jezusu.

1.) Slekli so mu obleko. Ogrnili so mu *škrlatast* (živo rdeč) *plašč*. Ta plašč pa ni bil Bog vé kako lep. Bil je že ponošen in zjeden. Nosil ga je poprej neki vojščak.

2.) Dali so mu tudi *krono*, pa ne tako, kakoršno nosijo kralji. S *trnja* so jo spletli, kakor spletamo mi vence iz cvetlic. Dejali in pritiskali so mu jo z vso močjo na glavo, da so trni ne le kožo, ampak tudi čelo in senci prebadali.

3.) Namesto kraljeve palice (žezla) so mu dali *trst* v desnico. Trst je pomorska trstika, rastlina podobna palicam, na ktere se opiramo pri hoji. Nato so ga zasramovali. Poklekavali so pred njega, rekoč: „Zdrav bodi, kralj judovski!“ Drugi so mu v obraz pljuvali in ga za uho bili s pestmi. Jemali so mu trst iz roke in tolkli ga po glavi. Zakrivali so mu oči, bili ga po licu in rekli: „Povej, kdo te je udaril?“

* * *

Trnje bode čelo Tvoje,
Za velike grehe moje;
Tebi, Jezus, kralj svetá,
Žezlo, trst, se v roke dá!

XLVII. Jezus nese težki križ.

Potem ko so vojščaki Jezusa bičali in s trnjem kronali, peljali so ga zopet pred Pilata. Pilat je dobro vedel, da je Jezus nedolžen in prizadeval si je, kolikor je mogel, da bi

ga rešil iz njih rok. Ko je bil dal Jezusa bičati, ni storil tega z namenom, trpinčiti ga, ampak zato, da bi se Judje, ko bi videli bičanega, omečili in odjenjali od zahtevanja, da naj ga jim k smrti obsodi. Zato ga pelje ven na pomole (balkón) ter ga pokaže zbranim Judom, rekoč: „Glejte, človek!“ Hotel jim je s tem reči: Poglejte, kakšen je. Tako je razmesarjen in s krvjo polit, da skoro ni več podoben človeku. Imejte usmiljenje ž njim. — Judov tudi s tem ni omečil. In ker so vedeli, da je omahljiv in da se jih boji, zato so vpili: „Ako izпустиš tega človeka, nisi prijatelj cesarjev.“ In pa: „Proč ž njim, križaj ga!“

Pilat je vedel, da z Judi nič ne opravi. Da bi se pa ne govorilo, da ga je on k smrti obsodil, vzel je vode in si je roke umil vpricho ljudstva, rekoč: „Jaz sem nedolžen nad krvjo tega pravičnega; vi glejte (kako se zastran tega opravičite).“ Kdo pa je ta pravični? Jezus je. Nikomur ni krivice storil, in tako pravičen in svet, kakor on, ni nobeden. Ali je pa tudi to res, da je Pilat, kakor pravi, nedolžen nad krvjo Jezusovo? Ni res; saj ga je prav za prav on obsodil. Voda, v kateri se je umil, ni mogla zbrisati krivice ž njegove duše.

Ko je bil Jezus od Pilata k smrti obsojen, pripravili so biriči velik in težak lesen križ. Naložili so ga Jezusu na rame. Nesti ga je moral. Kam pa? Zunaj Jeruzalema, ne daleč od mesta, bil je grič (nizka gora) z imenom *Kalvárija* ali *Gólgota*. Nanj je moral iti Jezus s križem. Prišel je vrh njega okoli poldne.

Težko in žalostno pot je imel Zveličar tje gori. Križ je bil težak, ramena njegova so bila pa razmesarjena. Bil je tudi od krvavega potu, bičanja in kronanja oslabeled, da so se mu noge pri vsaki stopinji zapletale. Gredé so ga biriči in drugi pa še zasramovali in sem ter tje suvali. Obnemogel je, noge ga niso več nosile. Padel je pod težo križa na tla.

Če pade vprežen konj, pomagajo mu vstati. Jezus se ni biričem pa prav nič smilil; še topli in suvali so ga, dokler ni vstal in s križem naprej šel. Oj, grda neusmiljenost! Jezus je pa vse to voljno trpel, da se je pokoril za grehe, ki jih ljudje z *nepotrpežljivostjo* delajo, — ki godrnjajo in kolnejo, kedar jim Bog kaj zopernega pošlje. Ali niste morebiti tudi vi tega trpljenja Jezusovega krivi?

Zraven glavne poti, po kateri je hodil Jezus s križem, bile so v strani še druge ulice, ki so se z glavno potjo križale. Po eni teh ulic je šla tudi Marija. Ni hodila pa sama, spremljal jo je preljubi učenec Jezusov, sv. Janez. Tam, kjer se te poti križajo, *srečal je Jezus svojo mater*. Kakšni občutki so obhajali Marijo, ko je zagledala svojega sina! Bilo ji je pri srcu tako hudo, kakor da bi ga ji bil meč prebodel. — Jezusa so moči zapuščale. Bil je tako utrujen in slab, da ni mogel s križem naprej. Kaj pa zdaj? Srečali so človeka, ki je šel s polja. Ime mu je bilo *Simon*, in ker je bil iz Cirêne domá, pravimo mu *Cirenéjec* (Cirênčan). Tega so vojaki *primorali*, da je nesel Jezusov križ. Niso pa dali Jezusu pomočnika, da bi mu hojo olajšal, ampak zato, ker so se bali, da jim med potjo umrje in da ga ne bodo mogli križati.

Šla je pa za Jezusom velika množica ljudi in žen, ktere so jokale in ga milovale. Obrnil se je proti njim in rekel: „Hčere jeruzalemske! Nikar se ne jokajte nad menoj, ampak jokajte se nad seboj in nad svojimi otroci!“

Med ženami, ki so šle za Jezusom na Kalvárijo, vredna je sosebno ena, da si jo zapomnimo. Znana je po imenu *Verónika*. Nekaj prav lepega se pripoveduje o nji. Ko je videla Jezusa potnega in krvavega obličja, stopila je k njemu ter mu ponudila belo ruto, da naj bi se ž njo obrisal. Jezus je ruto vzel, in ko si je bil ž njo pot obrisal, dal jo je Veroniki nazaj, pa s kakim plačilom! Na ruti je bila utisnjena prava podoba njegovega obraza!

Ta potni prt, navadno imenovan »prt svete Verónike«, je sedaj v Rimu, v cerkvi sv. Petra. Slike in ponatisi se nahajajo v obilnem številu in so razširjene menda po celem krščanskem svetu.

XLVIII. Jezusa križajo.

Okoli poldne je prišel Jezus s križem na Kalvárijo. Tu so strgali biriči najprej oblačila ž njega. Kako ga je to bolelo! Če se vrežete v prst, ovijejo vam rano s kosčekom platna. Platno se prime rane, in če ga še tako rahlo proč vzameš, oj, kako boli! Jezus je imel pa hrbet ranjen in krvav, obleka se ga je trdno držala, kakor bi bila priraščena. Kake bolečine je prestajal, ko so biriči ž njega obleko ne rahlo slekli, ampak z vso silo trgali! Rane so se mu ponovile in kri je kapala od njega.

Križ so položili na tla in Jezusa nanj pribili. Najprej so mu pribili roke. Dolgi in debeli železni žreblji so mu šli skozi meso in kosti. Zabivali so jih s težkim kladivom. Kri je iz njih kvišku sikala in po lesu na tla tekla. Potem so mu pribili noge. Križ so vzdignili in v tla zasadili.

Jezus visi na križu. Ž njim vred sta bila križana tudi dva razbojnika, eden na njegovi desnici, eden pa na levici. Visel je torej v sredi med njima. To se pa ni po naključji zgodilo. *Nalašč* so ga križali med hudodelci, da bi ga pri ljudstvu za malopridneža razvpili. Kaka hudobija!

Ti, ki so mimo križa hodili, so ga zasramovali in preklinjali. Tudi eden razbojnikov ga je klel. Iz Jezusovih ust pa ni bilo žale besede. Še molil je za nje: „Oče, odpusti jim, saj ne vedó, kaj delajo.“ Desnemu razbojniku se je Jezus pa smilil, ker je vedel, da po nedolžnem trpi. Zato je posvaril svojega malopridnega tovariša in rekel Jezusu: „Gospod, spomni se mene, kedar prideš v svoje kraljestvo.“ Jezus mu je odgovoril: „Resnično ti povem, še danes boš z menoj v raj.“

Poleg križa je stal *Janez* apostol. Bilo je tam pa tudi veliko žen, ktere so bile prišle za Jezusom, med njimi *mati* Jezusova in *Marija Magdalena*. Ko je Jezus videl mater in učenca, ktere ga je ljubil, poleg križa stati, rekel je svoji materi: „Žena, glej, tvoj sin!“ Janezu pa: „Glej, tvoja mati!“

Okoli poldne, ko so Judje Jezusa križali, otemnelo je solnce in bila je tema po vsi zemlji blizu do treh ur. Jezus je vedno bolj trpel in na ves glas zavpil: „Moj Bog, moj Bog! zakaj si me zapustil.“ Bolečinam se je pridružila tudi žeja. Rekel je okoli stoječim: „Žejen sem.“ Nato je eden izmed njih napojil gobo z jesi hom, jo je na trst (palico) nataknil in mu je dal piti. Kedar je bil Jezus jesiha vzel, rekel je: „Dopolnjeno je“, t. j. volja Očetova je v vsem izpolnjena. Potem je zavpil z velikim glasom in rekel: „Oče, v tvoje roke izročim svojo dušo.“ In ko je to izrekel, je glavo nagnil in dušo izdihnil.

Ob smrti Jezusovi so se godile čudežne reči. *Zemlja se je tresla. Skale so pokale*, t. j. razkrojile so se, kakor se razkrojijo polena s sekiro. *Grobi so se odpirali*, veliko mrtvih se je *obudilo* in prikazalo ljudem v mestu. Zakaj pa to? V spričo, da ni umrl navaden človek, ampak *Bog-človek*. To je spoznal tudi *stotnik* vojakov. Vojaki, ki so Jezusa križali, imeli so svojega poglavarja. Pravimo mu stotnik. Ta je bil poleg križa. Ko je videl in slišal, kar se je ob smrti Jezusovi godilo, je rekel: „Resnično, ta je bil Sin božji!“

* * *

Vélíki petek. — Na Vélíki petek obhajamo spomin Kristusovega trpljenja in njegove smrti. Ta dan je v cerkvi vse tiho in žalostno. Zvonovi molcé. Večna luč pred vélikim oltarjem ne gorí. Oltarji so brez kinča. Še sv. maše, vsaj prave (ker ni ne darovanja, ne spremenjenja), ni ta dan. Duhovniki so črno oblečeni. Podoba Jezusova (bridko martro, sv. razpelo), ktere od Tihe nedelje nismo videli, mašnik (obrednik) odgrne in na pripravljenem kraju pred vélikim oltarjem spodobno na tla položi. Nato si izzuje čevlje in gre molit križanega Jezusa. Poprej poklekne trikrat, moli vsakokrat nekoliko tiho in slednjič poljubi rani na nogah. Za njim gredó tudi drugi sv. križ počesčevat.

Najdba sv. Križa. — Judom se je zdel proklet tisti les, na katerem je visel križani človek. Zato so ga po Gospodovi smrti skrili ali zakopali. Pahnili so ga v bližnji, skoro gotovo prazni vodnjak. — Sv. Helena, mati prvega krščanskega cesarja Konstantina, iskala je skrbno sv. križ in ga tudi našla. Kopati je dala. Potegnili so tri zakopane križe na dan, in posebej še deščico, ki je bila pritrjena na Gospodov križ. Ker niso vedeli, kateri je pravi Gospodov križ, ukazal je Makarij, tedanji jeruzalemski škof, da naj se dotaknejo ž njimi neke bolne žene. Prva dva križa nista nič pomagala. Ko se je pa dotaknejo s tretjim križem, ozdravela je pri tej priči, če tudi je bila poprej hudo bolna. Tako so spoznali, kateri križ je pravi. Sv. Helena je dala (l. 335.) na tistem kraju zidati prelepo cerkev, v kateri je en kos križa shranila. Drugi kos je dala sinu Konstantinu, in ta je bil shranjen v Rimu v cerkvi imenovani »Sveti Križ v Jeruzalemu«. Spomin »Najdbe sv. Križa« obhajamo vsako leto 3. maja.

* * *

Povišanje sv. Križa. — Tisti kos sv. križa, ki ga je sv. Helena v Jeruzalemu shranila, odnesli so blizu 300 let pozneje (l. 614.) Perzijani v Perzijo. Tam je ostal 14 let, dokler ga ni cesar Heraklij zopet v Jeruzalem pripravil. Cesar ga je hotel sam nesti na Kalvárijo. Ali ko pride do mestnih vrat, ni mogel naprej. Neka nevidna moč ga je zadrževala. Kaj mu je bilo početi? Zaharija, jeruzalemski škof, mu svetuje, da naj odloži cesarsko obleko. Ko je to storil ter v ubožni obleki in bos sv. križ zopet vzel na rame, nesel ga je brez težave na tisto mesto, kjer je prej bil. V spomin tega dogodka obhajamo 14. septembra (nezapovedan) praznik »Povišanja sv. Križa«.

* * *

Križev(a) pot. — Križev(a) pot je tisti(a) pot, po kateri je hodil naš Zveličar od Pilatove hiše, kjer je bil k smrti obsojen, do Kalvárije, kjer je bil križan. Ta pot je, kakor veste, v Jeruzalemu, v Sveti deželi. Dolga je blizu 1320 korakov.*) — Zakaj se imenuje ta pot križev(a) pot? Zato, ker je Jezus po nji križ nosil. Na ti poti je Jezus večkrat postal. Na raznih mestih te poti se mu je tudi marsikaj prigodilo. Ta mesta so zaznamovali. Dali so jim ime postaje (stácije, stacijoni). Postaj je dandanašnji 14. Romarjev, ki obiskujejo to pot, je vedno mnogo. Vsak petek ob treh popoldne gre pa procesija po nji. Obiskovalci sv. križevega pota zadobé obilne odpustke, ako so v milosti božji in premišlujejo trpljenje Kristusovo.

Kaj pa je »križev pot« v cerkvi? Spomin je pravega križevega pota, po katerem je naš Zveličar hodil. Kdor križev pot v cerkvi ali kje drugde prav obiskuje, zadobí vse tiste odpustke, katere bi zadobil, ko bi osebno obiskal križevi pot v Jeruzalemu.

*) Mislin: Die hl. Orte, II., str. 245.

Križev pot obiskujete (molite) lahko tudi vi. Kako pa? Pri vsaki podobi nekoliko postojte. Oglejte si jo dobro, priklonite se pred njo in recite: »Moj Jezus! tudi zá-me si trpel. Iz dna srcá sem Ti hvaležen za to.« Potem zmolite en »Oče naš«. S tem boste Jezusu veselje delali.

II. Žalostni del rožnega venca.

Kar ste do zdaj o Kristusovem trpljenju slišali, pre-mišljujemo v skrivnostih *žalostnega* dela rožnega venca.

Skrivnosti žalostnega dela rožnega venca so te-le:

- 1.) Kteri je za nas krvav pôť potil.
- 2.) Kteri je za nas bičan bil.
- 3.) Kteri je za nas s trnjem kronan bil.
- 4.) Kteri je za nas težak križ nesel.
- 5.) Kteri je za nas križan bil.

* * *

Premislimo te skrivnosti:

1.) Četrť ure od Jeruzalema je *Oljska gora*, pod njo pa vrt *Getsemani*. V ta vrt je šel Jezus po zadnji večerji (na Véliki četrtek po noči) molit. Tu je pretrpel smrtne težave. Čutil je bolečine, ki jih navadno umirajoči čutijo. Ko se človeku smrt bliža, čuti težave in mrzel pôť mu teče po obrazu. Tudi Jezusu se je bližala smrt. Tako tesno mu je bilo pri srcu, da se mu je skozi kožne luknjice (znojnice) namesto potu kri prikazala. In te krvi je bilo toliko, da je kaplje delala in v kapljah po njegovem svetem telesu tekla. Krvav pôť je potil. Zakaj pa? Zavoljo naših grehov. Pomni to!

2.) *Porednega* otroka včasih sè šibo tepejo. To boli. Jezusa so pa z *bičem* topli, in sicer po golem životu. Že-lezni kaveljčki so mu meso trgali od kosti. Zakaj se je dal Jezus sleči in tako neusmiljeno tepsti? Da se je pokoril za grde in gnusne reči, ki jih nekteri doprinašajo.

Bodi v družbi, bodi sam;
Bodi sramnega te sram.

3.) Ostanke *trnjeve krone* imajo še sedaj v Parizu in drugod. Oj, to so dolgi in špičasti trni! Kako so ga bodli! Bolelo ga je pa tudi zasmehovanje. Poklekovali so pred njega. Pljuvali so vanj. Zakrivali so mu oči, bili ga po licu in rekali: „Povej nam, kdo te je udaril?“ — Če te glava boli, misli na trnjevo krono!

4.) Težák je bil križ, ktereга so Jezusu na rame naložili. Objel ga je in voljno nesel. Tudi ti nisi brez križa. Kedar te kaj skrbi ali teži, misli si: To je moj križ. Nosi ga pa voljno!

5.) O poldne so pribili Zveličarja na križ. V spomin tega dogodka zvoní o petkih poldan z *vsemi* zvonovi. Jezus je na križu umrl, da bi vse ljudi, torej tudi *tebe* odrešil. Kaj moliš o petkih o poldne? — Če si bolan in na trdem ležiš, spominjaj se križa, na katerem je Jezus *tri* ure živ visel. To je bila bolečina!

Pomni še to: „*Za nas*“ je (Jezus) „krvav pôť potil, bičán bil“ itd. Dve kratki, pa pomenljivi besedici. „*Za nas* je Jezus trpel“. Kaj pomeni to? To pomeni: Jezusu ne bi bilo treba trpeti, če nismo bili mi grešili. S svojim trpljenjem se je hotel za nas pokoriti, t. j. prestati kazen, ki smo jo za svoje grehe zaslužili. Božja pravica tirja kazen za greh. In to kazen je Jezus ná-se vzel.

L. Jezusa pokopljejo.

Na Véliki petek ob treh popoldne je Jezus na križu umrl. Drugi dan je bila sabota, judovski praznik. Judom je bila sabota to, kar je nam nedelja, namreč Gospodov dan. To leto je bila v saboto tudi Vélika noč. Po judovski postavi trupla niso smela ostati čez praznik*) na križu. Zato so prosili Pilata, da naj bi se vsi trije sneli, kar jim je tudi dovolil. Razbojnika sta bila pa še živa, zato so jima kosti

*) Praznik se je začel v petek zvečer. Pis.

potrli. Pri Jezusu tega ni bilo treba, ker je bil že mrtev. Eden izmed vojščakov se je hotel pa prepričati, ali je Jezus res že mrtev. Vzel je *sulico* in Jezusa ž njo s tako silo v stran sunil, da mu je srce prebodel. Zdajci je tekla kri in voda iz nje, iz česar je spoznal, da je Jezus res mrtev.

Trupli hudodelcev (razbojnikov) so sneli s križev rabeljni, t. j. taki, ki so po ukazu vikših druge obešali. *Sveto* telo Gospodovo sta snela s križa pa dva *sveta* moža. Enemu je bilo ime *Jožef*. Bil je domá iz *Arimatėje*, judejskega mesta. Zató se imenuje *Arimatějec*. Njegovemu tovarišu, ki mu je pomagal sneti Jezusa, bilo je ime *Nikodém*. Ko se je večer storil, šel je Jožef k Pilatu in ga je prosil, da naj bi mu dal Jezusovo telo. Pilat mu je je dal. Kupila sta tankega platna in dišav, t. j. reči, ki lepo dišijo. S tem sta šla na goro Kalvárijo in snela prav rahlo in z vsem spoštovanjem telo Gospodovo s križa. Pod križem je bila tudi Marija. Nji sta ga dala v naročje. V Marijinem naročji je ležal nekaj časa Jezus. Sama rana ga je bila od nog do glave. Bil je ves krvav in v glavi je imel trnje tiste krone, ki so mu jo bili na glavo dejali.

Nato sta vzela telo Jezusovo Mariji z naročja, zavila sta je v prej kupljeno tanko platno (tančico) in dela vánjo še dišav. Potem sta ga nesla k pogrebu, pa ne v krsti (trugi), kakor je pri nas navada, ampak zavitega v platno. Pa tudi v jamo ga nista dela, kakor devamo mi mrličje. Pod goro, ne daleč od križa, imel je Jožef Arimatejec *vrt*. Na tem vrtu je bila prostorna jama, v skalo vdolbena. Pripravil jo je bil sam sebi za pokopališče. Bila je torej še čisto *nova*. V ta grob sta položila Jezusa. Jezusov grob torej ni bila jama v zemlji, ampak v skalno steno vsekana votlina.

* * *

Sv. Tančico (ss. Sindon) hranijo in častijo v Turinu. Kakih dve sto let po vstajenji Gospodovem so jo prej ko ne po hišah hranili. Za cesarja Konstantina Vél. so jo začeli očitno kazati in častiti. V 8. stoletji

je bila, kakor pripoveduje sv. Janez Damaščan, v patriarhalni cerkvi v Jeruzalemu. V začetku 12. stoletja so jo dali grofu Savojskemu, Amadéju III., iz hvaležnosti za dobrote, ki jih je skazoval stiskanim kristjanom na jutrovem, in je ostala do današnjega dne lastnina vladarske hiše Savojske. — Odkar je v Turinu, izpostavili so jo letos (1898) že enajstikrat v češčenje. Ko so jo bili l. 1578. prvokrat izpostavili, šel je sv. Karol Bor. iz Milana peš v Turin. Kakih 25 let za njim jo je počastil tudi krotki sv. Frančišek Sal. — Sv. Tančica je 4·10 m dolga, 1·40 m široka in, da se ne cefrá, z višnjevim trakom obrobljena. Razloči se na nji še prav dobro krvava podoba trupla Gospodovega. Hranijo jo (od l. 1694.) v posebni, med krajevo palačo in prvostolno cerkvijo sezidani kapeli iz črnega marmorja.

LI. Jezusova duša pred peklom.

Jezus je mrtev in pokopan. Kedar človek umrje, loči se duša od njegovega telesa. Duša gre ali v nebesa, ali v vice ali pa v pekel. Kam je šla pa Jezusova duša? *Pred pekel* je šla. Kaj je predpekel? Kraj je, v katerem so duše pravičnih čakale odrešenja. To vam moram pojasniti. Le lepo poslušajte! — Preden je bil Jezus rojen, živelo je mnogo ljudij na zemlji. Lepo so živeli, zapovedi so spolnovali, greha so se varovali. Nekteri so tudi grešili, postavim Adam in Eva; toda žal jim je bilo, da so bili Bogu nepokorni. Umrli so ti in oni, in kam so šle njih duše? V pekel ne, ker tja gredó le hudobni in nespokorni. V nebesa tudi ne, ker so bila zaklenjena zavaljo greha prvih starišev. Kam so pa šle? Pred pekel so šle.

Pred peklom je bilo mnogo pravičnih. Nekatere vam lahko po imenu povem: Adam in Eva, pastirji betlehemiški, sv. trije Kralji, nedolžni otročiči, Simeon in Ana, desni razbojnik . . .

K tem pravičnim je šla duša Jezusova in je ostala pri njih, dokler je ležalo njegovo truplo v grobu. Trpele te duše sicer niso, vesele pa tudi niso bile. Gledale bi bile rade Boga, pa niso mogle. Kako so se pač razveselile, ko so zagledale pred seboj Jezusa in zvedele, da pojdejo v kratkem ž njim v nebesa.

Vélika sabota. — Vélika sabota nas spominja, da je Jezusovo telo v grobu počivalo, in da je šla njegova duša pred pekel. Poglavitni deli dopoldanje službe božje tega dneva so:

1.) Blagoslavljanje novega ognja; 2.) blagoslavljanje velikonočne sveče; 3.) blagoslavljanje krstne vode; 4.) sv. maša.

1.) Pred začetkom svetih obredov se blagoslavlja nov ogenj zunaj cerkve. »Nov« ogenj mu pravimo zató, ker se zaneti z iskrami, ki se izkrešejo iz kamna (kremena). Kamen je podoba Kristusa Gospoda, ki se v sv. Pismu imenuje »vógelni kamen«. (Dj. apost. 4, 11.) Ogenj se blagoslavlja zunaj cerkve, ker je bil Jezus zunaj mesta Jeruzalema (na vrtu Jožefa Arimatejca) pokopan, in je zunaj mesta tudi od mrtvih vstal. Po hišah kurijo v Véliko saboto z novim ognjem. Prej pa stari ogenj pogasé in ognjišče pometejo.

2.) Potem se blagoslavlja vélikonočna sveča, ki je debela in iz belega voska. Navadno je tudi lepo pisana ali pa kako drugače olepšana. Ta sveča je podoba Kristusa od mrtvih vstalega in gorí (na vélikem oltarji na evangeljski strani) od Vélike sabote do Vnebohoda Gospodovega med vsako peto slovesno mašo*) v spomin, da je bil Kristus po svojem vstajenji še 40 dni na zemlji. Diakon, ki jo blagoslavlja, vtakne vánjo pet že prej, z ognjem vred blagoslovljenih krogeljic, stlačenih iz kadičnih zrn. Te krogeljice nas spominjajo dišav, s katerimi sta Jožef Arimatejec in Nikodém sveto telo Gospodovo potrosila. — Luknje v sveči, v ktere se (v podobi križa) kadične krogeljice vtaknejo, predstavljajo nam sv. pet ran Jezusovih.

3.) Blagoslavljanje krstne vode. — V starih časih so odrastle in v veri že poučene le dvakrat v letu, na Véliko saboto in na saboto pred Vinkoštni, slovesno krstili. Vsled tega so ta dva dni tudi krstno vodo blagoslavljali. Dandanašnji se o vsakem času krščuje; navada, omenjena dva dneva vodo za sv. krst blagoslavljati, se je pa ohranila. Krstna voda se s posebnimi obredi blagoslavlja. Kedar mašnik ž njo po cerkvi kropí, spomni se svojega lastnega krsta in ponovi krstno obljubo: »Bodi zahvaljena presveta Trojica za milost svetega krsta! Odpovem se hudobnemu duhu, in vsemu njegovemu dejanju, in vsemu njegovemu napuhu.«

4.) Lepa in ginljiva je sv. maša na Véliko saboto. Marsikomu stopijo solze veselja v oči, ko zapoje mašnik »Gloria« in se orglje veličastno oglasé, in zvonovi v zvoniku ter zvončki po cerkvi praznično zadoné, oznanovaje častito vstajenje Jezusovo. Posebnost te sv. maše je »aleluja«, ki ga zapoje mašnik (po »listu«) trikrat, vsakokrat z nekoliko višjim glasom. Kaj pa pomeni beseda »aleluja«? »Aleluja« je hebrejska beseda in pomeni: »Hvalite Gospoda (Boga)! Hvalite Gospoda, t. j. veselite se, ker je smrt premagal in vrata večnosti odklenil. Hvalite Gospoda, ker:

*) Samo, kedar je sv. maša v vijoličasti ali črni barvi, ne.

Presrečen dan smo doživeli,
 V veselje ga je dal Gospod,
 Da b' njemu večno hvalo peli,
 Ker rešen je človeški rod!
 Odprt nam je zdaj paradiž,
 In vrata vanj so sveti križ.
 Aleluja! aleluja!

LII. Jezus vstane od mrtvih.

Jožef Arimatejec in Nikodêm sta pokopala Jezusovo telo na Véliki petek.

Ko je bilo telo Jezusovo že v grobu, zavalila sta pred odprtino (vrata) velik kamen ter sta odšla. Prišli so pa h grobu drugi. Judovski duhovni so namreč mislili, da pridejo učenci skrivši po noči in ukradejo Jezusovo telo ter porečejo: Od mrtvih je vstal. Zato so dali kamen zapečatiti, ko sta bila Jožef in Nikodêm že odšla. Pa ne le to, tudi stražo so postavili pred grob.

Jezusova duša je šla na Véliki petek okoli *treh* popoldne pred pekel. Ni bila pa dolgo v njem. V nedeljo jutro, preden je bilo solnce vstalo, vrnila se je v telo. Telo je oživel in Jezus je vstal iz groba *s dušo in s telesom*. Bilo je pa njegovo telo po vstajenji lepše, kakor poprej. Dokler je visel na križu in tudi še ko so ga ž njega sneli, bil je ves s krvjo polit, bledega in upadlega obraza, na vseh udih ranjen in komaj človeku podoben. Po vstajenji je bil pa *častitljiv*, t. j. telo njegovo je bilo lepo, svetlo. Rane na rokah, nogah in na strani imel je sicer še, toda bile so lepe in svetle. S takim telesom je vstal iz groba *iz lastne moči*, sam od sebe, ne da bi mu bil kdo pomagal.

Pa še nekaj vam imam povedati, kar se je godilo pri vstajenji Gospodovem. Velik *potres* je bil takrat, ko je Jezus iz groba vstal. Zakaj angel Gospodov je prišel iz nebes, in je pristopil ter kamen odvalil in nanj sedel. Njegovo obličje

je bilo kakor blisk (svetlo) in njegovo oblačilo kakor sneg (belo). Od strahú pred njim so stražniki strepetali in so bili kakor mrtvi. — Angel je kamen odvalil. Nikar pa ne mislite, da ga je zato odvalil, da je mogel iti Jezus iz groba. Jezus je bil že vstal, ko je angel pristopil. Kamen je le zato odvalil, da se je videlo v grob in vedelo, da Jezusa ni več v njem.

Ko je bil Jezus od mrtvih vstal, moral je nekam iti. Kam pa je šel? Najprej je šel (po ustnem izročilu) k svoji materi. Kako je bila vesela, ko je videla svojega sina tako lépega! Potem se je prikazal ženam, ki so mu bile toliko dobrega storile. Te žene so šle v nedeljo jutro na vse zgodaj h grobu. S seboj so nesle dišav, da bi bile Jezusa mazilile. Našle so grob odprt in prazen, le tančica, v katero je bil zavit, bila je še v njem. Videle so tam angela, belo oblečenega, sedeti kraj groba. Zagledavši ga, so se prestrašile. Spregovoril je in jim rekel: „Nikar se ne bojte! Ve iščete Jezusa, kateri je bil križan. Ni ga tukaj; vstal je namreč, kakor je rekel. Pristopite in pogledjte kraj, kamor je bil Gospod položen. In brž pojdite in povejte njegovim učencem in (sosebno) Petru, da je vstal.“ Šle so v mesto in povedale učencem, kar so videle in slišale.

* * *

Vélika noč nas spominja, da je Jezus od mrtvih vstal. — Jezus je od mrtvih vstal. Tudi mi vstanemo od smrti. Pred sodnjim dnevom obudi Bog vse ljudi. Potem bo dobre poplačal, hudobne pa kaznoval. Telesa pravičnih (dobrih) bodo lepa, hudobnih pa ostudna. Dobri pojdejo v nebesa. Hudobni pojdejo v pekel. Dobri se bodo v nebesih vekomaj veselili. Hudobni bodo v peklu vekomaj trpeli.

Pirihi. O Véliki noči pišejo pirihi. Morebiti, da ste jih že kdaj pisali. Poznate jih pa gotovo. Pirihi (pisanke) nas spominjajo Kristusovega in našega vstajenja. Pišče (tič) se zleže iz jajca, ki je v lupini. Človek vstane sodnji dan iz groba, ki je v zemlji. Pirih je pisan, zato je lep. Lepo bo sodnji dan tudi naše telo, če bomo zveličani. Če jajce stres (zmanes), prikaže se čist beljak, podoba čistosti naše duše. V sredi beljaka je rumenjaki. Rumeni je kakor zlato in podoba krone nebeske, ki je pripravljena vsem, ki so čistega srca.

Pir'he vam dan's delim,
Srečo v srcih želim.

Pir'hi rudeči so,
Kri nam pomenijo.
Spomnite, bratje, se:
Kri prelil Jezus je.

Struplje, oluši se,
Čist beljak notri je.
Kakor beljak naj bo
Duša vam in telo.

V sredi je pirh rumen,
Lepih nebes pomen.
Srce nedolžno je,
V zlata nebesa gro.

J. Virk.

Blagoslavljanje jestvin. Na vélikonočno nedeljo ali pa že na Véliko saboto popoldne nosijo kruh (kolače), meso, hren in druge jestvine blagoslavljat. Kaj pa te jestvine pomenijo?

1.) Kruh pomeni angelski kruh, ktereга je Jezus pri zadnji večerji v hrano naših duš svoji Cerkvi izročil.

2.) Kolači nas spominjajo trnjeve krone, ktero je Jezus Kristus na svoji glavi nosil.

3.) Meso nas spominja na vélikonočno jagnje, ktero so morali Judje za Véliko noč (od tod »vélikonočno«) zaklati in pečeno jesti. Pomeni pa tudi trpljenje, ktero je Jezus na svojem telesu prestal.

4.) Hren je hud in nekoliko grenak. Česa nas pa spominja? Spominja nas grenkih zelišč, s kterimi so Judje vélikonočno jagnje jedli, in pa Jezusovega bridkega trpljenja in njegove grenke smrti.

Žirca: hren, trn, je zemlja.

LIII. Jezus gre v nebo.

Po svojem vstajenji Jezus ni šel precej v nebesa. Bil je še štirideset dni na zemlji. Kaj je pa delal ta čas? Ali je morebiti hodil od kraja do kraja učiti? Ne, učil ni več. Tudi z apostoli ni bil vedno, kakor poprej. Le *prikazoval* se jim je od časa do časa in govoril ž njimi. Prihajal je k njim pri zaprtih vratih. Vrat ni odpiral, kar nenadoma je bil pri njih, ne da bi bili vedeli, kod je prišel. Pridružil se jim je na poti, opravljen kot popotnik (Emavs). Prikazal

se jim je na jezeru (tiberijskem), ko so ribe lovili. Jedel je ž njimi. Dal se jim je tudi z roko prijeti. — To je delal zato, da bi jih prepričal, da je resnično od smrti vstal.

Štirideseti dan po svojem vstajenji (bil je četrtek) prikazal se je Jezus apostolom v Jeruzalemu v tisti dvorani, kjer je (na Veliki četrtek) obhajal ž njimi zadnjo večerjo. Našel jih je za mizo pri jedi. Prisedel je k njim in jedel ž njimi. Po jedi jih je peljal na Oljsko goro, četrť ure od mesta. Tu jih je blagoslovil. Med blagoslavljanjem se je začel vzdigavati od zemlje. Vedno više je plavalo njegovo telo. Strmé so gledali apostoli za njim, dokler jim ga ni vzel oblak izpred oči. — Ni šel pa sam v nebesa. Vzel je s seboj pravične, ki so bili pred peklom.

Kako veličasten je bil ta vhod v nebesa! Angeli so mu prišli naproti. Oče nebeški ga je z veseljem sprejel in zraven sebe na desnico posedel.

* * *

Jezus je šel z Oljske gore v nebesa. Na Oljski gori je začel tudi trpeti. Trpljenje bo tudi tebi pot v nebesa, ako ga voljno prenašaš. — Jezus je šel o poldne v nebesa. Kakor je bil nekđaj Adam zapoden iz raja kmalu popoldan (I. Mojz. 3, 8), tako je šel drugi Adam, Kristus, precej popoldan v nebeški raj, ter ga odprl Adamovim otrokom. — V nekterih krajih (n. pr. v Tolminu) imajo na Vnebohóh procesijo po polji. Nemci ji pravijo »Oeschprocession« ali »großer Flurgang«. Ta obhod nas spominja poti, ki so jo prehodili ta dan apostoli iz Jeruzalema skoz Betanijo na Oljsko goro in s te gore nazaj v Jeruzalem. — Velikonočna sveča se pri véliki maši po evangeliju ugasne. Podoba od mrtvih vstalega Zveličarja se z oltarja vzame in odnese. To pomeni, da je Jezus nehal biti vidno pričujoč na zemlji.

* * *

Jezusa ni bilo več videti. Apostoli so pa še vedno gledali za njim. In glej! dva angela v belih oblačilih sta stala zraven njih in jim rekla: „Možje Galilejci, kaj stojite in gledate v nebo! Ta Jezus, ki je bil vzet od vas v nebo, pride zopet, kakor ste ga videli iti v nebo.“ Nato sta angela izginila in apostoli so se vrnili veseli v Jeruzalem.

LIV. Jezus pošlje svetega Duha.

Po vnebohodu Jezusovem so se vrnili apostoli v Jeruzalem. Zbrali so se tam z Marijo in učenci Gospodovimi v prostorni dvorani. Bilo je vseh vkup blizu 120. Celih devet dni so preživeli v pobožnih pogovorih in skupni molitvi. Deseti dan so bile Vinkošti, judovski praznik. Od vseh krajev so se stekali ljudje v Jeruzalem, kakor pri nas ob nedeljah k službi božji. Okoli *devete* ure zjutro nastane okoli hiše, v kateri so bili apostoli, šumenje, podobno močnemu vetru. In z neba doli so se prikazali nad glavami apostolov *ognjeni jeziki*, t. j. majhni plameni, jezikom podobni. Apostoli so prejeli sv. Duha v podobi ognjenih jezikov. — Zakaj pa v ti podobi? Čemu imamo jezik? Da govorimo ž njim. Apostoli so pa *moral*i govoriti. Zapovedal jim je namreč Jezus, predno je šel v nebesa, da naj gredó po svetu učiti *vse* ljudi njegov nauk. Sami od sebe pa niso mogli učiti, pomagati jim je moral sv. Duh. Kako jim je pa pomagal? Kdor hoče druge učiti, mora znati njih jezik. Če bi šel med Nemce ali Lahe, ne bi jih razumel. Pa tudi oni bi tebe ne razumeli. Sv. Duh je apostolom čudežno pomagal, da so znali in govorili jezike vseh ljudi.

Sv. Duh je pa še drugače pomagal apostolom. Če po temi kaj iščeš, ali lahko najdeš? Zakaj ne? Kaj moraš imeti? Luč, torej ogenj. Ogenj razsvetli, da vidimo. Ogenj nam razsvetli oko, da vidimo, česar potrebujemo. Sv. Duh je razsvetlil apostolom pa *um*, da so se vsega spominjali in vse jasno umeli, kar jih je Jezus prej skozi tri leta učil.

* * *

Ogenj pa tudi *greje*. Če te v roke in noge zebe, ne moreš ne prav delati, ne hoditi. Lesén si. Če se pa ogreješ, delaš in hodiš naglo in pa z veseljem. In pa tudi več moči imaš. — Apostole je sv. Duh ogrel, da so z veseljem pridigali. Dal jim je moč, da so povsod brez strahú govorili.

Preganjali so jih, bali se pa niso nikogar, tudi takrat ne, ko so jim žugali, da jih umorijo.

Kar je bilo na vinkoštno nedeljo ljudi v Jeruzalemu, skoro vsi so se zbrali okoli hiše, v kateri so bili apostoli. Nenavadno šumenje jih je tje gnalo. Peter je stopil pred nje in začel brez strahu pridigati. Govoril je blizu tako-le: „Možje, Izraelci! Velik greh ste storili: Jezusa ste križali. Jezus je Odrešenik. Vstal je od mrtvih in sedi na desnici božji. Danes je svetega Duha čez nas razlil. Obžalujte svoje grehe! Delajte pokoro! Dajte se krstiti! Potem prejmete tudi vi sv. Duha.“

Mirno so ga poslušali. Besede njegove so jim šle k srcu. Okoli *tri tisoč* se jih je dalo krstiti že tisti dan. In so prejeli sv. Duha.

LV. Sveta Cerkev.

Tistim, ki so na vinkoštno nedeljo Petrovim besedam vérovali in se dali krstiti, rekli so „*kristjani*“. Kaj so pa vérovali? Vérovali so v Jezusa Kristusa, t. j. za résnico so imeli, da je Jezus Kristus Sin *božji* in da je njegov nauk *pravi*. „Kristjani“ so torej tisti, ki v Jezusa Kristusa vérujejo in so krščeni. Teh 3000 kristjanov je sprejel sv. Peter v *družbo* in jim je bil *poglavar* ali najvišji (ukazoval jim je, kar se mu je zdelo potrebno; oni so ga pa slušali). Rekel sem, da jih je sv. Peter v „družbo“ sprejel. Kaj pa je „družba“? Vi pravite, da hodite ob določenih dnevih v „družbi“ k sv. maši. Kaj hočete s tem reči? Reči hočete, da ne hodite vsak posebej (posamič) k sv. maši, ampak da vas hodi več vkup. Družba je več ljudi vkup. K sv. maši hodite po razredih. Z razredom hodi tudi učitelj-razrednik. Pod njegovim vodstvom in nadzorstvom hodite k sv. maši.

Družba kristjanov pod vodstvom sv. Petra ima posebno ime. Pravimo ji „*sveta Cerkev*“. Kedar molite v apostolski veri: „Vérujem v sveto . . . Cerkev“, ne smete misliti na

poslopje, v katerem se služba božja obhaja, ampak na družbo kristjanov pod vodstvom sv. Petra.

Ali je pa *samo* sv. Peter kristjane v to družbo sprejemal? Ne, ni jih sprejemal samo on; sprejemali so jih tudi drugi apostoli. Po vinkoštnih praznikih so šli apostoli po Jezusovem ukazu po svetu učiti. Tiste, ki so njih nauk poslušali in v Jezusa verovali, so krščevali in, kakor sv. Peter, v družbo sprejemali. Kolikor je bilo apostolov, toliko je bilo tudi družb. Te družbe pa niso bile same svoje. Nobena ni drugi rekla: Meni za-te ni mar, jaz sem sama svoja. Bile so med seboj *zedinjene* kakor verižni udje. Bilo je n. pr. tako, kakor z našo šolo. Naša šola je *čveterorazredna*. Razredi so *štirje*, šola je pa le *ena*. Družb je bilo *več*, Cerkev je bila pa le *ena*.

* * *

V naši šoli so *štirje* učitelji. Eden izmed njih je *voditelj*. Vsak učitelj je sam svoj, vsak poučuje in vodi svoj razred. V nekterih rečeh je pa voditelju *podrejen*, in ima dolžnost slušati ga. — Apostolov je bilo *dvanajst*. Vsak je učil in sprejemal tiste, ki so v Jezusa verovali in se dali krstiti, v „družbo“. Pa čeravno je bil vsak sam svoj, v nekterih rečeh je bil vendar sv. Petru podrejen in je imel dolžnost slušati ga. Sv. Peter je bil torej na *višji* stopinji, bil je *več* ko drugi apostoli. Bil je njih *poglavar* (voditelj).

Sv. Peter se je proti drugim apostolom kot poglavar tudi *obnašal*. Kako pa? Voditelj pride včasih v vaš razred, da poizvé in se prepriča, kako se učite, kako spoštujete svojega učitelja-razrednika, ali hodite redno v šolo, da vas po potrebi podučí ali pa tudi posvari. — Tudi sv. Peter je *obiskaval* „družbe“, ki so jih drugi apostoli ustanovili. Čemu jih je pa obiskaval? Da je poizvédoval, kako živijo, kako se jim godi, česa jim je treba, in da je tiste, ki so se v čem pregrešili, kaznoval. (Ananija in Safira. — Simon.)

Sv. Peter je umrl, umrli so tudi vsi drugi apostoli. Kako je bilo po njih smrti pa ž njih družbami? Ali so bile potem

brez učenikov in voditeljev? Ne, niso bile brez njih. Kako, da ne? To je bilo tako: Apostoli so izbrali nekaj pobožnih in v veri dobro podučениh mož, in jim dali (s pokladanjem rok in z molitvijo) ravno tisto oblast (moč), katero so sami imeli. Tem možem pravimo *škofje*. Škofje so torej *nasledniki* apostolov, t. j. na njih mestu so in opravljajo službo, katero so oni opravljali.

Kako je bilo po smrti sv. Petra pa z *najvišjim* vodstvom sv. Cerkve? Tudi to *ni* prenehalo. Sv. Peter je bil 25 let škof v Rimu in je ondi tudi umrl. Predno je umrl, dal je oblast, katero je sam imel, nekemu drugemu (svojemu učencu *Lin-u*). Ta je bil njegov *naslednik*. Naslednik ima pa ravno tisto oblast, kakor njegov prednik (t. j. tisti, ki je bil pred njim v službi). Ker je bil sv. Peter poglavar Cerkve, bil je poglavar tudi njegov naslednik. Poglavar sv. Cerkve je *vsakokratni* škof *rimski*. Imenuje se *papež* (t. j. oče) ali *sveti Oče*. Prvi papež je bil sv. Peter.

* * *

Naša šola ima enega *voditelja*, tri *učitelje* in več sto učencev (*poslušalcev*). Tudi Cerkev ima enega voditelja (papeža), več učiteljev (škofov) in mnogo poslušalcev (vérnikov, kristjanov). Papež in škofje imajo oblast (smejo) in dolžnost (morajo, ukazano jim je) *učiti*. Zato imenujemo papeža in škofo skupaj *učecho Cerkev*. Vérnikom pa, ki imajo dolžnost papeža in škofo (v versko-nravnih rečéh) poslušati in slušati, pravimo *poslušajoča Cerkev*.

Rekel sem: Papež in škofje imajo oblast in dolžnost učiti. S *čegavo* oblastjo pa učijo, ali pa: *Kdo* jim je rekel, da *smejo* in da imajo *dolžnost* učiti? Papež in škofje učijo z oblastjo *Kristusovo*, ali pa z drugimi besedami: *Kristus* jim je ukazal učiti. To vam moram razjasniti. — Dokler je bil Jezus *vidno* na zemlji, učil je *sam*. Učil je lepo, zato mu ni manjkalo poslušalcev. Mnogo jih je vanj verovalo in za njim hodilo. Zbral je okrog sebe 12 apostolov, 72 učen-

cev in nekaj vérnikov obojega spola. Jezusu pa ni bilo zadosti, da so samo *ti* vanj verovali in po njegovem nauku živeli. Prišel je na svet, da naj bi *vsi* ljudje vanj verovali in v nebesa prišli. Vseh pa ni mogel *sam* učiti, ker je šel v nebesa. Predno je pa v nebesa šel, dal je oblast, katero je sam imel, dvanajsterim apostolom, in sicer *samo* njim, in ne tudi drugim vernikom. Dal jim je pa to oblast približno tako, kakor da bi jim bil rekel: Zdaj se povrnem v nebesa, in ne bom več učil. Kar sem jaz učil, učite po mojem odhodu pa vi, ki ste bili moji učenci. Zato vam je pa treba moje oblasti, in to vam zdaj dam: „Pojdite in učite vse narode in krščujte jih v imenu Očeta in Sina in svetega Duha; učite jih izpolnovati vse, karkoli sem vam zapovedal.“ (Mat. 28, 19. 20.) Pride pa čas, da tudi vi ne boste mogli učiti (ker vas vzamem k sebi v nebesa), tedaj dajte oblast, katero ste od mene prejeli, *drugim*.

* * *

Kdo pa so ti „drugi“, katerim so dajali apóstoli (po Jezusovem povelji) oblast učiti? Škofje so s papežem vred. Škofov je več na svetu. Škofa imamo tudi mi. Ali veste, kje je naš škof? Naš škof ima dolžnost (ukazano mu je) učiti. Sam pa ne more povsod učiti, zato ima svoje pomočnike. Kdo pa so njegovi pomočniki? *Mašniki* so škofovi pomočniki in učijo tam, kamor jih škof pošlje. Jaz, ki vas učim, sem tudi škofov pomočnik. Učim vas v njegovem imenu, t. j. on mi je dal oblast (moč) učiti, on mi je tudi ukazal učiti.

Kdor ima oblast druge učiti, ta ima oblast tudi *zapovedovati* jim. Učitelj vas uči pisati, računati itd., ker ima oblast za to. Učitelj ima pa tudi oblast ukazovati (zapovedovati), koliko se imate n. pr. naučiti danes, koliko jutri. Če kdo izmed vas ne stori, kar se mu je v šoli zapovedalo, sme ga učitelj kaznovati, in ga tudi kaznuje (pridrži ga po pouku v šoli, ali pa mu ukaže, da naj to in to doma spiše, prepiše itd.).

Sveti Cerkvi (papežu in škofom) je dal Jezus Kristus oblast učiti, dal ji je s tem pa tudi oblast vérnikom zapovedovati ali *zapovedi* dajati. In sv. Cerkev je zapovedi tudi dajala in jih po potrebi še daje. — Cerkvene zapovedi, ktere moramo pred vsem natančno znati, so te-le:

- 1.) Posvečuj zapovedane praznike.
- 2.) Bodi ob nedeljah in zapovedanih praznikih s spodobno pobožnostjo pri sveti maši.
- 3.) Pôsti se zapovedane postne dni.
- 4.) Spovej se svojih grehov postavljenemu spovedniku vsaj enkrat v letu, in o vélikonočnem času prejmi sveto Rešnje Telo.
- 5.) Ne obhajaj ženitve o prepovedanih časih.

* * *

Opazka. Nauk o Cerkvi razložiš otroku najlažje po genetični metodi. Izprva, dokler otrok ni še razvit, je dosti, da zna Cerkev (božjo ustanovo) od cerkve (poslopja) ločiti, in da vé, kdo je dal zapovedi, katerim pravimo »cerkvene«. Bolj natanko razlagaj ta nauk učencem v viših razredih (oddelkih), da bodo do dobrega umeli, kaj da je ta ustanova božja, namreč: Med ljudmi še živeči in delujoči Kristus.

LVI. Cerkvene zapovedi razložene.

1. zapoved.

1.) *Posvečuj zapovedane praznike.* — En dan v tednu nam je odločen za počitek. Ta dan je nedelja. Ob nedeljah ne smemo delati, moramo pa v cerkev hoditi in pobožna dela opravljati. Zraven nedelj so pa še *drugi* dnevi, ktere moramo posvečevati. Ti dnevi so *prazniki*. Prazniki so n. pr. Božič, Razglašenje Gospodovo itd. Kdo je praznike postavil? *Sv. Cerkev* jih je postavila. Zato pravi prva cerkvena zapoved: Posvečuj zapovedane praznike. *Kako* jih je treba pa posvečevati? Ravno tako, kakor *nedelje*. Tudi o praznikih ne smemo delati, moramo pa v cerkev hoditi.

Kolikeri so prazniki, ktere je postavila sveta Cerkev? Prazniki, ktere je postavila sveta Cerkev, so: 1.) prazniki Gospodovi, 2.) prazniki Matere božje, 3.) prazniki svetnikov.

Gospodovih praznikov je *sedem*. Ti so: 1.) Božič (25. decembra). — 2.) Obrezovanje Gospodovo ali Novo leto (1. januarja). — 3.) Razglašenje Gospodovo ali sv. trije Kralji (6. januarja). — 4.) Vélika noč (med 22. marcijem in 25. aprilom. Najzgodniša Vélika noč je 22. marcija in najpoznejša 25. aprila. Vélika noč je namreč prvo nedeljo po ščipu, ki pride za pomladanskim enakonočjem). — 5.) Kristusov vnebohod (40 dni po Véliki noči). — 6.) Vinkošti (50 dni po Véliki noči). — 7.) Sv. Rešnje Telo (v četrtek po prvi povinkoštni nedelji).

Marijinih praznikov je *pet*. Ti so: 1.) Brezmadežno spočetje Marije Device (8. decembra). — 2.) Darovanje Gospodovo ali Svečnica (2. februarja). — 3.) Oznanjenje Mariji Devici (25. marcija). — 4.) Vnebovzetje Marije Device ali véliki Šmaren (15. avgusta). — 5.) Rojstvo Marije Device ali mali Šmaren (8. septembra).

Svetniški prazniki so *trije*. Ti so: 1.) God sv. Štefana (26. decembra). — 2.) God sv. apostolov Petra in Pavla (29. junija). — 3.) God Vseh svetnikov (1. novembra). — Zraven teh praznikov obhaja vsaka škofija še god svojih deželnih patronov.

2. zapoved.

2.) *Bodi ob nedeljah in zapovedanih praznikih s spodobno pobožnostjo pri sv. maši.* — Nedelje in praznike moramo posvečevati. Sosebno pa moramo ob nedeljah in zapovedanih praznikih pri sv. maši biti. Da na to ne pozabimo, dala je sv. Cerkev *posebno* zapoved. Ta zapoved je *druga* (cerkvena) zapoved. — Torej pri sv. maši moramo biti ob nedeljah in zapovedanih praznikih, in sicer pri *celi* maši. In *kako* moramo biti pri sv. maši? S spodobno *pobožnostjo*. Kaj je to? To pomeni: Pazi na to, kar se na oltarju godi,

in ne na drugo. Ne misli ne na šolo, ne na dom. Ne oziraj se okoli. Ne glej, kako so drugi oblečeni. Ne menjavaj s tovarišem bukvic, podobic itd.

* * *

Zoper drugo cerkveno zapoved se *pregrešite*: 1.) Če k sv. maši ne greste, in bi lahko šli. 2.) Če pridete *prepozno* k sv. maši, in ste tega *sami* krivi. — Če ste bolni, če je vreme grdo, če nimate spodobne obleke in vas stariši zato v cerkev ne pustijo, — nimate greha. 3.) Najbolj se pa pregrešijo zoper to zapoved otroci, ki gredó igrati ali kam drugam, namesto da bi šli k sv. maši.

Kaj se ima ob nedeljah in zapovedanih praznikih *domá* storiti, ako se v cerkev ne more? Škof Slomšek odgovarja na to vprašanje tako-le: 1.) Ko pride čas farnega opravila, *obrni se* in *glej* proti farni cerkvi, ter stopi v *duhu* v sredo med zbrane vérnike. 2.) Vzemi *molitvene bukvice* ali *rožni venec* (molek) v roke, in opravi mašne molitve. 3.) Kedar pridejo od službe božje domov, poprašaj, prosi jih, da naj ti kaj od pridige povedó. Tako si tudi doma drugo cerkveno zapoved dopolnil. (Drobtin. 1855, str. 29, 30.)

3. zapoved.

3.) *Pósti se* zapovedane *postne dni*. — Ta zapoved nam *dvojno* zapoveduje: 1.) *Postiti se* ob določenih dnevih. 2.) *Zdrževati se* ob določenih dnevih *mesnih jedí*. Prvi del te zapovedi (posti se, t. j. jej samo *enkrat* na dan [pri kosilu] do sitega) ne zadeva otrok. Zakaj ne? (Glej XXXI. katehezo.) — Drugi del (zdrži se mesnih jedi) zadeva pa tudi otroke. (Glej XXXI. katehezo.)

4. zapoved.

4.) *Spovej se svojih grehov postavljenemu spovedniku vsaj enkrat v letu, in o vélikonočnem času prejmi sveto Rešnje Telo.* — Tudi v ti zapovedi nam sv. Cerkev *dvojno* zapoveduje.

Prvič, da se moramo *vsako* leto vsaj (najmanj) *enkrat* spovedati. Dobro je, da gre človek *večkrat* v letu k spovedi, in to sv. Cerkev tudi želi in priporoča. Enkrat v letu pa *mora* iti. Spovedati se mora *postavljenemu* spovedniku, t. j. mašniku, kteremu je dal škof *oblast* spovedovati. Drugič zapoveduje ta zapoved, da moramo vsako leto najmanj enkrat, in sicer o *vélikonočnem* času, prejeti sveto Rešnje Telo. Kdaj je vélikonočni čas? Vélikonočni čas je prav za prav le od Cvetne nedelje do Bele nedelje, torej en teden *pred* Véliko nočjo in en teden *po* Véliki noči. Škofje smejo pa po razmerah raznih krajev vélikonočni čas več ali manj podaljšati.

5. zapoved.

5.) *Ne obhajaj ženitve o prepovedanih časih.* — Ta zapoved ne zadeva otrok.

LVII. Marijino vnebovzetje in kronanje.

Jezus je šel štirideseti dan po svojem vstajenji v nebesa, svoje Matere pa ni vzel s seboj. Pustil jo je na zemlji in izročil sv. Janezu apostolu v skrb in varstvo. Živela je pri njem večjidel v Efezu, kjer je bil za škofa. Skrbel je za njo, kakor skrbi dober otrok za svojo mater. Ničesa ji ni manjkalo, pravega veselja pa vendar ni imela: hrepenela je po svojem Sinu.

Preteklo je bilo že precejšno število let po Jezusovem vnebohodu, ko je Marija rekla sv. Janezu, da naj jo pelje v Jeruzalem. To pa zato, ker ji je bilo bržkone po angelu razodeto, da se njeno življenje koncu bliža. Želela je zatisniti oči tam, kjer je Zveličar učil, trpel in umrl. Umrla je na Sijonski gori, ne za starostjo ali boleznijo. Tudi trpela ni, kakor trpé drugi ob smrtni uri. Hrepenenje po nebesih je ločilo njeno dušo od deviškega telésa. Mirno in sladko

je zaspala. Pobožne žene so povile njeno telo v tanko platno. Apostoli so jo pokopali z veliko slovesnostjo na vrtu Getsemani. Tri dni so čuli in molili na njenem grobu, le apostola Tomaža ni bilo zraven. Četrty dan je prišel tudi on. Ker je želel Marijino truplo počastiti, odvalili so apostoli kamen od groba. Bil je pa prazen, le platno je bilo še v njem in je dajalo prijetno vonjavo od sebe. Kam je šlo pa telo Marijino? V nebеса je bilo vzeto. Ni pa vstalo iz groba ob svoji moči, kakor je Jezus vstal; ampak Bog je Marijo obudil in angeli so jo nesli z dušo in s telesom v nebеса.

Ko je bila preblazena Devica Marija pripeljana v nebеса, sprejeli so jo nebeški domačini, angeli in svetniki, z velikim veseljem. Jezus jo je posadil, z zlatim oblačilom ogrnjeno, na svojo desnico kot kraljico svetnikov, in ji je dejal na glavo krono dvanajsternih zvezd.

Nebeški angelci pojó,
Marijo v sveti raj nesó.
Postavi Bog jo v večno čast,
Nad zemljo dá, nebó oblast.
Raduj se, o Marija, Ti!

Kraljici venča glavo zdaj
Dvanajstih zvezd bliščeči žar.

* * *

Rožnica. — Spomin Marijine smrti in njenega vnebovzetja obhajamo 15. avgusta. Praznik Marijinega vnebovzetja ima različna imena: »Vélíki Šmaren«, »vélíka Gospojnica«, »vélíka Maša«. Po Goriškem se imenuje »Rožnica«. — Rožnica ima ime od rož. Na praznik vnebovzetja M. D. so imeli namreč nekdanjo navado in jo imajo v nekterih krajih (n. pr. v Tolminu) še dandanašnji, hoditi k službi božji s šopki cvetlic v rokah. Sv. Cerkev je dodala novejšemu rimskemu pravilniku (Rituale rom.) tudi posebne molitve, s kterimi se te cvetlice slovesno blagoslovljajo. Z rožami hoče ljudstvo častiti Marijo, skrivnostno Rožo. Meša jih pa tudi živini med klajo, da bi se dobro redila, ako je zdrava, in ozdravela, ako je bolna. Ob hudi uri jih zažiga in kadí ž njimi, da bi si obvarovalo polje toče in povodnji, dom strele in požara. Na to rabo blagoslovljenih cvetlic in zelišč merijo tudi omenjene pravilnikove molitve. (Gl. Cvetje l. 1894.)

LVIII. Častitljivi del rožnega venca.

Na vélikonočno nedeljo na vse zgodaj je Jezus od mrtvih vstal. Bil je potem še štirideset dni vidno na zemlji in šel v nebesa. Deset dni po svojem vnebohodu je poslal v Jeruzalemu zbranim apostolom sv. Duha v podobi ognjenih jezikov. Z apostoli je bila tisti dan tudi Marija v Jeruzalemu. Pozneje je šla k sv. Janezu apostolu, ki je kakor pravi sin za njo skrbel, dokler ni umrla. Umrla je v Jeruzalemu. Apostoli so jo slovesno pokopali, njeno telo pa ni ostalo v grobu. Bog jo je obudil, in angeli so jo nesli z dušo in s telesom v nebesa. Nebeščani so jo z neznanim veseljem sprejeli, Jezus jo je pa kot kraljico nebes kronal.

* * *

To, kar sem vam zdaj povedal, premišljujemo v *častitljivem delu* rožnega venca. Skrivnosti častitljivega dela rožnega venca so te-le:

- 1.) Ki je od mrtvih vstal.
- 2.) Ki je v nebesa šel.
- 3.) Ki je svetega Duha póslal.
- 4.) Ki te je, Devica, v nebesa vzal.
- 5.) Ki te je, Devica, v nebesih kronal.

Dodatek.

Kateheze so, hvala Bogu! dovršene.¹⁾ Namenjene so v prvi vrsti katehetom, ki podučujejo prvence. Dokler otrok ne zna brati, naj se ne uči iz bukev.²⁾ Učenec, ki le za silo bere, uči se mehanično in si ob enem slabí tudi spomin, namesto da bi ga ostril. — In ali se res mora dajati otroku že *prva leta* katekizem v roko? Kako je učil Jezus? Kako so učili apostoli? Kako so lomili kruh božje besede veroučitelji, dokler ni bilo katekizma? „Od ust do ust“ je najkrajša pot do otroškega uma in srca. *Fides ex auditu.* (Rom. X., 17.)

Učne tvarine bi bil sicer obdelal lahko še več, kakor sem je. Obdelal sem je le toliko in ne več z ozirom na število verouku odmenjenih tedenskih učnih ur.

Morebiti poreče kdo, da sem katehezam preveč *liturgike* vpletel. Meni se zdi da ne, če jo katehet pametno porabi. Obredov Vélikega tedna n. pr. se udeležujejo odrasčeni le malo, otrokom je pa pravo veselje hoditi tiste dni k službi božji. S kakim veseljem nosijo oljke blagoslavljat! Kako vzdigujejo „butare“, ko jih mašnik-obrednik kropi in kadi. Otrók je pri raznih cerkvenih opravilih navadno vse polno, in katehet naj bi jim pomen svetih časov in obredov popolnoma prikrival? Odrasčeni bi se morebiti ne odtegovali toliko službi božji, ko bi jim bil kdo v mladosti pomen cerkvenega leta in cerkvenih obredov primerno razlagal.

Kaj pa naj rečem o *osnovi* katehez? Kateheze kažejo same svojo osnovo, zato mi o nji še govoriti ni treba.

O *rabi* katehez ima veroučitelj zadostno vodilo v naslednjem:

¹⁾ Spisaval sem jih sam sebi. Dal sem jih na svetlo, ker je to želel in mi svetoval goriške nadškofije višji šolski nadzornik, č. kanonik in odsluženi c. kr. profesor verstva, *msgr. Andrej Marušič*. Bodi mi torej dovoljeno izreči mu tu svojo srčno zahvalo za to, za marsikak opomin in za dobroto, da je popravljat tiskopis.

²⁾ Im 1. und 2. Schuljahre gibt es noch kein Religionsbuch. Die Kinder können ja noch nicht einmal gut lesen, umsoweniger das Gelesene auffassen. Erst im 3. Schuljahre kommt der Katechismus in Verwendung. (Spirago.) — Sicer pa naj bodo katehetu tudi v tem učni načrti vodilo.

I.

1.) Učenci morajo znati navadne molitve na pamet (iz glave), in sicer bogoslovno in slovniško pravilno. Da se jih prav naučé, naj jih molijo pogostoma skupno s katehetom. Ne moli pa vedno enega in istega, ampak razvrsti molitve na posamezne učne ure. Ker je pa verstvu malo ur odmenjenih,¹⁾ pomaga naj ti pri tem svetni učitelj. Svetni učitelj sicer ni dolžan ponavljati, kar katehet uči,²⁾ dolžan je pa pred ukom in po uku *moliti*. Dogovori se z njim, kaj naj se moli danes, kaj jutri, kaj pred podukom, kaj po poduku.

V šolah s poldnevnim podukom, in teh je menda največ, dale bi se molitve na posamezne dni tedna n. pr. tako-le razdeliti:

	Pred ukom	Po uku
Ponedeljek	Molitev k angelu várihu.	Angelovo češčenje.
Torek	Jutranja molitev.	Apostolska vera.
Sreda	Molitev pred jedjo.	Večerna molitev.
Petek	Apostolska vera.	Molitev po jedi.
Sabota	Molitev pred podukom.	Molitev po poduku.

Ta načrt naj visi na steni zraven urnika.

2.) Ni pa zadosti, da zna otrok le pravilno moliti; vedeti mora tudi, *kaj* moli. Razlagaj mu torej besede dotičnih molitev, da ga ne zadene graja: „To ljudstvo me časti z ustnicami, njih srce je pa daleč od mene.“ (Mat. 15, 8.) Nekatere cvetlice cvetó zgodaj spomladi. Če so takrat brez cvetja, navadno ne cvetó več.

1) Veliko na boljšem so v tem oziru na Nemškem. — Na *Bavarskem* so odločene vérske poduke v prvem in drugem razredu po štiri ure na teden, v tretjem in četrtem razredu po šest ur, v petem, šestem in sedmem razredu po pet ur; torej skoro po trikrat več, kakor pri nas. (Krščanski detoljub, Ljubljana 1889.) — Primeri tudi „Lections- und Stundenplan“ v Ohler-jevi knjigi: „Lehrbuch der Erziehung und des Unterrichtes.“

2) Für die katholischen Schulen in *Württemberg* ist durch eine Verordnung der Oberschulbehörde bestimmt, dass der Lehrer in wöchentlich zwei halben Stunden zur Einübung des vom Katecheten bestimmten religiösen Unterrichtsstoffes mithelfen müsse. — Der § 22 des *badischen* Schulgesetzes vom 8. März 1868, bzw. 13. Mai 1892 verpflichtet die Lehrer zur Mitwirkung bei Ertheilung des Religionsunterrichtes, indem er bestimmt: Der Religionsunterricht wird durch die betreffenden Kirchen- und Religionsgesellschaften besorgt und überwacht. Sie werden bei Ertheilung desselben durch den gemäß § 26, Abs. 3 als befähigt erklärten Schullehrer unterstützt. Zu diesem Zwecke sollen aus dem wöchentlichen Stundendeputat eines Lehrers, soweit erforderlich, je sechs Stunden verwendet werden. (Dr. Knecht, Prakt. Commentar.)

Otrok, ki se v šoli ne navzame duha prave molitve, ostane navadno vse svoje žive dni površen molicvec.

3.) Gojenca, ki zna pravilno moliti in tudi vé, kaj moli, napeljuj k *pobožnosti*. Sredstva prave pobožnosti so pa pobožne *vaje*. Uči svoje gojence, kako naj se priporočajo zjutro in zvečer Bogu, materi božji in svojemu angelu várihu; kako naj molijo pred jedjo in po jedi; kako naj rečejo, ko gredó memo cerkve, pokopališča, znamenja, križa itd.

4.) Nič pa toliko ne pospešuje prave pobožnosti, kakor življenje po duhu cerkvenega leta.¹⁾ Katehet, ki svojim gojencem namena in pomena cerkvenega leta ne pojasnjuje, zanemarja glavno sredstvo vérsko-moralne vzgoje.

5.) S cerkvenim letom v tesni zvezi je cerkvena *pesem*, ki seznanja mislečega vérnika z najbolj vzvišenimi skrivnostmi

¹⁾ V nemških državah se ozirajo tudi „šolska berila“ na cerkveno leto. V roki imam knjigo, ki se rabi v ljudski šoli v *Westfaliji*. Iz nje naj navedem za naš namen naslednje: I. Za *božično dobo*: 1. Der Advent. 2. St. Nikolaus. 3. Das Christkind. 4. Die Kinder bei der Krippe. 5. Stille Nacht. 6. Die vergoldeten Nüsse. 7. Gebet an den heiligen Christ. 8. Liebe Jesu. 9. Neujahr. 10. Die hl. Agnes. 11. Der Dom zu Köln (tam se hranijo in časté ostanki sv. treh Kraljev). 12. Die Flucht nach Ägypten. 14. Das Jesuskind im Walde. — II. Za *velikonočno dobo*: 1. Die heiligen Bilder. 2. Liebe Jesu. 3. Ostern. 4. Gott lebt noch. 5. Osterlied. 6. Auferstehen! 7. Nach Oben! — III. Za *vinkoštno dobo*: 1. Gott Vater. 2. Stilles Gotteslob. 3. Der fromme Graf von Habsburg (za praznik sv. R. Telesa). — IV. Za *praznike Matere božje*: 1. Ave Maria. 2. An den Festtagen der heil. Mutter Gottes. — V. Za *praznik angelov várihov*: 1. Des Kindes Engel. 2. Zum heiligen Schutzengel. 3. Von den Engeln. — VI. Za *praznike svetnikov*: 1. Der hl. Ludgerus (26. marca). 2. Der hl. Bonifacius (5. jun.). 3. St. Vitus (15. jun.). 4. Der hl. Augustinus (28. avg.). 5. Der hl. Hubertus (3. nov.). 6. Der hl. Martin. — VII. Za *vernih duš dan*: 1. Bei dem Grabe meines Vaters. 2. Die gute Mutter. — VIII. Za *praznik deželnega patrona*: Die Stadt Paderborn (tam se časti sv. Liborij, škof).

In dem dreibändigen Lesebuche für Volksschulen . . . sind nicht blos zahlreiche naturwissenschaftliche, geschichtliche, geographische und heimatkundliche Lesestücke, sondern auch Schilderungen aus der Kirchengeschichte, Lebensbeschreibungen von Heiligen, wie auch eine Übersicht und Auslegung der katholischen Feste enthalten. Der zweite Band dieses Lesebuches enthält 339 Lesestücke in acht Abtheilungen. . . . In der fünften Abtheilung sind die Lebensbeschreibungen des hl. Ambrosius, des hl. Augustinus, des hl. Benedictus, Papst Gregor des Großen, des hl. Franciscus von Assisi, der hl. Elisabeth, des hl. Ludwig, des Papstes Leo IX. Das letzte Stück dieser Abtheilung ist die Papsthymne. Die sechste Abtheilung bringt Lesestücke über die Geburt, das Leben und das Leiden des Heilandes, über die katholischen Hauptfeste, über Marienstage u. s. w. (Die Volksschule in *Sachsen*. Vaterland 1897, Nr. 158).

cerkvenih časov, in budi v njem čutila in sklepe, posameznim praznikom primerne. Kakšno koprnjenje po obljubljenem Odrešeniku diha adventna pesem: „Vi oblaki ga rosite!“ Kako sladko veselje se razodeva v mnogih božičnih pesmih! In postna: „Daj mi, Jezus, da žalujem“, ni-li polna duha kesanja in pokore? Koliko veselje se razlega po velikonočni „Zveličar gre iz groba“, in kako zaupljiva prošnja v vinkoštni „Pridi, sveti Duh!“

Ko razlagaš otroku na podlagi svetopisemskih dogodbeb namen in pomen cerkvenega leta, opozarjaj ga tudi na cerkveno pesem, ki izraža skrivnost dotične cerkvene dobe. Uči ga, da bo pojoč s Cerkvijo gledal Odrešenika ležečega v jaslicah, trpečega na gori, darujočega se na križu, vstalega iz groba, vračujočega se v nebesa na desnico Očetovo. Napeljuj ga, da se bo popevaje vadal premišljevatí poveličanje Marijino, svetlobo angelov, boj in zmago svetnikov. Popevaje se bo seznanjal s skrivnostmi cerkvenega leta, živel po duhu cerkvenih časov v „svetosti in v pravici“, in enkrat prepeval veseli slavospev v nebesih.

II.

Katehetično podučevanje se ima začeti s svetopisemsko zgodbo.¹⁾ Zgodbo je treba pa pripovedovati. Kako se pripoveduje?

1.) Najprej povej, o čem boš pripovedoval. N. pr.: Danes vam povem, kako je sv. Ivan Jezusa krstil. Nato začni pripovedovati. Če je zgodba kratka, povej jo enkrat, če je daljša, povej jo večkrat. Če je pa dogodka, ki jo misliš pripovedovati, obširna, razkosaj jo v odstavke in pripoveduj odstavek za odstavkom. Ne hiti pa k drugemu odstavku, dokler učenci prvega ne znajo.

Ko si povest povedal, prepričaj se, ali so si jo zapomnili. To zveš, če izprašuješ. Izpraševaje pa razlagaj in pojasnjuj učencem neznane besede in stvari.

¹⁾ Überhaupt bildet der Unterricht in der biblischen Geschichte die Grundlage und Stütze des Katechismusunterrichtes. (Ohler, Lehrbuch der Erziehung und des Unterrichtes, str. 271.) — Nach meiner Meinung sollte in den drei ersten Schuljahren nur Biblische Geschichte und kein Katechismus gebraucht werden. Das Erklären und Einlernen von Gebeten, guten Sprüchen und Versen u. s. w. will indes damit nicht ausgeschlossen werden. (Mey, Katechesen, str. 5.)

S tem pa ni rečeno, da so »Zgodbe« „vérske bukve“ katoliških učencev. Otroku prejema to, kar mora vérovati, od učeče Cerkve, ki mu vérski nauk v kratkih in določenih stavkih v *katekizmu* ponuja. Ker pa abstraktna vsebina katekizmov otroško razumnost presega, poslužuje se véroučitelj „Zgodeb“, ki otroku kakor nekake bukve s podobami verske resnice predočujejo.

2.) Pripoveduj *počasi*. Prenaglemu govorjenju še dorastli poslušavci s svojimi mislimi ne morejo slediti, kaj še le otroci!

3.) Pripoveduj *živo* (nazorno). Katehetov govor je živ, ako tako govori, da učenci to, kar slišijo, tako rekoč z očmi gledajo in z rokami tipajo. Mrtvi črki daje katehet življenje, če tu pa tam s *poudarkom* govori in glas spreminja. Glas naj bo pa primeren občutom, ktere v gojencih obuditi želi. K živosti govora veliko pripomore tudi lična *ponaša* z rokami. Tudi oživljaš pripovedovanje, če osebe *govoreče* navajaš.

4.) Pripoveduj *dostojno*. Ne pozabi, da pripoveduješ *božjo* besedo. Govori zdaj ljubeznjivo, zdaj resno, kakor predmet zahteva. Tako pripovedovanje jasni um in gane srce.

III.

Posebno izdaten pomoček nazornemu podučevanju so *podobe* svetopisemskih dogodob.¹⁾ Da ustrežejo svojemu namenu, morajo biti: a) toliko *velike*, da jih vidijo vsi učenci; b) *zanesljive*, da predstavljajo dogodek tako, kakor ga pripoveduje sveta zgodba; c) ne smejo *žaliti* moralnega čvstva gojencev. Ali gre prednost barvanim ali nebarvanim podobam, v tem so umetniki in učitelji navskrižnih mislij. Umetniki hvalijo nebarvane, učiteljem ugajajo barvane podobe.

O *metodični* rabi svetopisemskih podob pomni to-le:

1.) Kaži učencem podobo še le potem, ko si jim dogodbo povedal in pojasnil. Če jim jo kažeš med tem, ko pripoveduješ, obračali bodo pozornost na sliko in ne na pripovedovanje. Pa tudi spodobí se ne, zgodovino našega odrešenja — dejal bi — s palico na podobi kazati. Vera je iz *poslušanja*. (Rom. X. 17.) Na kateheta naj otroci gledajo, na uho naj njegove besede vlečejo, in moléé naj poslušajo glas božji.

2.) Kar si danes pripovedoval in razlagal, pojasnuj še le *naslednjo* šolsko uro na podobi. Postopaj pa takó-le: Dogodbo povej še enkrat, da bo jasna tudi tistim, ki so jo morebiti deloma

¹⁾ Biblijskih podob ima katehet na izbiro. Eno zbirko je oskrbel tudi raj. kapit. dekan prvostolne cerkve goriške, Janez Budau. Naslov ji je: „Vierzig biblische Bilder zum Alten und desgleichen zum Neuen Testamente, herausgegeben unter Leitung und Aufsicht von Joh. Budau, Domherr und Decan am Metropolitan-Domkapitel zu Görz etc. Mit Genehmigung des hochw. fürsterzbischöfl. Ordinariates Görz. Titel und Inhalt in vier Sprachen. Im Schreiberschen Verlage zu Esslingen.“ — Najbolj znane in rabne so podobe, ki jih je izdal Herder v Freiburgu pod naslovom: „Bilder-Bibel“.

že pozabili. Nato reci: Kar ste zdaj slišali, pokažem vam na podobi. Bodite pa tihi in mirni. Vsak naj sedi na svojem mestu. Stati ne sme nobeden. S tem vzbujáš otrokom radovednost, ki se jim tudi z obličja bere. — Potem postavi podobo na stojalo, nalašč za to narejeno, ali pa na tak kraj, da jo vsi brez težave vidijo. Otroci naj jo nekoliko časa ogledujejo. Katehet naj jih med tem molčé opazuje. S tem opazovanjem spoznava dušne zmožnosti in lastnosti svojih gojencev. Eni so vsi zamišljeni v podobo, drugi jo ogledujejo le površno, nekteri je še pogledajo ne.

3.) Potem pridejo na vrsto *vaje*. Te so:

a) Katehet pokliče učenca k podobi. Dá mu paličico v roko in reče: Pokaži mi kaj na podobi. N. pr. na podobi „Jezus na Oljski gori“ pokaže učenec *Zveličarja*. Katehet ga vpraša: Po čem ga spoznaš? Otrok našteje ločivna znamenja (na gori kleči nizko priklonjen, roke po kelihu steguje, zdi se, kakor da bi hotel govoriti.) Drugi učenec pokaže na podobi *apostole*. Po čem jih spozna? Po ležanji in spanji. *Angel* podaje Jezusu kelih. Otrok ga brž spozna. Po čem? Po perotih. — S to vajo zvé katehet, koliko otroci podobo že razumejo.

b) Katehet kaže stvari in osebe na podobi, otroci jih pa imenujejo in ob enem pripovedujejo, kaj osebe delajo, oziroma, kaj se ž njimi godi. Na podobi „Jezus na Oljski gori“ kaže katehet n. pr. *drevesa*. „To so drevesa na vrtu Getsemani“, pravi otrok. Na tem vrtu (katehet kaže Jezusa) je Zveličar molil. Med tem (katehet kaže apostole) so apostoli spali. — S tem se vadijo zgodbo po podobi *pripovedovati*.

c) Katehet pokliče otroka k podobi in mu *imenuje* stvari (goro, oljke, Zveličarja itd.), ktere mu mora kazati in kazaje o njih pripovedovati, kar in kolikor zna. N. pr.: Pokaži mi drevesa na podobi. Povej mi, kdo je klečal pod njimi? Pokaži mi angela, kelih. Kaj veš o angelu, kaj pomeni kelih na podobi?

d) Preden se ta vaja začne, pošlje katehet otroke, ki so bili pri podobi, v klop. Nato začne sam kazati stvari na podobi. Kaže jih pa v *povrstnem* redu, t. j. tako, kakor se v zgodbi med seboj vežejo. Katehet torej kaže, otroci pa (posamezno, ne skupno) pripovedujejo. Če se ne znajo prav izraziti, pomagaj jim. Če povejo kaj napačno, popravi napako, ne da bi jih zavoljo tega grajal. S to vajo se otroci toliko izurijo, da zgodbo na podobi sami, in sicer v povrstnem redu kažejo in pripovedujejo.

Iz zgodbe, ktero si jim tako dopovedal in razložil, povzemi

za nje kak nauk. Kaj bi pomagalo, ko bi otroci ves katekizem ne vem kako dobro znali, po njem pa ne živeli! Nauk pa bodi njih starosti in razumnosti primeren. S *splošnimi* vodili se nič ne doseže.

IV.

1.) Véronauku je odkazano *prvo* mesto med učnimi predmeti ljudske šole, kar se samo ob sebi umeva. Noben predmet ni tako važen in obsežen, pa tudi nobenega predmeta razlaganje tako težavno! In koliko ur ti je zanj odmenjenih? Pa še teh nisi vselej gospodar. Katehetu-duhovniku nakopiči se včasih toliko stanovskih opravil, da še v šolo ne utegne iti. Kako torej doseči učni smoter? Skušnja uči, da za svoj poklic vneti učitelj z *marljivostjo* marsikaj nadomesti. *Pripravlja se torej vestno na vsako posamezno katehezo.* Premišljuje nalogo toliko časa, da boš imel učno stvarino popolnoma v svoji oblasti, in da boš vedel, kako to ali ono otrokom najumevnejše poveš. Celo izraze, katerih se misliš posluževati, določi že pred učno uro. Začetnik naj se pripravlja s peresom v roci. Kar zapišeš, premislil si jasnejše in tudi lažje v spominu ohraniš. S takim pripravljanjem si lajšaš podučevanje in pospešuješ napredek pri gojencih.

Slavni pedagog Bernard Overberg (1754—1826) nam daje v tem prelep vzgled. Kako marljivo se je pripravlj¹⁾ na poduk, kako vestno je sodil samega sebe po poduku,²⁾ kažejo nam njegovi dnevni zapiski.

¹⁾ „Vorbereitung vor dem Unterrichte und Gewissenserforschung nach demselben machte er sich zur strengen Pflicht; auf die erstere verwendete er *andert-halb* Stunde vor *jedem* Unterricht, von der Peinlichkeit und Strenge der letzteren legen viele Stellen seines Tagebuches beredten Beweis ab.“ (Bernhard Overbergs Anweisung zum zweckmäßigen Schulunterricht von Dr. J. Gansen. Paderborn, Druck Schöningh 1888.)

²⁾ (4. novemb. 1789.) „Diesen Morgen war mir der Unterricht schwer, und er war sehr unbestimmt und undeutlich. Die Ursache, welche mir in solchen Fällen die willkommenste ist, pflegt mir am ersten einzufallen: diese ist, dass ich mich nicht wohl befinde. Aber wenn ich weiter forsche, so scheint mir die Ursache eher darin zu liegen, dass ich mich nicht sorgfältig genug vorbereitet oder die Vorbereitung bis kurz vor den Unterricht verschoben habe, wodurch es geschieht, dass ich im Gedränge wegen Kürze der Zeit mich so heftig anstrenge und den Kopf zum Reflectieren unfähig mache. Dieses scheint mir diesen Morgen zur Verworrenheit des Unterrichtes etwas beigetragen zu haben. Auch kann es gerechte, mir sehr heilsame Strafe Gottes sein, weil meine Absichten nicht rein genug waren und ich zu viel auf meine Kräfte vertraute. Wahrscheinlich wird mir dies: 1. weil mir der Unterricht am öftersten in solchen Stücken zu misslingen

2.) Z vestnim pripravljanjem združuj tudi *molitev*. Katehet, ki sebi in svojim gojencem za razsvetljenje prosi, žel bo sad svojega truda v obilni meri.

3.) Dobro pripravljen stopi ob določeni uri z veselim obrazom in jasnim očesom pred svoje učence. Na očeh naj ti berejo, da jih *ljubiš*. Kdor otroke ljubi, njega tudi otroci ljubijo. Nauk iz njegovih ust jim je svet. Z veseljem storijo, karkoli jim veleva. Podobni so krotkim ovčicam, ki radi slušajo glas svojega pastirja, in gredó za njim, kamor jih pelje. — Preprijazen pa ne bodi ž njimi. Prijaznost druží z očetovsko resnobo in moškim vedenjem.

Opomba. Če otroke na poti ali kje drugde srečaš, *nagovori* jih prijazno. Kličí jih po njih *krstnem* imenu. S tem se jim posebno prikupiš. Reci n. pr.: „Bog te sprimi, Anton! kam greš?“ — „Hvaljen bodi Jezus Kristus, Marija! kje si pa bila, kaj neseš?“ Tak nagovor jim gre do srca. Veseli hité proti domu in z veseljem pripovedujejo, kaj jim je „gospod“ rekel. Taki otroci ti bodo ljubezen z ljubeznijo vračali. Si vis amari, ama. — Non bene auditur, qui non bene diligitur. (Greg. M.)

V.

Važen pripomoček katehetični vzgoji je tudi šolska *disciplina*. Brez šolskega reda in strahu ni napredka pri učencih. Zato pomni to-le:

1.) Če hočeš imeti v šoli red, drži se sam reda. Stoj ali sedi za mizo, odkoder vsacega učenca posebej vidiš.¹⁾ Ne postopaj po šoli in ne hodi od klopi do klopi. S postopanjem bi učence, ki so že tako radi razmišljeni, v raztresenju le podpiral.

2.) Ne govori *preglasno*. Kolikor glasneji je učitelj, toliko glasneji in nemirneji so učenci, ker mislijo, da na glas govoreči

pfflegt, von denen ich im voraus glaube, dass ich sie am besten vortragen werde; 2. weil ich mir hernach, wie auch jetzt, bewusst werde, dass Eitelkeit mich heimlich bestimmt hat (wenigstens zum Theil), es so und nicht anders vorzutragen.“

„O Herr, erlöse mich von diesem Übel um Deines heiligen Namens willen! Gib mir doch die Gnade, dass Dein Wille mein einziger Beweggrund werde, dass ich mich vor jedem Unterrichte selbst frage: a) Was will Gott davon gesagt haben? b) Wie will er es gesagt haben? — dass ich Deinen Willen erkenne und mich genau darnach richte!“ (Handbuch des Seelsorgers für Amt und Leben von P. Aegidius Jais, str. 109.)

¹⁾ Da se ti kak učenec ne prikrije, glej na to: Prvi učenec v drugi klopi naj ne sedi za hrbtom prvega učenca v prvi klopi, ampak *med* prvím in drugim učencem, ki sedita v prvi klopi itd.

katehet njih govorjenja in šepetanja ne sliši. Če pa *tiho* govoriš, bodo otroci po sili mirni, ker se bodo bali, da tvojih besedij ne preslišijo. Če potem kterikrat izjemoma glas povzdigneš, segal jim bo v srce. Sploh naj bo med podukom vse tiho. Nič družega naj se ne sliši, kakor govorjenje učiteljevo in odgovori učencev.

3.) Ne bodi *gostobeseden*. Kar misliš povedati, povej kratko pa dobro. Obilno govorjenje otroka le zmede. Tudi kedar svariš, ne delaj mnogo besedij. Včasih zadostuje bister pogled ali znamenje z roko, in vse je mirno. Če kdo šepeta ali z nogami drsa, potrka s svinčnikom ob mizo in reci počasi: „Tiho!“ ali: „Roke na klop!“ Razmišljenega učenca zdramiš včasih s samim pogledom k pazljivosti.

Popravki.

Na str.	3 v	1. vrsti	od zgoraj	beri:	učitelj	namesto:	učetelj.
" "	10 v	7.	" "	spodaj	" Kako	"	kako.
" "	10 v	13.	" "	zgoraj	" s čim	"	s čem.
" "	13 v	14.	" "	"	" h kraju	"	k kraju.
" "	17 v	3.	" "	spodaj	" se	"	sa.
" "	20 v	11.	" "	"	" Adam	"	Edam.
" "	22 v	8.	" "	zgoraj	" torej	"	toraj.
" "	81 v	6.	" "	spodaj	" da	"	na.
" "	85 v	1.	" "	"	" dvanajst	"	dvajset.
" "	108 v	13.	" "	zgoraj	" le	"	je.
" "	117 v	9.	" "	"	" igrat	"	igrati.

Manj važne tiskarne pogreške, zlasti ločila, naj blagovoljno vsakdo sam popravi.

❧ Kazalo. ❧

I. zvezek.

	Stran
Opomba	2
I. Znamenje sv. križa	3
II. Bog	4
III. Bog je vse ustvaril	7
IV. Bog vse vzdržuje	9
V. Bog vse vlada	10
VI. Angeli	11
VII. Angel varuh	12
VIII. Prvi človek	14
IX. Raj	16
X. Prvih starišev greh	17
XI. Prvega greha nasledki	18
XII. Izvirni greh	20
XIII. Obljubljeni Odrešenik	22

II. zvezek.

XIV. Oznanjenje Mariji Devici	27
XV. Obisk Marije Device	29
XVI. Češčena Marija	30
XVII. Angelovo pozdravljenje (češčenje)	33
XVIII. Vérne duše	36
XIX. Rojstvo Jezusovo	37
XX. Pastirji pri jaslích	39
XXI. Modri iz jutrove dežele in Herôd	42
XXII. Modri pri jaslích	43
XXIII. Darovanje v templu	45
XXIV. Sveta družina beži v Egipt	46
XXV. Dvanajstletni Jezus v templu	48
XXVI. Rožni venec	49
XXVII. Obnašanje v cerkvi	51
XXVIII. Jezusovo skrito življenje v Nazaretu	53
XXIX. Ivan Krstnik	56
XXX. Ivan krsti Jezusa	57

XXXI. Hudi duh skuša Jezusa	58
XXXII. Jezus učenik	61
XXXIII. Deset božjih zapovedi	63
XXXIV. Božje zapovedi razložene	65
XXXV. Sveti sakramenti	72
XXXVI. Molitev	73
XXXVII. Jutranja molitev	74
XXXVIII. Večerna molitev	76
XXXIX. Molitev pred jedjo in po jedi	78
XL. Oče naš	79
XLI. Jezus dela čudeže	84
XLII. Zadnja večerja	87
XLIII. Sveta maša	89
XLIV. Jezus na Oljski gori	91
XLV. Jezusa bičajo	93
XLVI. Jezusa s trnjem kronajo	95
XLVII. Jezus nese težki križ	95
XLVIII. Jezusa križajo	98
II. Žalostni del rožnega venca	101
I. Jezusa pokopljejo	102
LI. Jezusova duša pred peklom	104
LII. Jezus vstane od mrtvih	106
LIII. Jezus gre v nebo	108
LIV. Jezus pošlje svetega Duha	110
LV. Sveta Cerkev	111
LVI. Cerkvene zapovedi razložene	115
LVII. Marijino vnebovzetje in kronanje	118
LVIII. Častitljivi del rožnega venca	120
Dodatek	121

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIJENICA

00000480402